

Μεταξύ

**θραυσμάτων
τοπίου**

&

**οικιστικού
αποτυπώματος**

Επαναπροσδιορίζοντας
με όρους **συμβίωσης**
την περιοχή του
Σταυρού Ακρωτηρίου

Φοιτήτρια
Κωνσταντίνα
Παγκάλου

Πολυτεχνείο Κρήτης
Αρχιτεκτονική Σχολή

Επιβλέπουσα
Πανίτα
Καραμανέα

Οκτώβριος
2021

Abstract

Η διπλωματική εργασία μελετά την περιοχή του Σταυρού Ακρωτηρίου. Πρόκειται για έναν οικισμό παραθερισμού που αναπτύχθηκε πάνω σε ένα τοπίο με ιδιαίτερο γεωλογικό υπόβαθρο και ενδιαφέροντα φυσικά στοιχεία

Αρχικά ερευνά την σταδιακή, εκτός σχεδίου ανάπτυξη του οικισμού και τις πιέσεις που άσκησε στο αρχικό οικοσύστημα. Αναδεικνύει την ιδιαιτερότητα της περιοχής ως έναν τόπο αντιθέσεων: από την μία ένας οικισμός με περιορισμένο δημόσιο χώρο και δαιδαλώδες δίκτυο και από την άλλη ένα καταπατημένο και αποσπασματικό φυσικό τοπίο προς ανακάλυψη. Αναζητώντας ισορροπίες στην συμβίωση των δύο η διπλωματική επιχειρείνα επαναπροσδιορίσει τα όρια του οικισμού, δίνοντας χώρο στο φυσικό τοπίο και να αρθρώσει οργανικά τους δύο κόσμους

Στην συνέχεια, η μελέτη εστιάζει στο ενετικό λατομείο, ως έναν τόπο στο ενδιάμεσο του φυσικού και του ανθρωπογενούς. Με εργαλείο την δομή και μορφή του επιχειρεί να διασχίσει τις αντιθέσεις και να δημιουργήσει νέους δημόσιους χώρους: ένα σύστημα συνδέσεων, πλατειών, μονοπατιών, δημοσίων κτιριακών υποδομών.

Τέλος, αναζητάται ένας νέος χαρακτήρας για τον οικισμό, πιο συμβατός με την συμβιωτική σχέση που επιχειρείται με το τοπίο. Στήνεται ένα σενάριο χρήσεων που αναζητά κοινή παρουσία πολυπισμού, τοπικών παραγωγών και αναψυχής στον δημόσιο χώρο, με την εργασία να εστιάζει στις δύο νέες πλατείες του οικισμού και στα κτήρια που τις πλαισιώνουν.

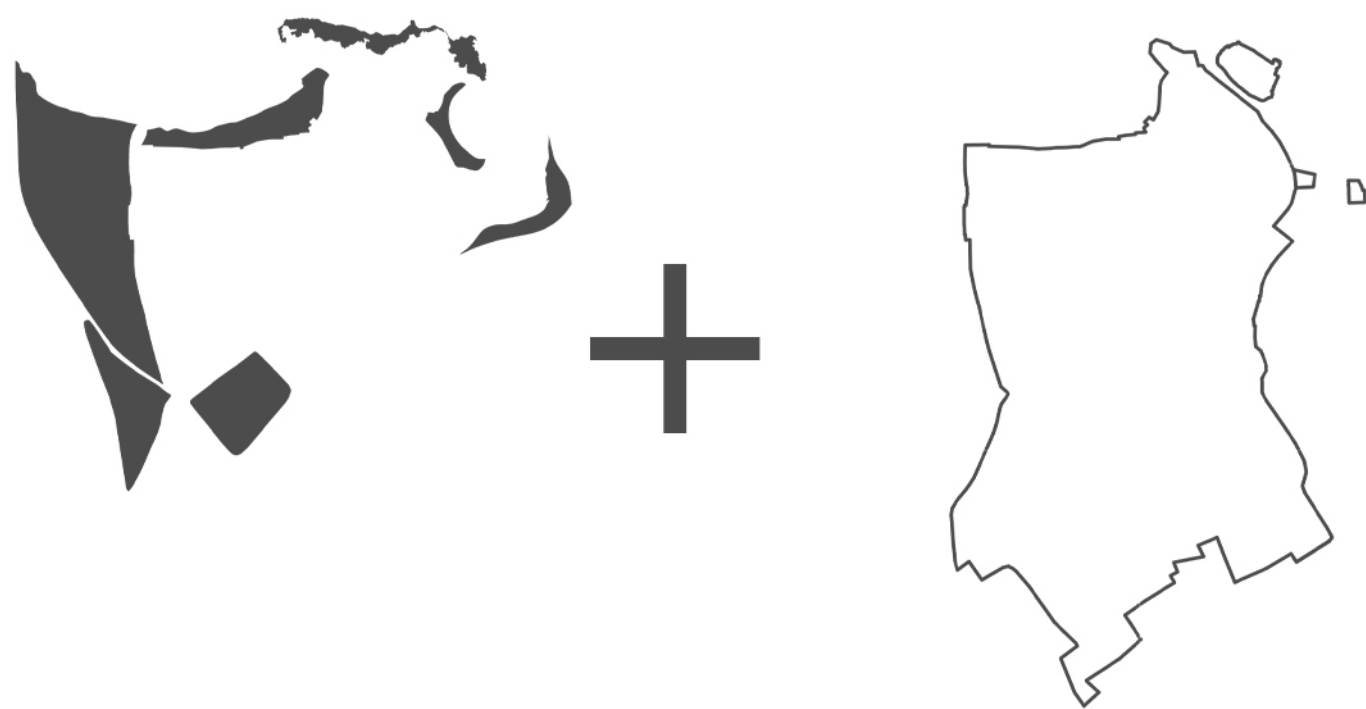
αναζητώντας **ισορροπίες**

α.

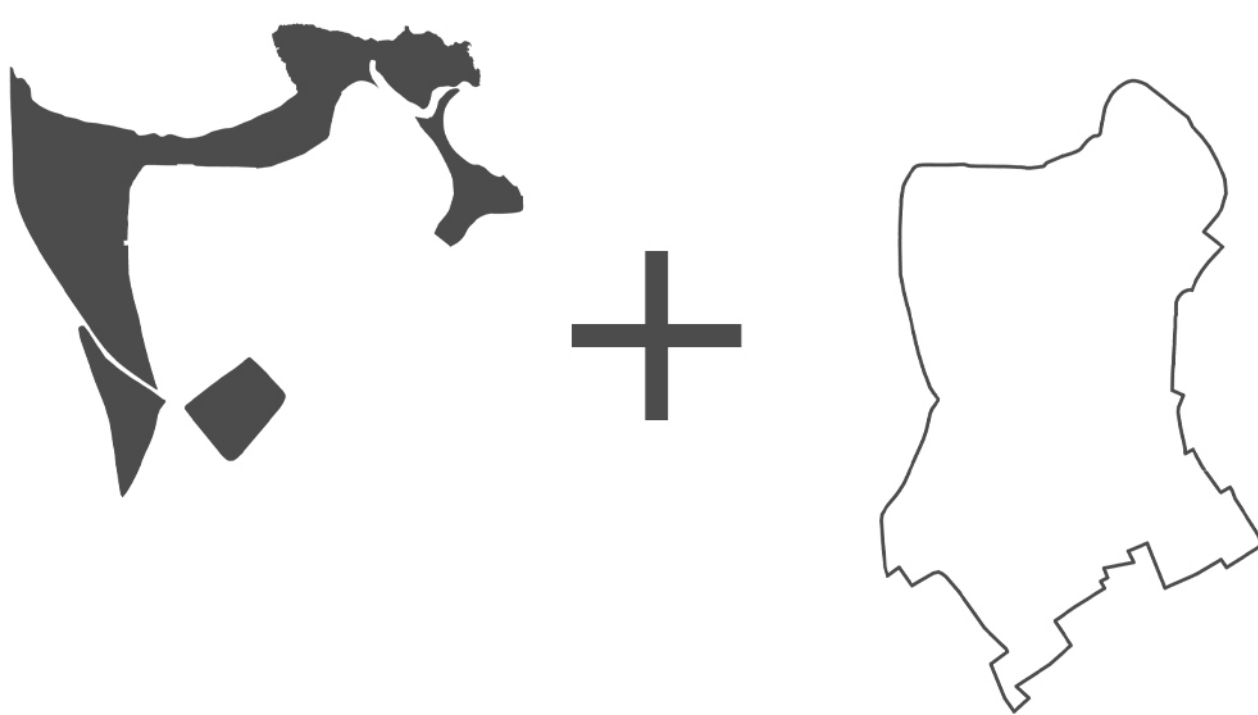
α1. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

α2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ

α3. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΣΥΜΒΙΩΣΗ

αναζητώντας **συνδέσεις**

β.

β1.ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΟ

β2. ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ

β3. ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΠΛΑΤΕΙΑ

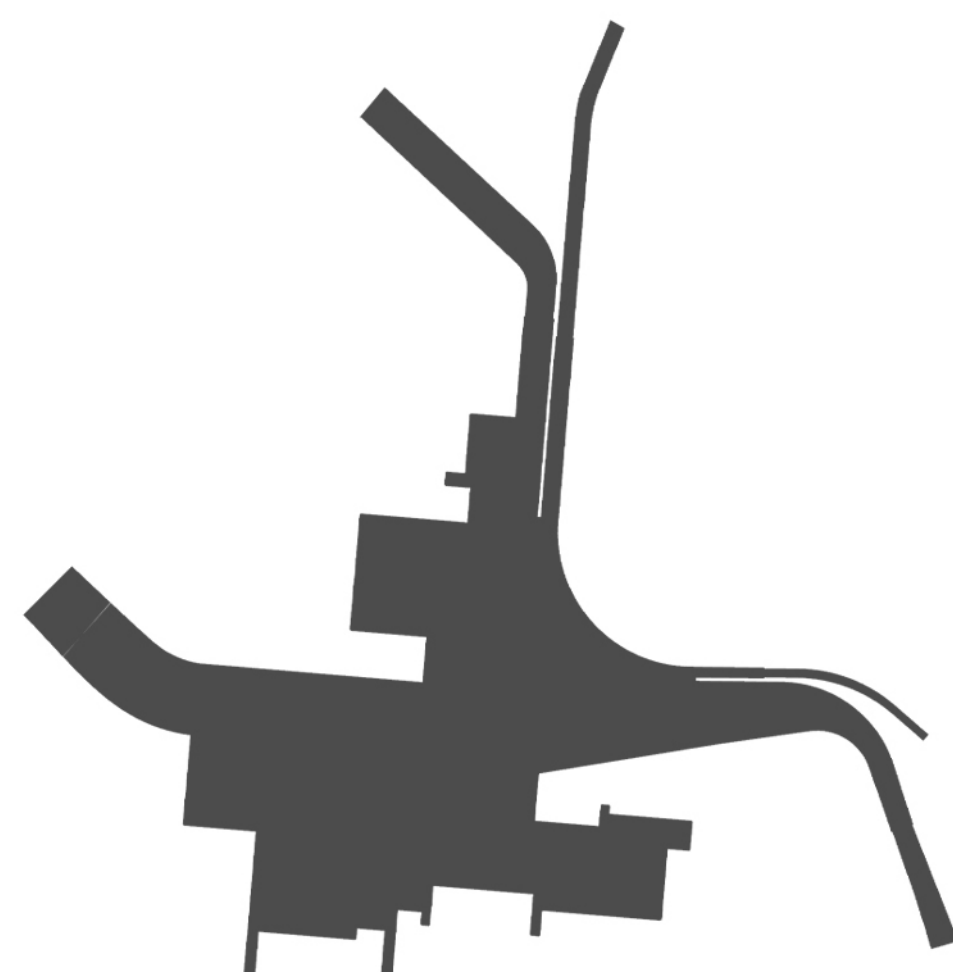
αναζητώντας **χαρακτήρα**

γ.

γ1. ΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

γ2. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

γ3. ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

αναζητώντας **ισορροπίες**

α.

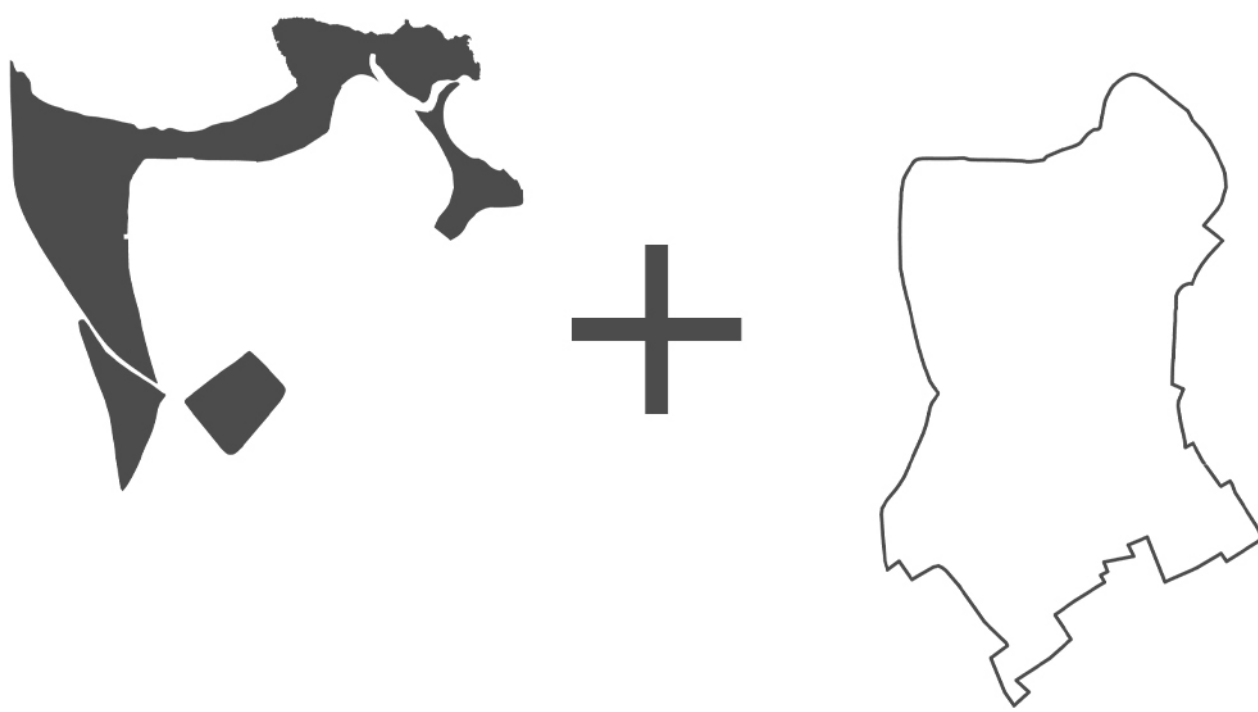
α1. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

α2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ

α3. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΣΥΜΒΙΩΣΗ

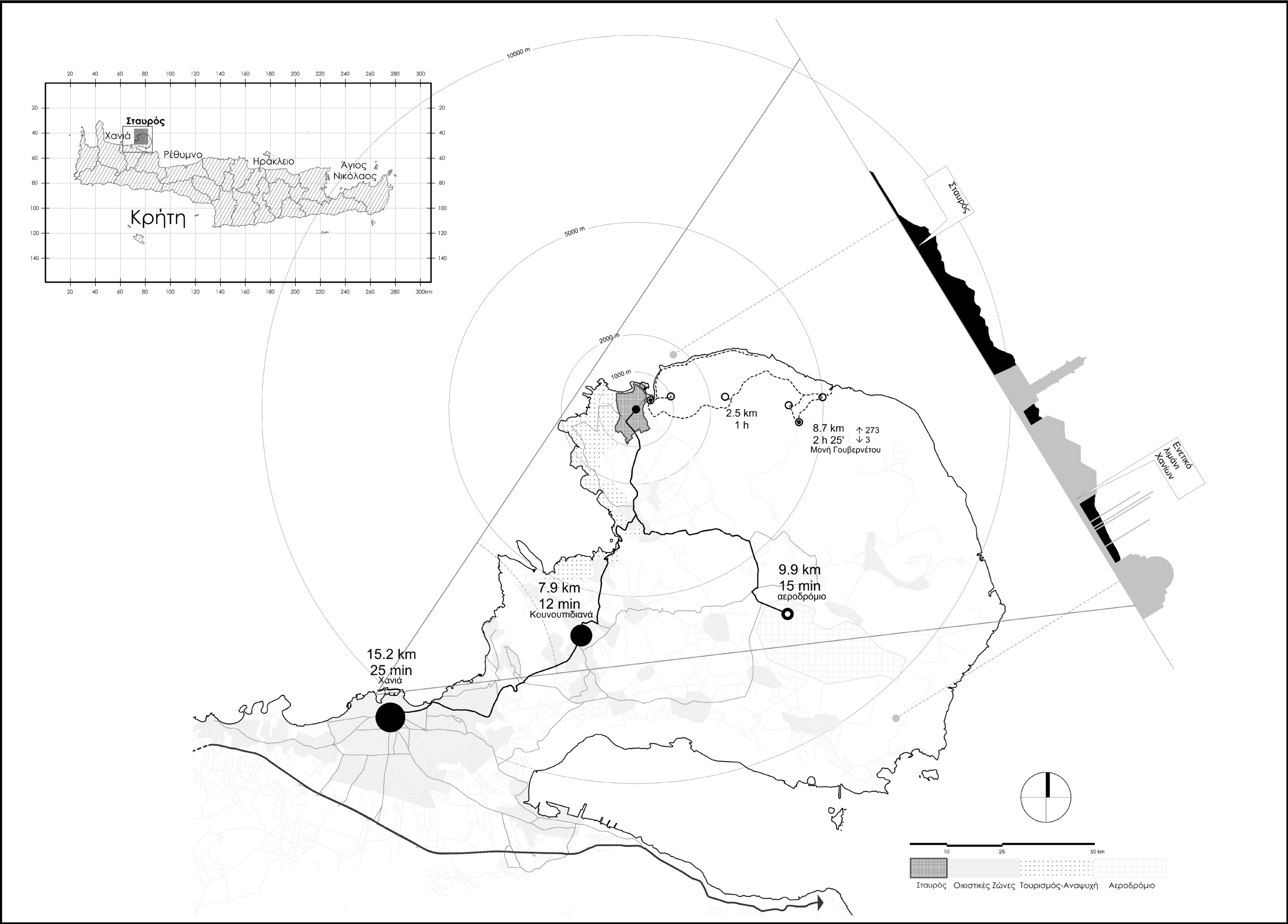

αναζητώντας **συνδέσεις**

β.

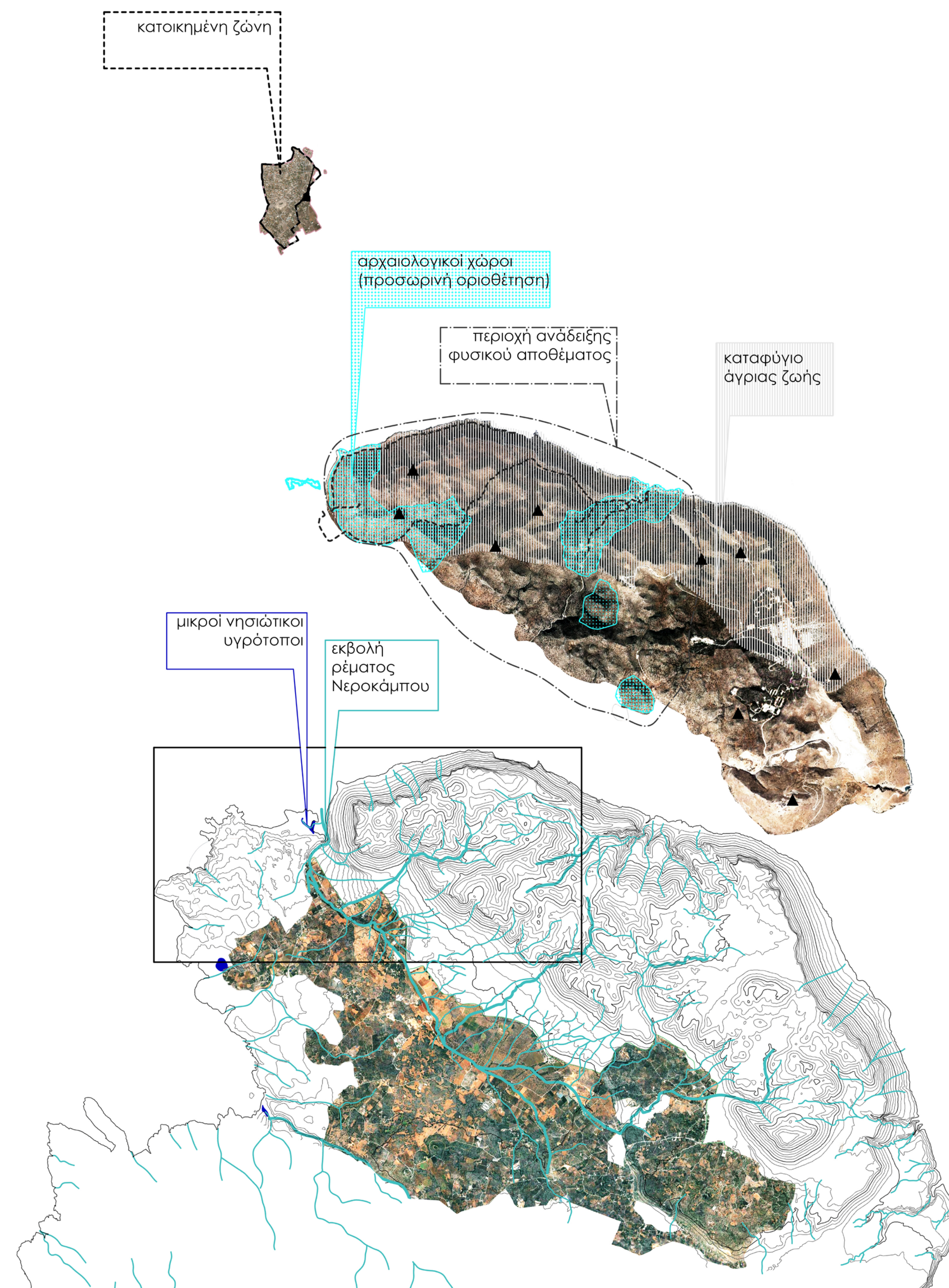
αναζητώντας **χαρακτήρα**

γ.

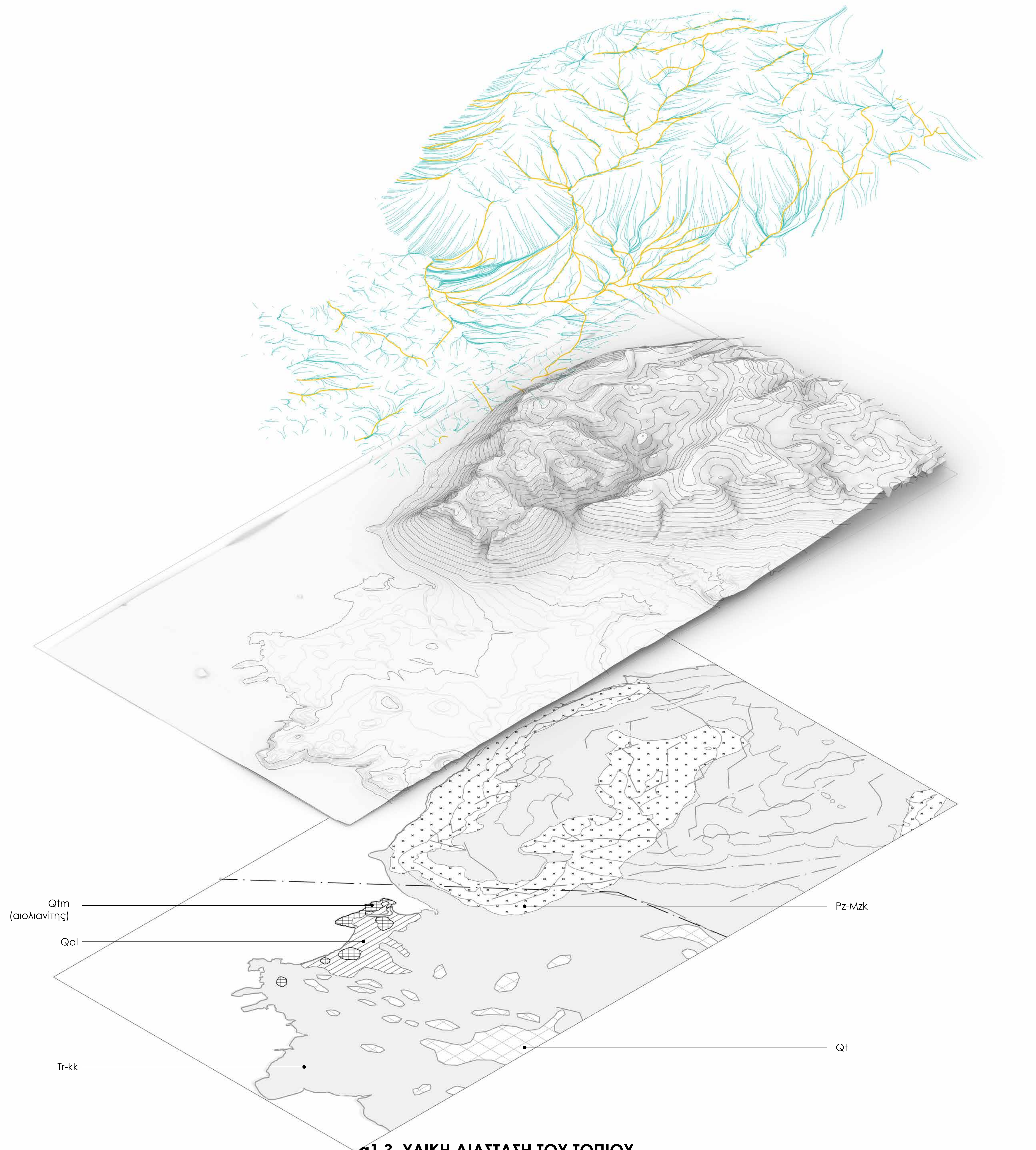
α1. 1 ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Βρισκόμαστε 17 χιλιόμετρα από την πόλη των Χανίων και 7 από τον πλησιέστερο οικισμό δορυφόρο, τα Κουνουπιδιανά. Το βασικό στοιχείο υπερτοπικής αξίας της περιοχής αποτελεί η παραλία του Σταυρού που σχηματίζεται στον ανατολικό κολπίσκο. Σε εκείνη καταλήγει η απόληξη του πεζοπορικού δικτύου που εκκινεί από την Μονή Γουβερνέτου και διασχίζει όλο το βουνό Βάρδιες. Το τελευταίο είναι και το ισχυρότερο στοιχείο της μοναδικότητας της περιοχής. Αντιληπτικά φανερώνει την παρουσία του ήδη από το ενετικό λιμάνι των Χανίων, πλαισιώνοντας το πρώτο πλάνο του φάρου. Με αυτή την πρώτη οπτική αφορμή στράφηκε και το ενδιαφέρον αυτής της έρευνας προς αυτή την περιοχή.

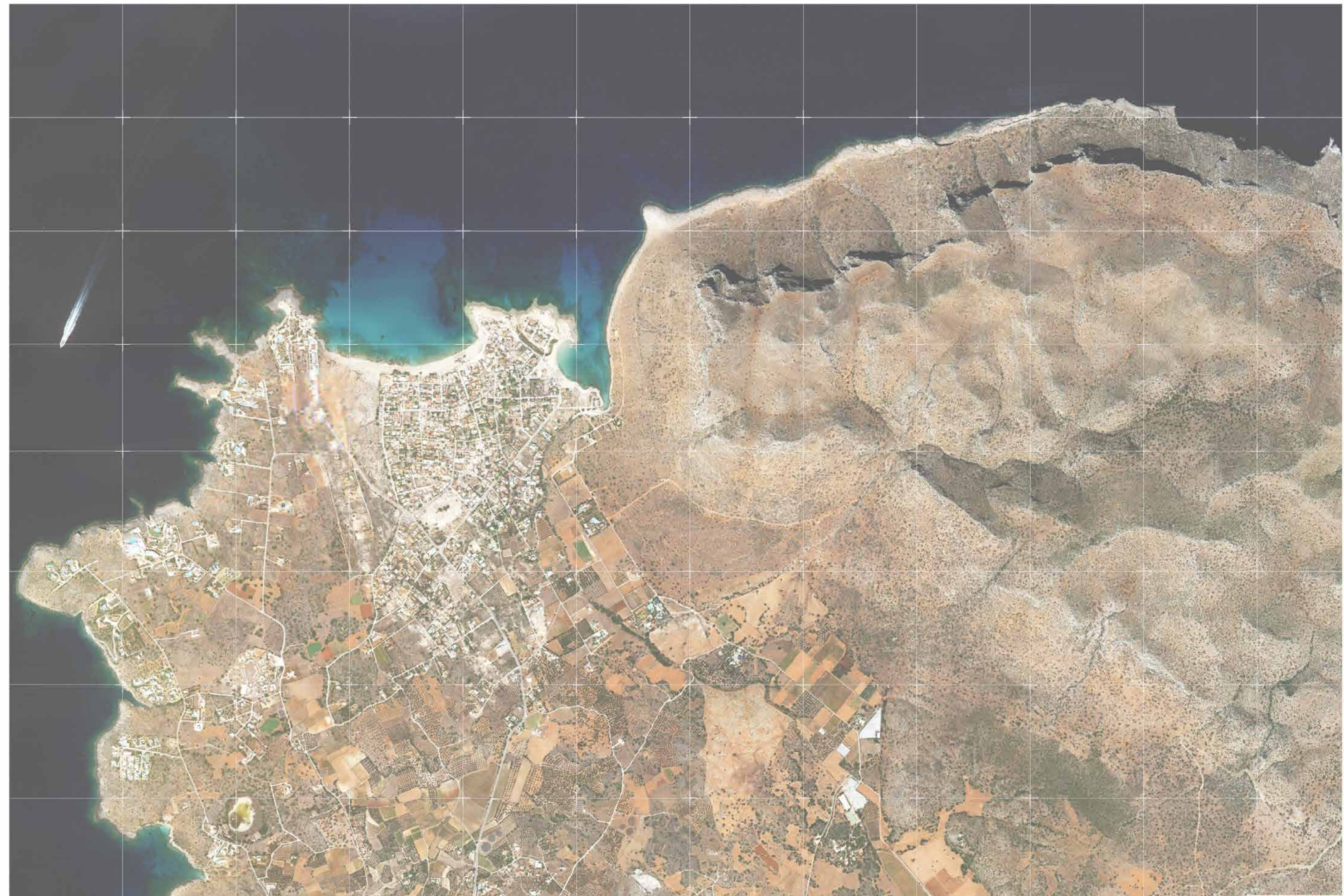
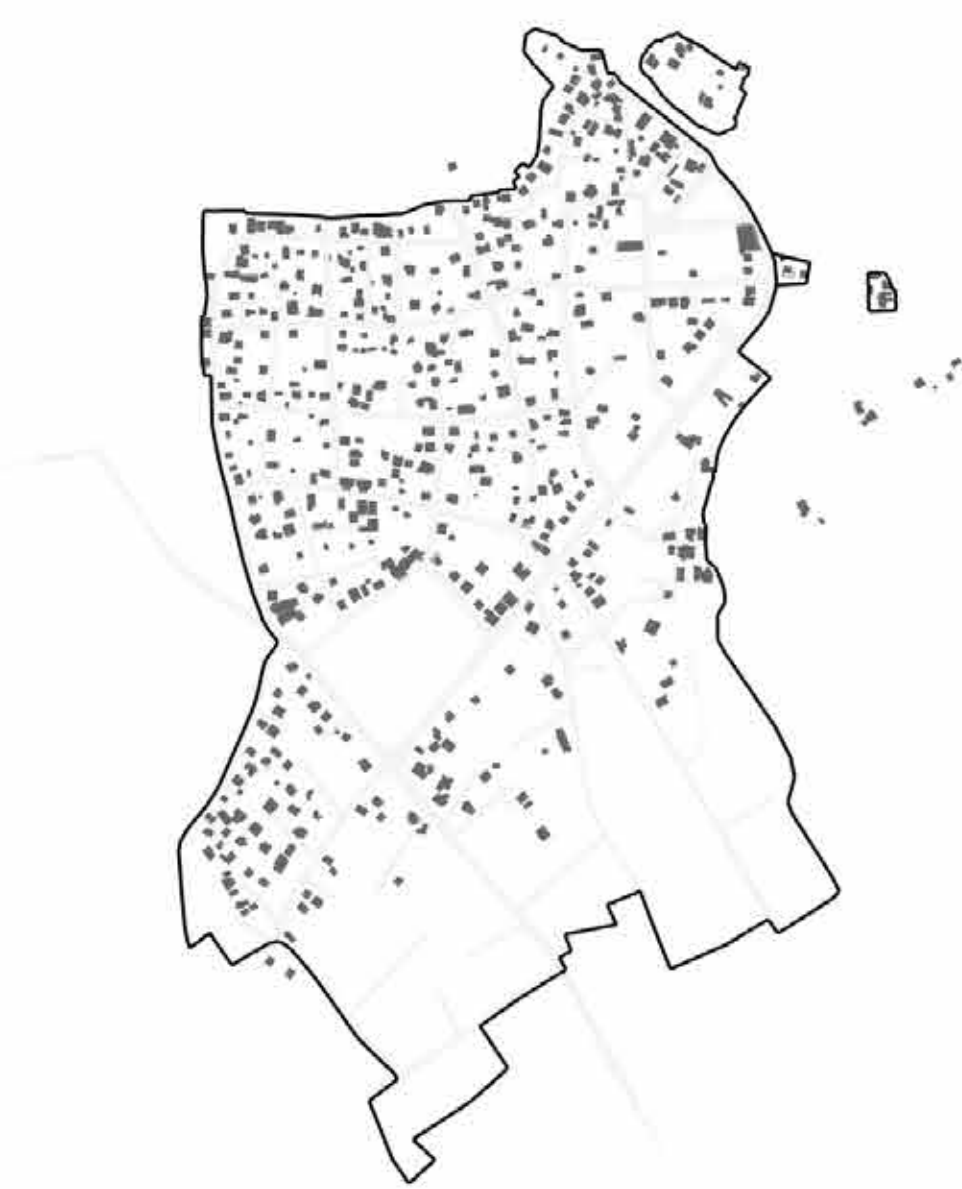
α1.2 ΤΟΠΙΑΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

Εστιάζοντας στο ακρωτήριο, βασικά συστατικά της περιοχής είναι ο μεγάλος ορεινός όγκος, το ρέμα του Νεροκάμπου και η πεδιάδα του Ακρωτηρίου. Ο ορεινός όγκος εκτυλίσσεται από τα βόρειο δυτικά στα νοτιοανατολικά του Ακρωτηρίου. Διαθέτει αρχαιολογικό, σπηλαιολογικό ενδιαφέρον, αποτελεί περιοχή ανάδειξης φυσικού αποθέματος και καταφύγιο άγριας ζωής. Τροφοδοτεί το ρέμα του Νεροκάμπου, το οποίο και αρδεύει την πεδιάδα του Ακρωτηρίου. Στην απόληξη του ρέματος και σε επαφή με την πεδιάδα και το βουνό βρίσκεται η περιοχή του Σταύρου.

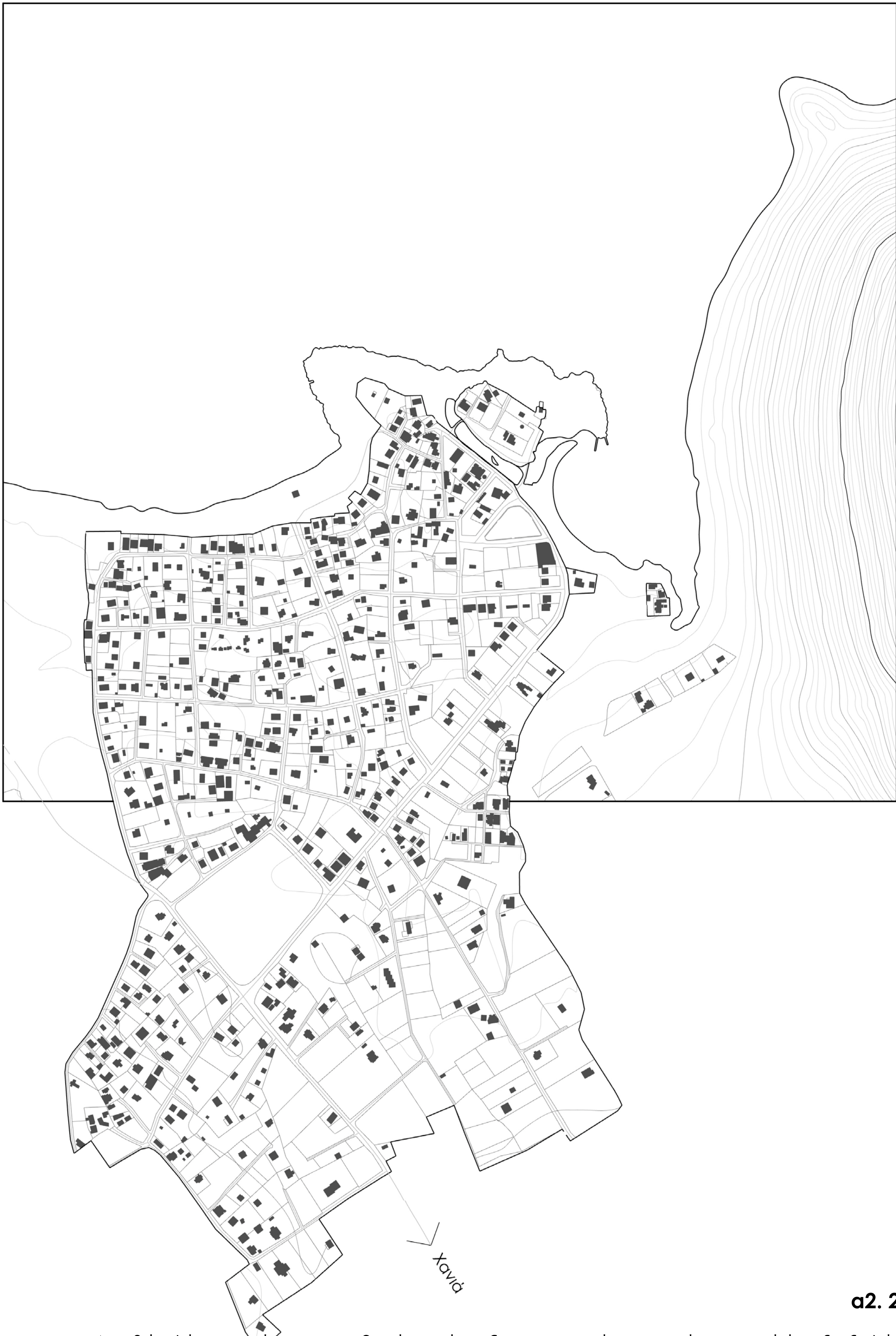
α1.3. ΥΛΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Στην ευρύτερη περιοχή του Σταύρου συναντάμε ιδιαίτερη γεωμορφολογία. Κυριαρχεί η έντονη κατακορυφότητα του βουνού από τα ανατολικά δίπλα στην έντονη οριζοντιότητα της δυτικότερης περιοχής. Οι διαδοχικές πτυχές του βουνού δημιουργούν ρέματα τα οποία καταλήγουν στο συλλεκτήριο ρέμα του Νεροκάμπου. Σε παρόμοια χάραξη με εκείνη του ρέματος συναντάμε μια σειρά από διαδοχικά ρήγματα τα οποία και διαμόρφωσαν αυτό το ιδιαίτερο ανάγλυφο. Η βιβλιογραφία αναφέρει πως διπλός κόλπος του Σταυρού σχηματίστηκε κατά τη νεώτερη περίοδο δια μιας από το Νότο στενόμακρης απόθεσης θινών. Η μετέπειτα διαγέννεση αυτών των θινών σε αιολιανίτη χρησιμοποιήθηκε ήδη στην αρχαία εποχή ως λατομείο.

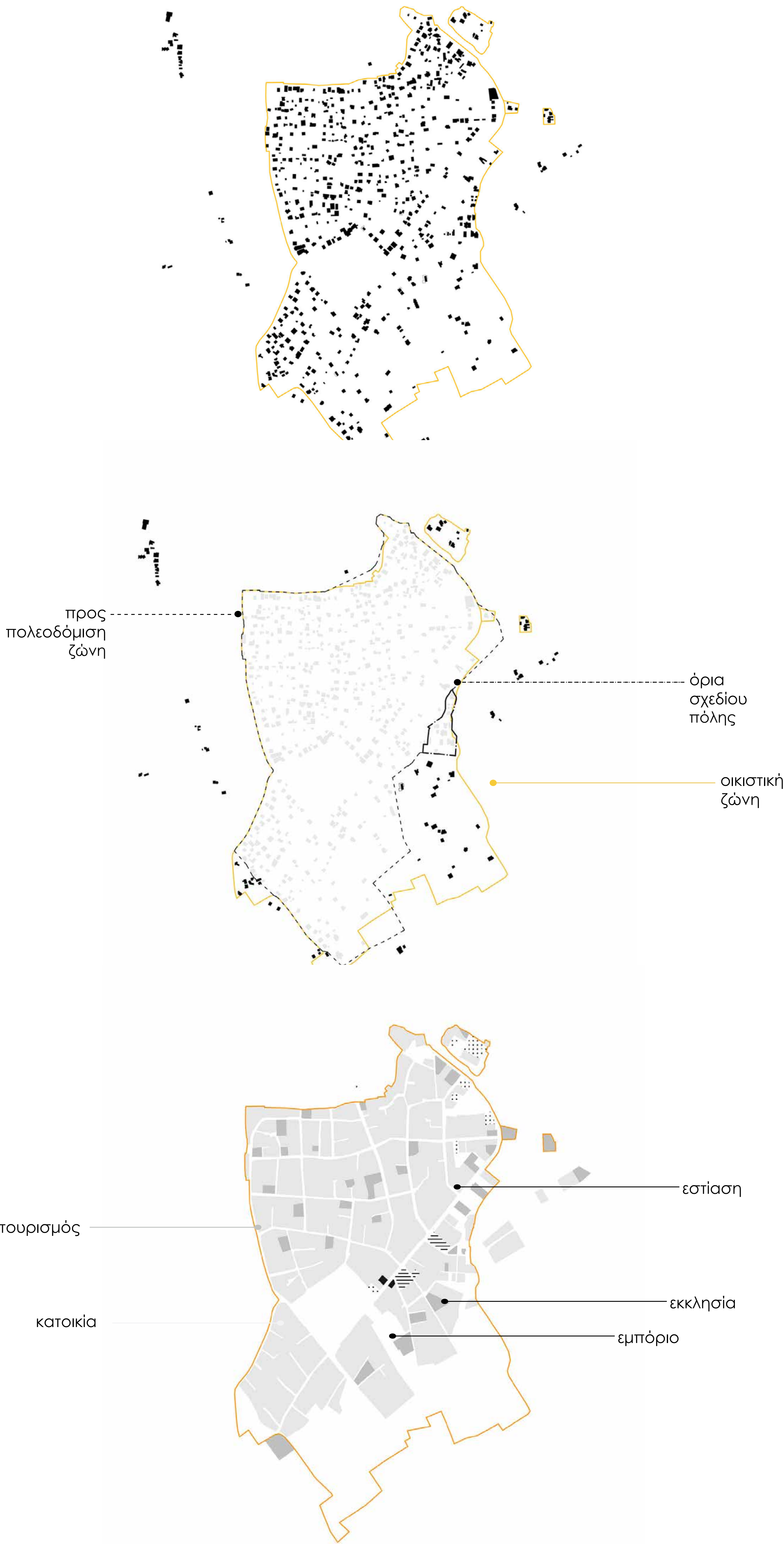
α2.1 Η ΚΑΤΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

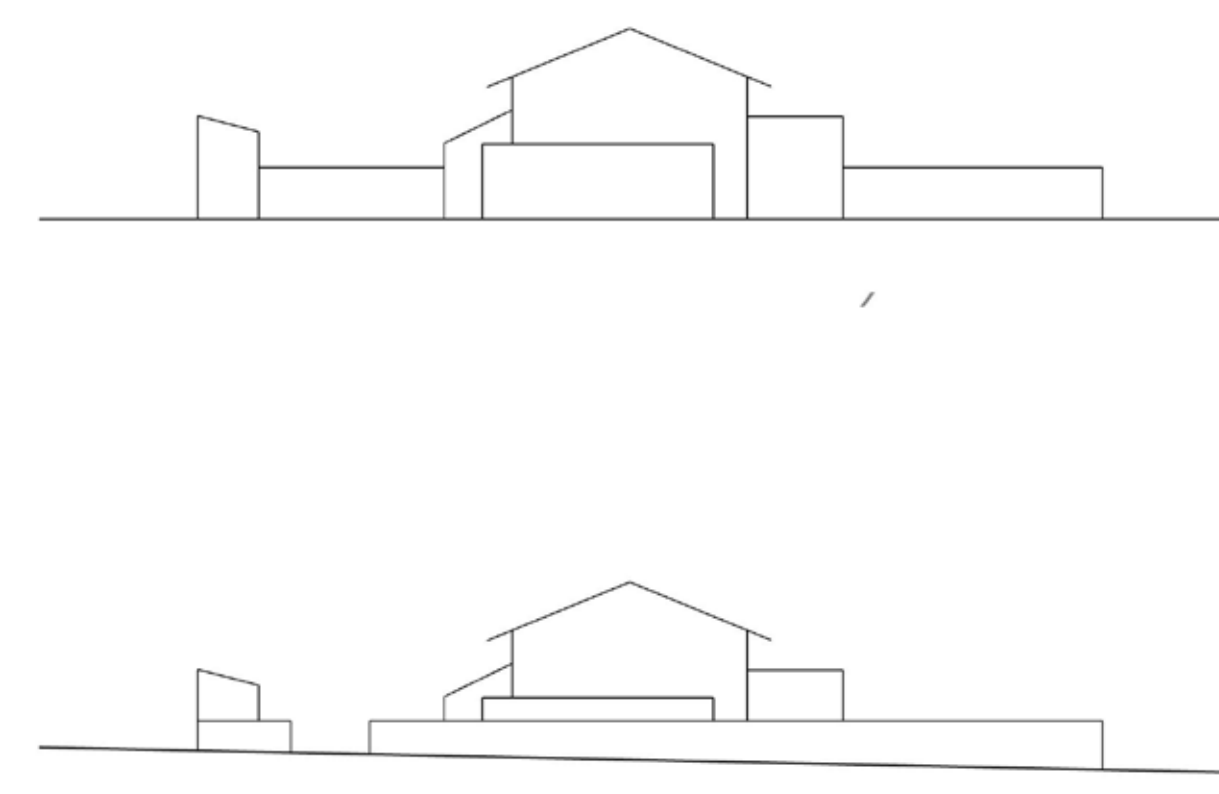
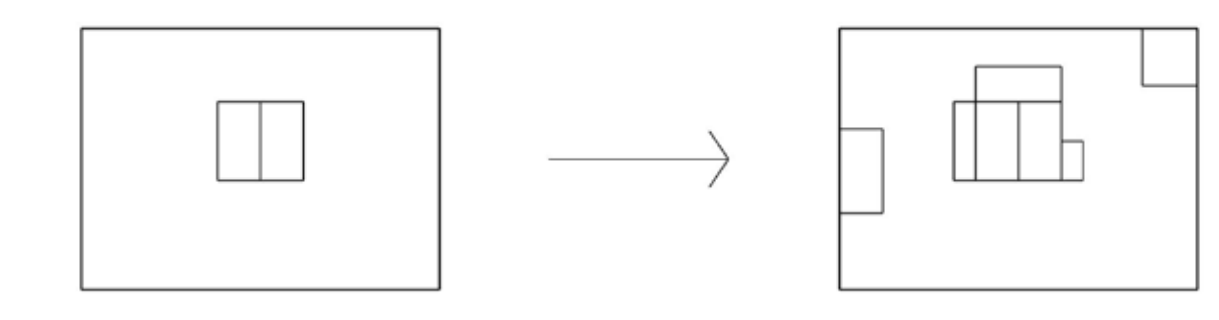
Η περιοχή του Σταύρου έχει κατοικηθεί σε μεγάλο τμήμα της, με άναρχο τρόπο συνιστώντας σήμερα προς πολεοδόμηση ζώνη. Η κατοίκηση της μετρά περίπου 70 χρόνια σε μια ιδιότυπη συνθήκη ιδιοκτησίας, στην οποία έχουν εμπλακεί η εκκλησία και ο δήμος Χανίων, με τους οικιστές να παίρνουν, κυριολεκτικά και μεταφορικά, ρόλο "καταπατητών".

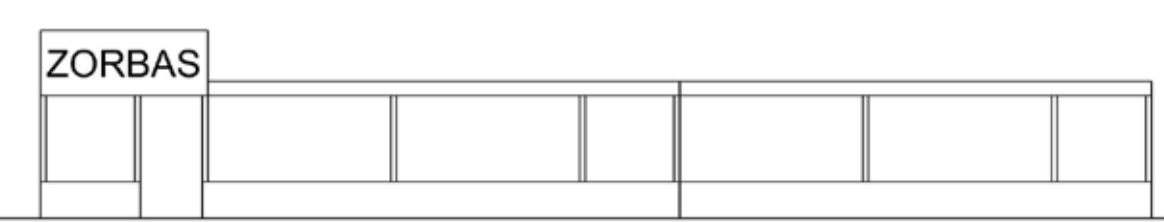
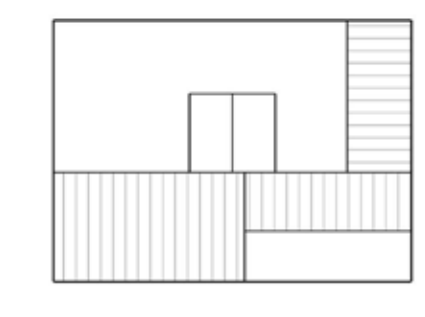
α2. 2 Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ακριβώς λόγω αυτών των συνθηκών ανάπτυξης, ο οικισμός οργανώνεται από ένα δαιδαλώδες σύστημα δρόμων. Η δόμηση είναι χαμηλή, με τα κτήρια να είναι κυρίως ισόγεια ή ενός ορόφου, και σε σημεία να φτάνουν τους τρεις ορόφους. Επίσης η δόμηση είναι αραιή, με τις ιδιοκτησίες να ορίζονται από περιμετρικές περιφράξεις, οι οποίες και πρωταγωνιστούν στην αντιληπτική εμπειρία του περιπατητή μέσα στον οικισμό. Ως προς τις χρήσεις, ο οικισμός αποτελείται κυρίως από κατοικίες για ίδια εκμετάλλευση, κύρια κατοικία ή παραθεριστική, και από κατοικίες ή διαμερίσματα για τουριστική εκμετάλλευση. Στον περιορισμένο δημόσιο χώρο του οικισμού βρίσκουμε μια πλατεία που πλαισιώνεται από εστίαση και από την εκκλησία του Τιμίου Σταυρού.

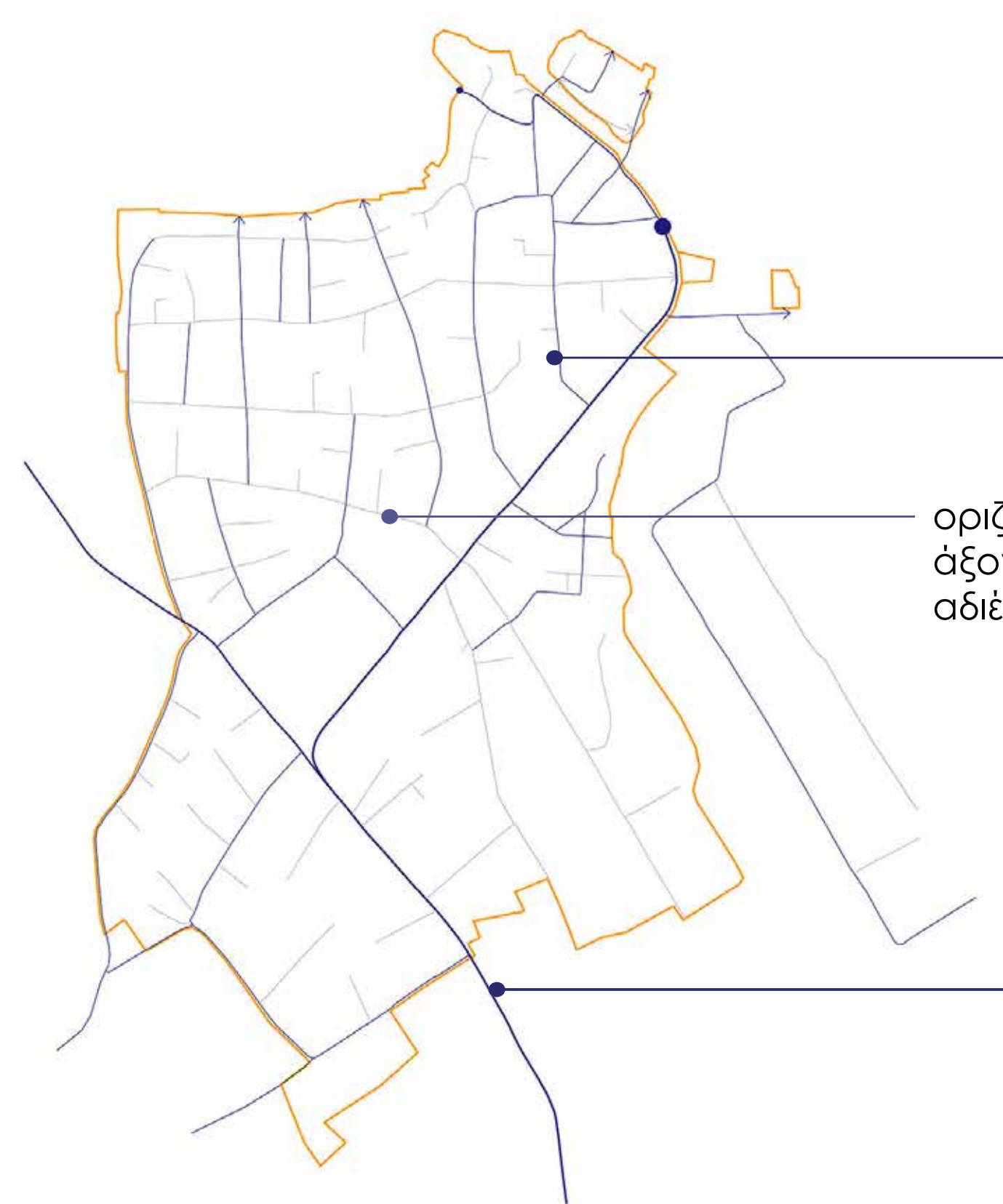

κατοικίες

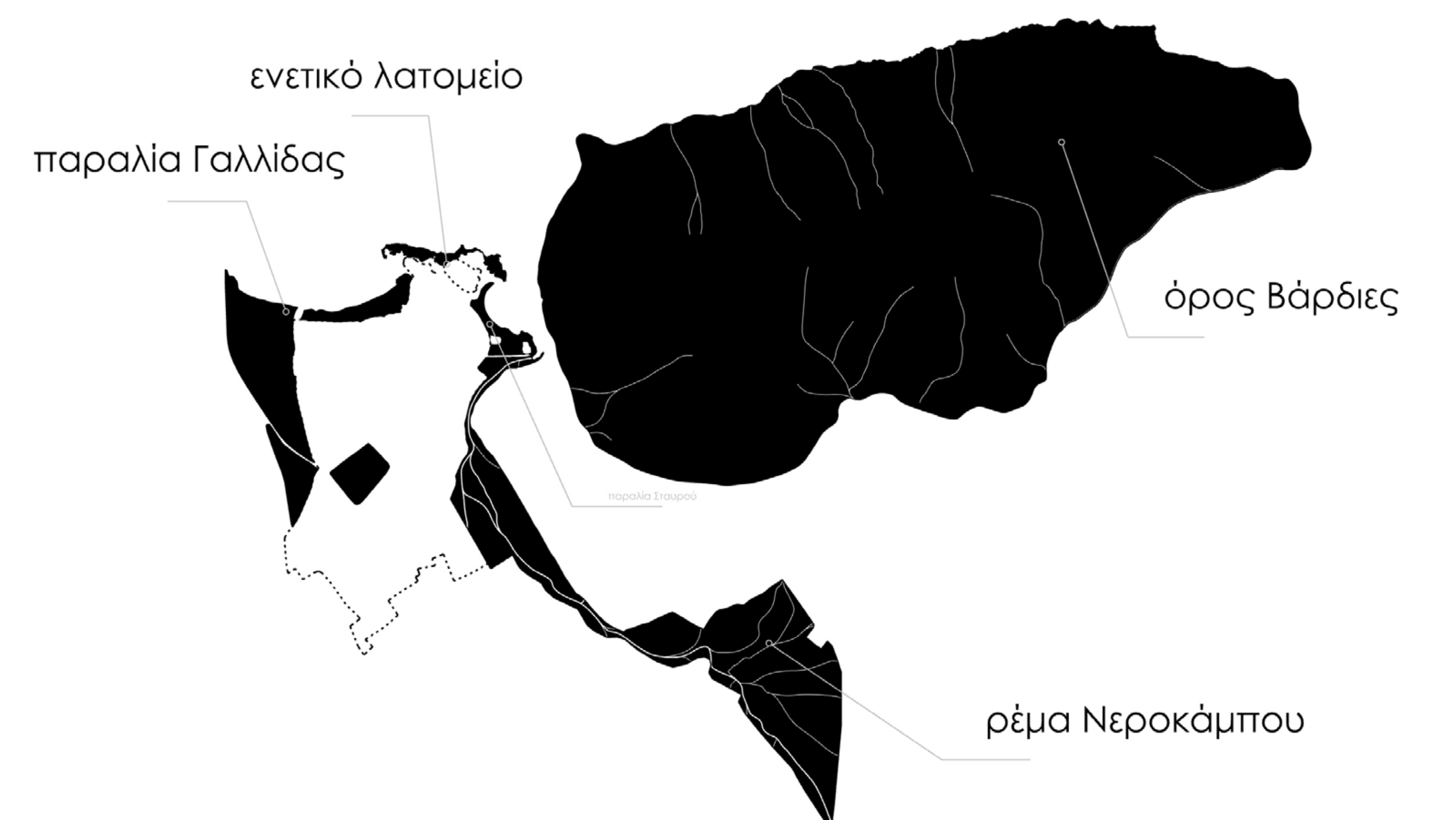

ταβέρνες

α2.2 Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Το δαιδαλώδες δίκτυο, σε συνδυασμό με τους επαναλαμβανόμενους τοίχους των περιφράξεων δημιουργούν έντονο αποπροσανατολισμό, με βασικά σημεία αναφοράς για την πλοήγηση να είναι οι φυγές προς το βουνό και οι λίγες φυγές προς την θάλασσα.

α2.3 ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΤΟΠΙΟΥ

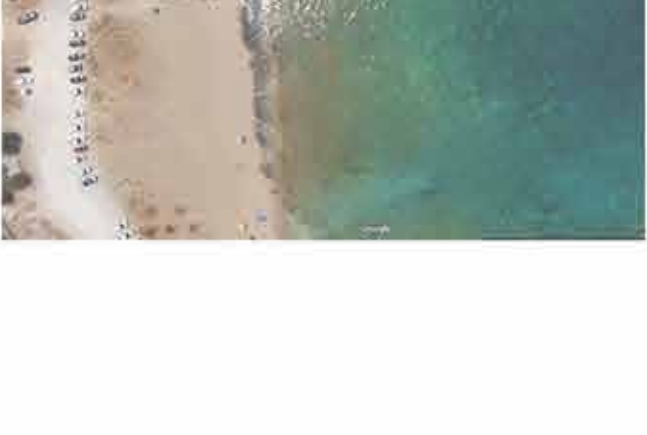
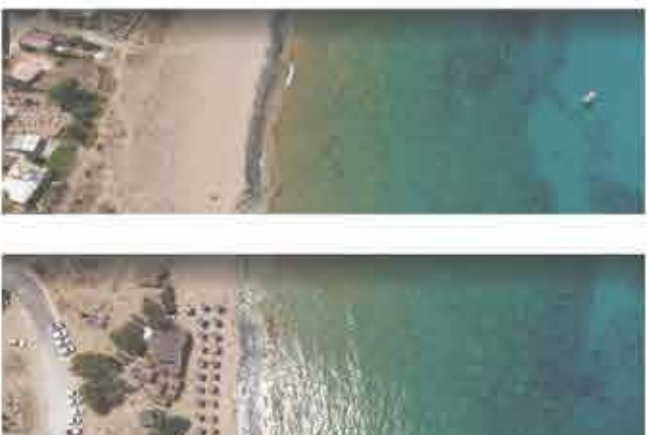
Έξω από τα ασαφή οικιστικά όρια, το τοπίο συνεχίζει σε σημεία να διατηρεί σε κάποιο βαθμό την ακατέργαστη φυσική μορφή του, ωστόσο σε άλλα δέχεται πιέσεις από την συνεχή εξαπλώση των κατοικιών. Συναντάμε σημεία με ιδιαίτερη τοπιακή αξία, αποσυνδεδεμένα το ένα με το άλλο και δύσκολα προσβάσιμα, λόγω της ιδιωτικοποίησης των χώρων από τους οικιστές. Αυτά τα "θραύσματα τοπίου" που νοούνται ως τέτοια μετά την επέλαση του οικισμού, είναι η παραλία της Γαλλίδας, το ενετικό λατομείο στα βόρεια παράλια, ένας μικρός υδροβιότοπος νότια του προηγούμενου, η παραλία του Σταύρου, το ρέμα του Νεροκάμπου, με την γεωργική ζώνη και την παραλία στην απόληξη του και τέλος το βουνό βάρδιες, με τις πεζοπορικές διαδρομές που τροφοδοτεί.

α2.4 ΣΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΗΜΑΣΙΑ

Τα σημεία βρίσκονται στο ανάπτυγμα των δύο κόλπων και εμφανίζουν χαλαρές συνδέσεις μεταξύ τους, σε σημείο που πολλοί επισκέπτες να αγνοούν την ύπαρξή τους.

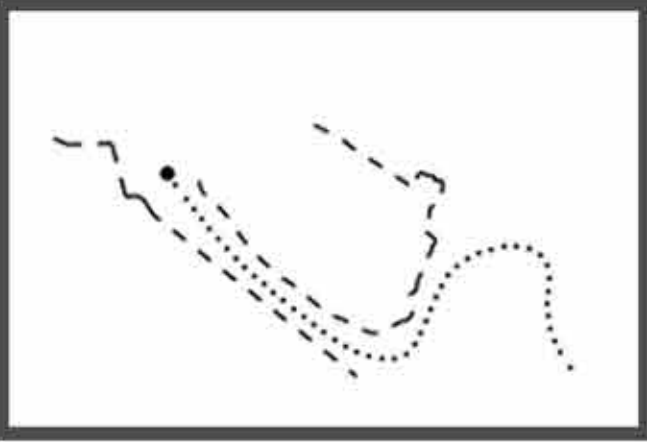
παραλία Γαλλίδας

ενετικό λατομείο

υδροβιότοπος

παραλία Σταυρού

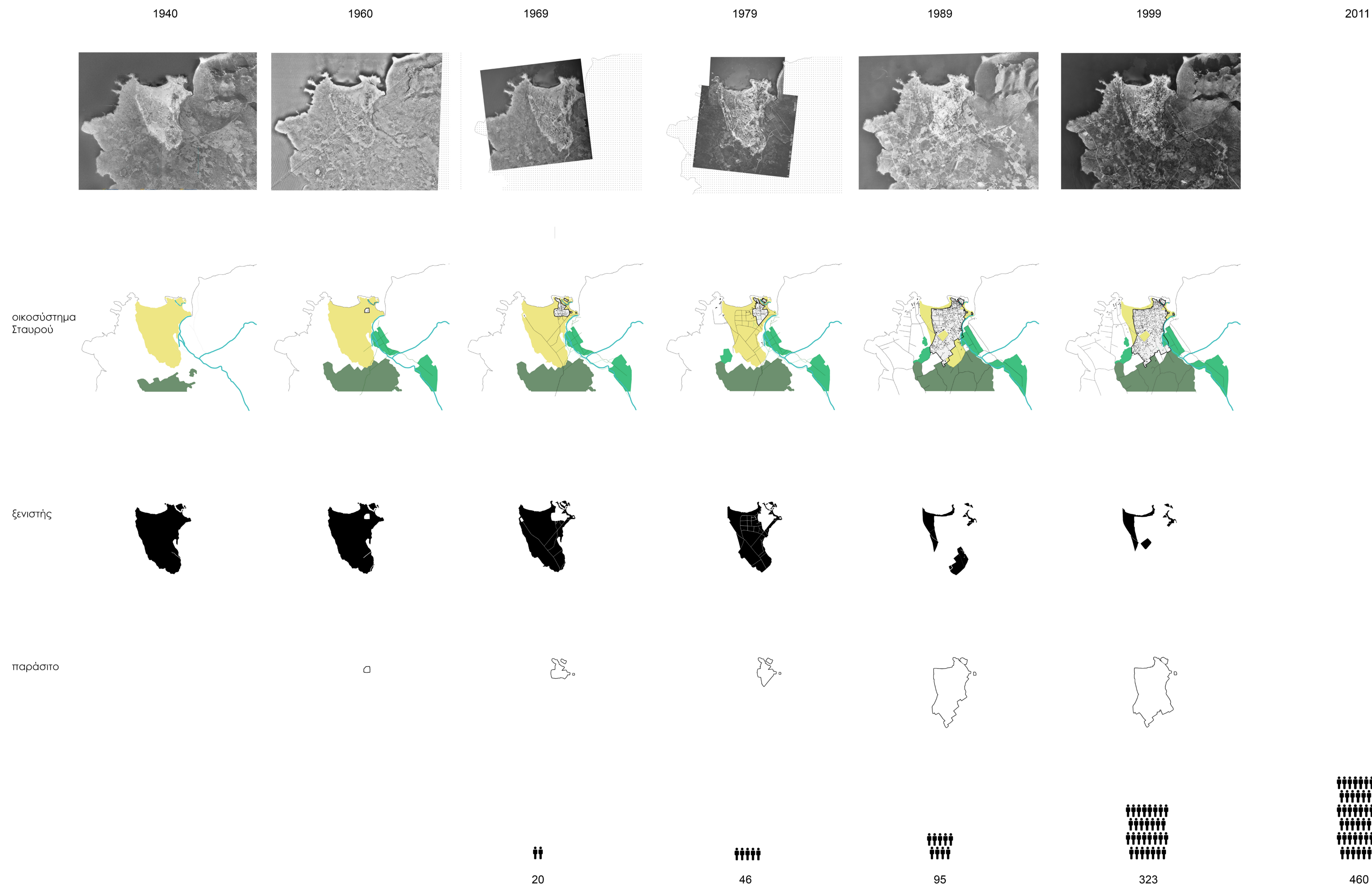

απόληξη ρέματος

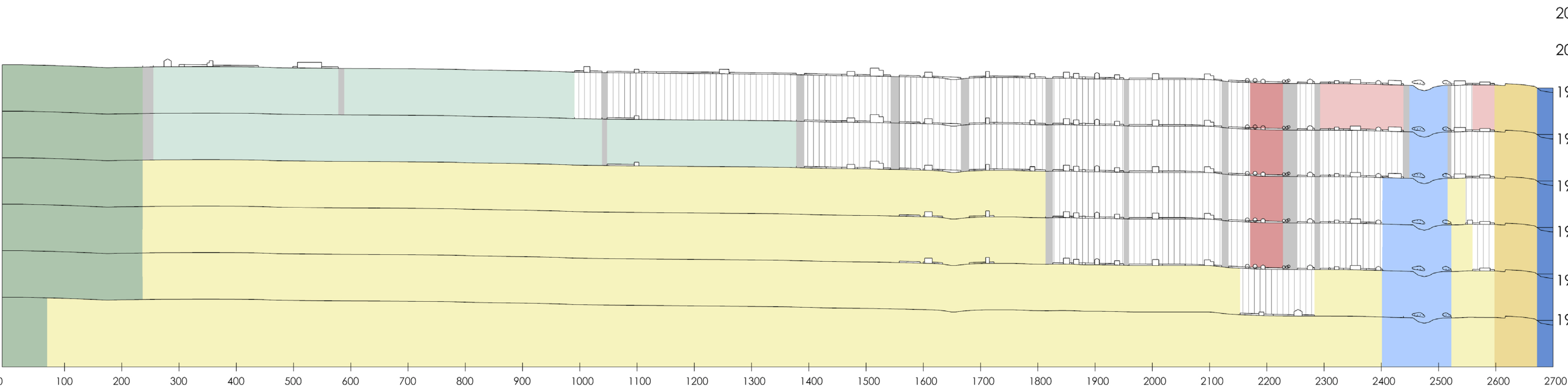
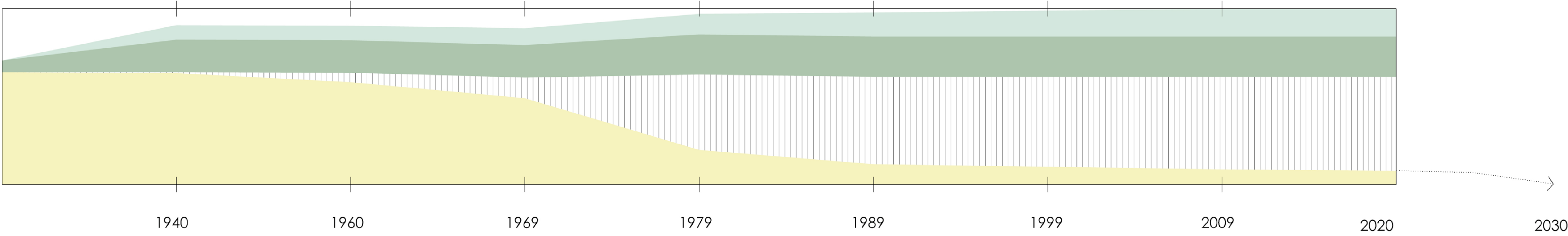
α2.4 ΣΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΗΜΑΣΙΑ

Αντιληπτικά προσφέρουν ένα μωσαϊκό διαφορετικών εμπειριών. Κοινός παρανομαστής είναι το βουνό που δηλώνει την παρουσία του καθ' όλη την διάρκεια της περιπλάνησης.

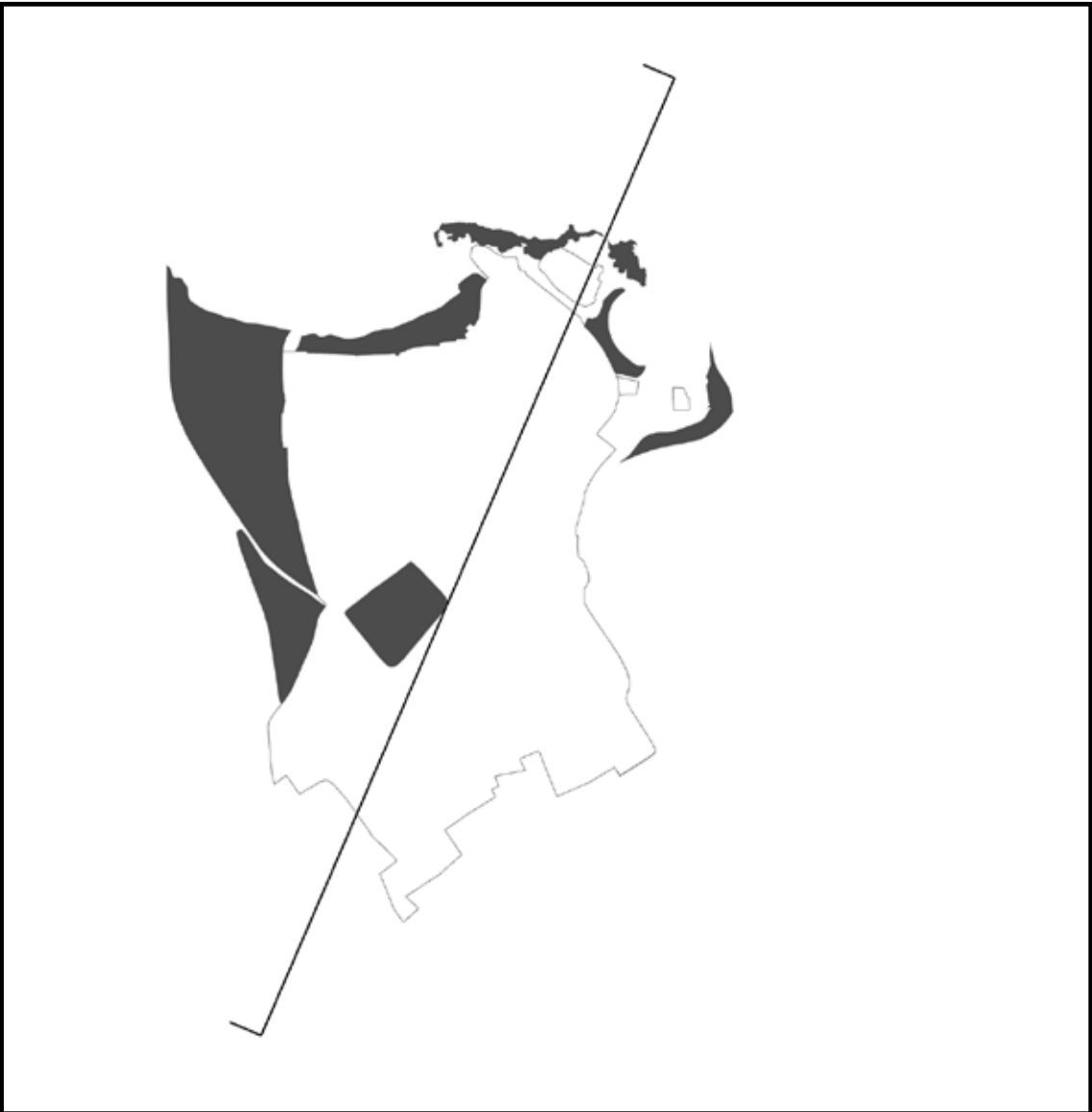
α2.5 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

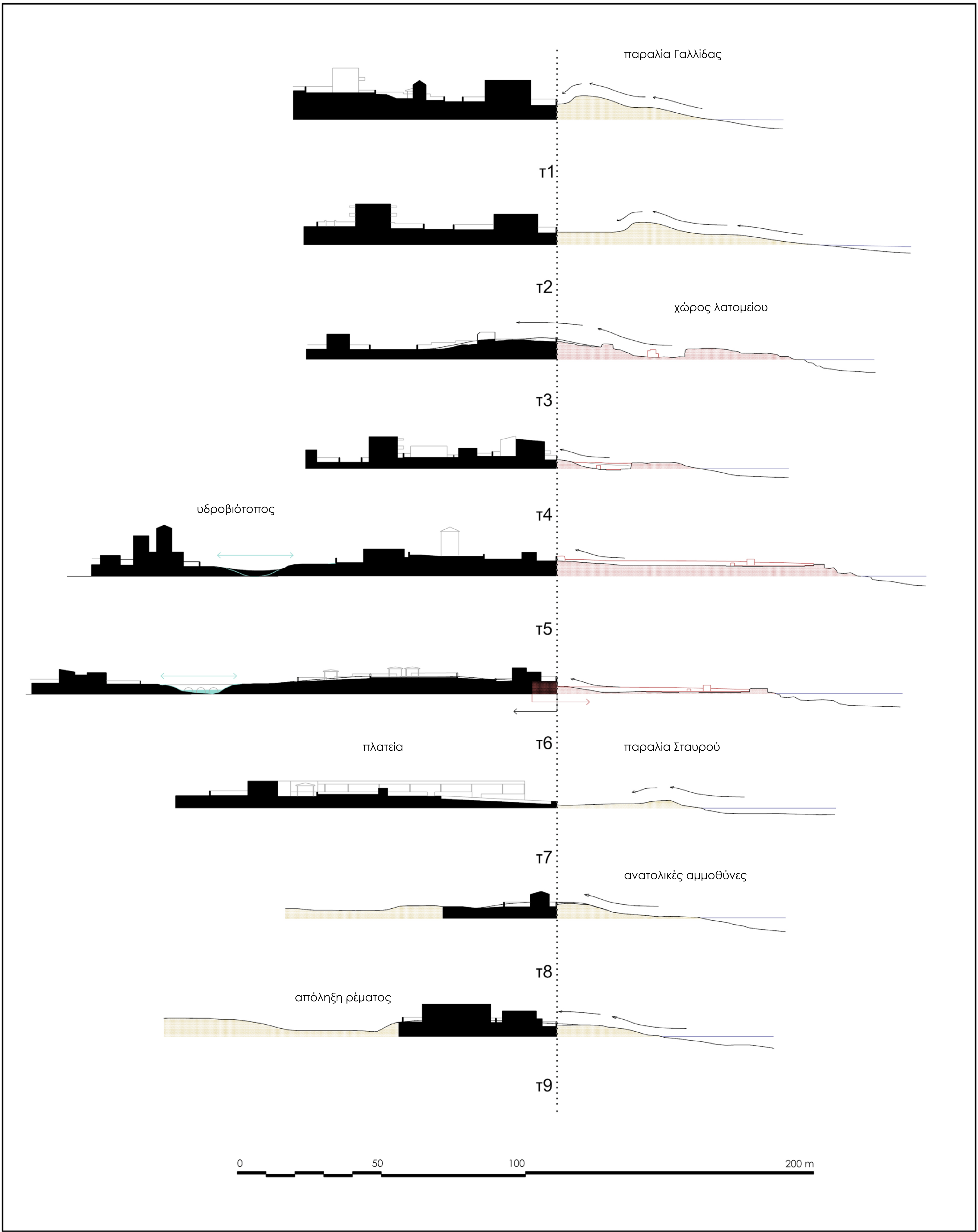
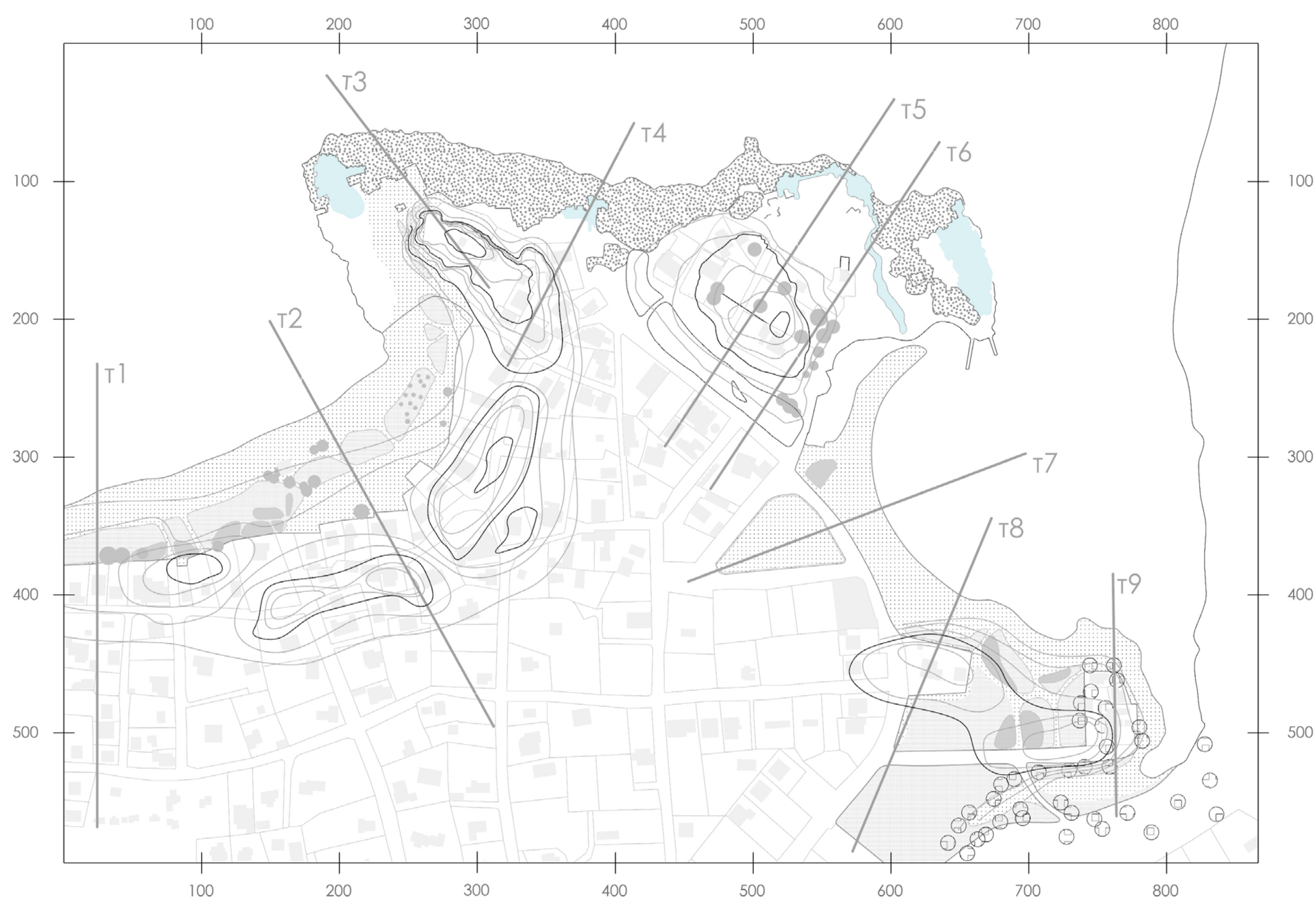
Ανατρέχοντας στον τρόπο δημιουργίας αυτού του οικοσυστήματος προσπαθώντας να κατανοηθούν οι ισορροπίες του, παρακολουθούμε την εξέλιξη της περιοχής από αεροφωτογραφίες. Το ρχικό οικοσύστημα- ξενιστής αποτελούνταν από μια εκτεταμένη ζώνη αμμόλοφων, την οποία διαδεχόταν μια έκταση από ελαιώνες στα νότια. Από την δεκαετία του 60, οπότε και χτίζεται το πρώτο οίκημα, ξεκινά να αναπτύσσεται η καλλιέργεια κατά μήκος του ρέματος του Νεροκάμπου. Η σταδιακή ανάπτυξη του οικισμού εντείνεται την δεκαετία του ογδόντα, με τον οικισμό ήδη από τα τέλη του 90 να έχει σχεδόν πάρει την μορφή που βλέπουμε σήμερα. Την τελευταία εικοσαετία, ο οικισμός συνέχισε να αναπτύσσεται με χαμηλότερους ρυθμούς, αλλά με τον πληθυσμό να αυξάνεται συνεχώς.

α2.6 ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΛΟΓΙΩΝ

Αυτή διαδικασία εκφράζεται άμεσα με το εργαλείο της τομής. Σταδιακά ο αμμόλοφος κατακλύστηκε από την οικιστική ζώνη, ο υδροβιότοπος περιορίστηκε και το λατομείο καταπατήθηκε. Τα πρόσφατα χρόνια, προστέθηκαν χρήσεις πέραν αυτής της κατοικίας και σε θέσεις έντονης σύγκρουσης με το οικοσύστημα. Σε αυτές τις σχέσεις οικιστικού και φυσικού, παρασίτου και ξενιστή διερευνώντας το ζήτημα των αναλογιών και των σχέσεων διεκδίκησης, γεννάται το αίτημα της συμβίωσης των δύο αντιθέσεων.

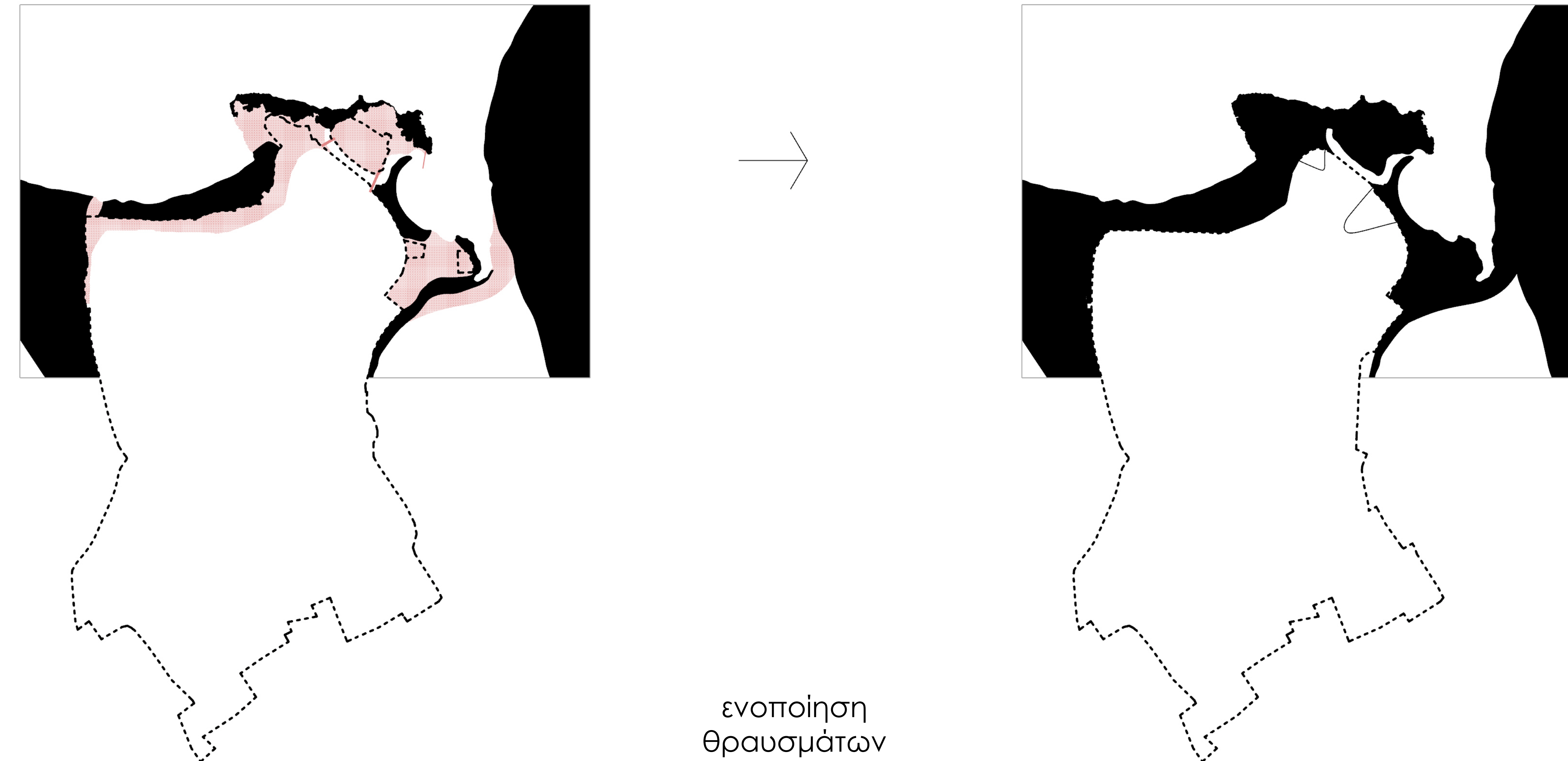

α2.7 ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

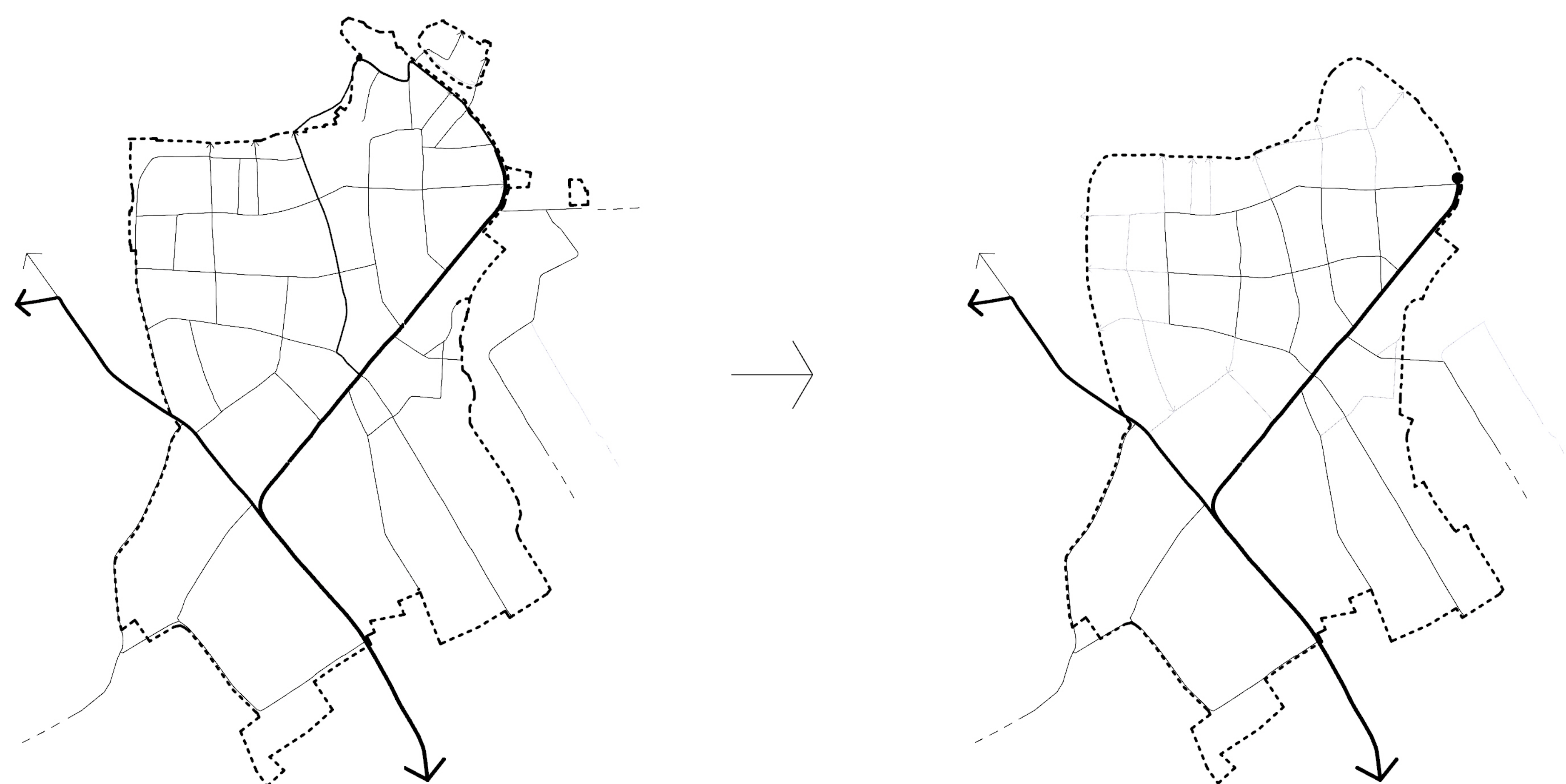
Εστιάζοντας στην παραλιακή ζώνη, ως πυκνωτή όλων αυτών των φορτίσεων, διερευνώνται τα βασικά σημεία διεκδίκησης των δύο συστημάτων. Στις τομές 1, 2 και 3 οι σχέσεις παραλίας- οικισμού έρχονται σε ένταση, με το “φρύδι” της αμμοθύνης που υπήρχε στο αρχικό οικοσύστημα-να έχει περάσει πλήρως στον οικισμό. Στις τομές 4, 5 και 6 ο αρχαιολογικός χώρος του λατομείου έρχεται πολύ κοντά στον οικισμό, και σε σημεία συναντάμε κτίσματα πάνω στον λαξευμένο βράχο. Στις ίδιες τομές, φαίνεται πώς έχει μπαζωθεί σε σημεία ο υδροβιότοπος για να τον διασχίσει αμαξωτός δρόμος. Τέλος, στις τομές 8 και 9 κτίσματα που απομακρύνονται από τον ιστό του οικισμού έρχονται σε θέσεις όχλησης, συγκρουσιακά με το τοπίο.

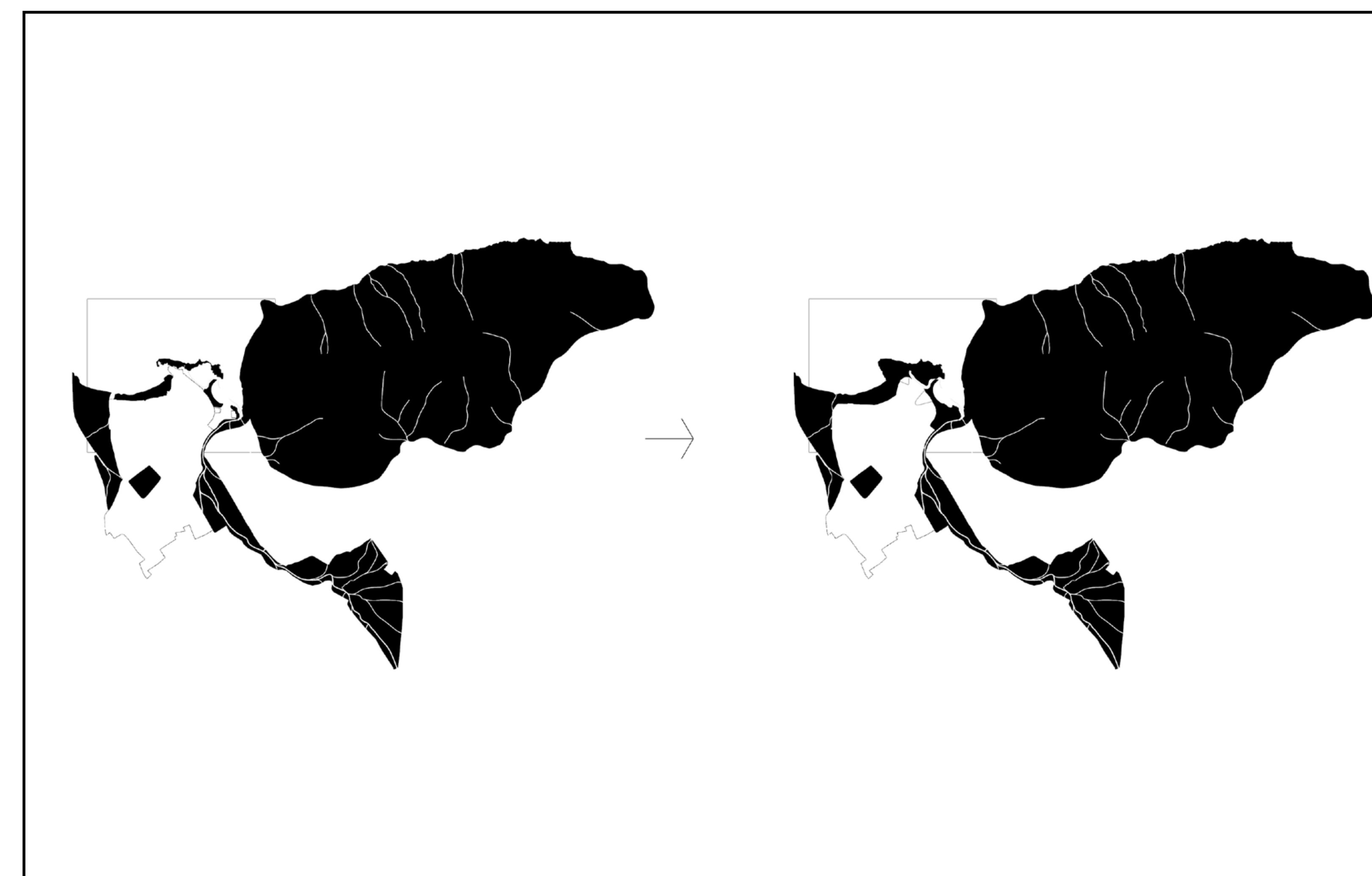
νέα όρια οικισμού

ενοποίηση
θραυσμάτων
τοπίου

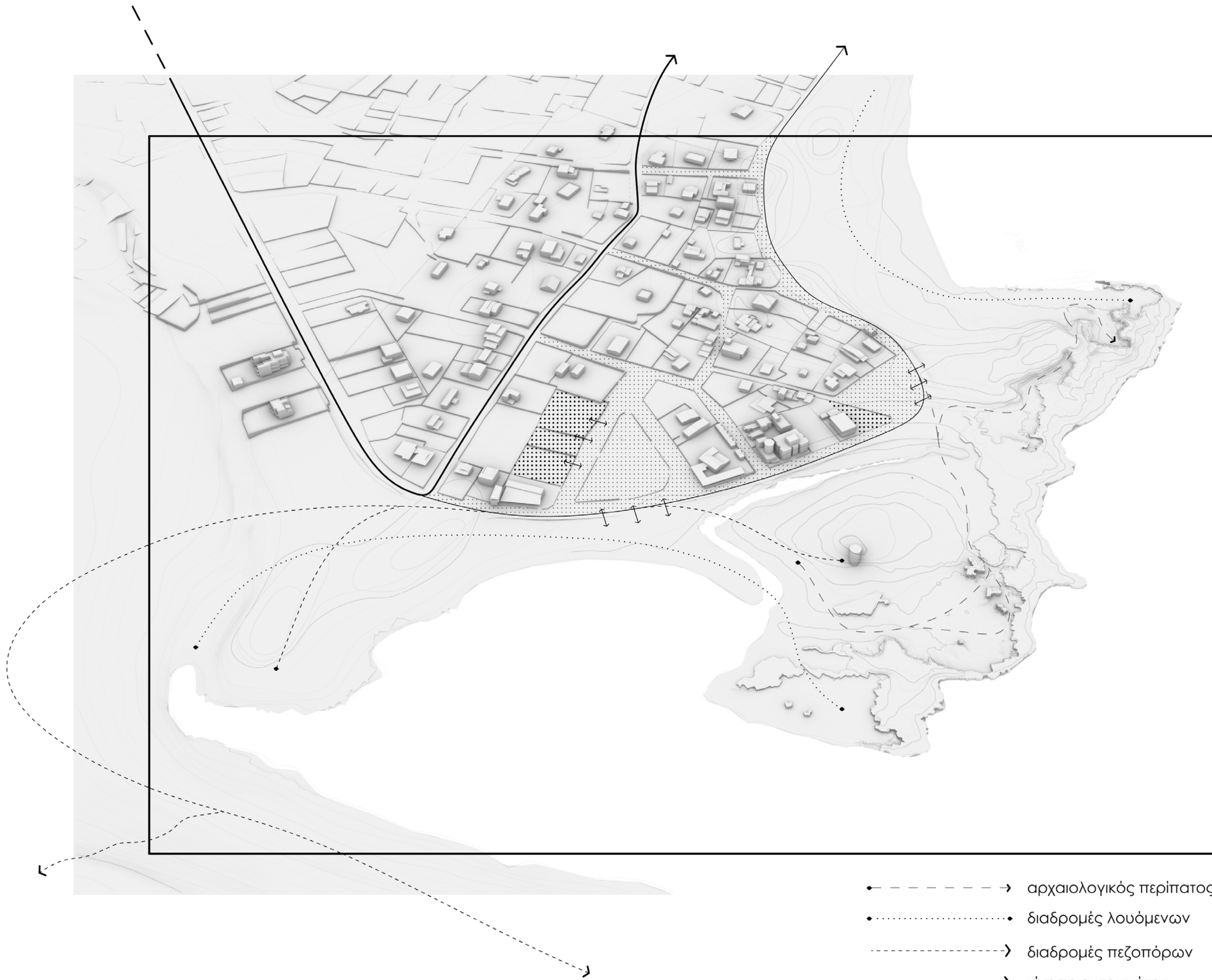

νέα δίκτυα οικισμού

α3.1ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ

Επιστρέφοντας λοιπόν στο αίτημα για συμβίωση επαναπροσδιορίζονται οι σχέσεις αναλογιών ξενιστή- παρασίτου και τα θραύσματα τοπίου δίνουν την θέση τους σε μια ενιαία τοπική συνέχεια. Τα κτίσματα σε θέσεις υψηλής όχλησης: σε επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο, πάνω στα φρύδια των αμμοθινών, στην παραρεμάτια ζώνη, αφαιρούνται, δίνοντας ένα νέο περίγραμμα στον οικισμό, και δύο κενά σημεία με δυνατότητες να αξιοποιηθούν ως δημόσιοι χώροι. Παράλληλα μελετώνται νέες συνδέσεις στο εσωτερικό του οικισμού, δημιουργείται μια συλλέκτρια κίνηση του αμαξιού που διασχίζει το εσωτερικό του οικισμού και ένα δίκτυο πεζοδρόμων, που απελευθερώνουν την παραλιακή ζώνη από το αμάξι και την παρόδια στάθμευση.

- - - - - - → αρχαιολογικός περίπατος
- · · · · διαδρομές λουόμενων
- - - - - → διαδρομές πεζοπόρων
- → κίνηση αυτοκινήτου
- → παραλιακή κίνηση
- · · · · πεζόδρομοι
- · · · · κενοί χώροι

α3.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ

Με αυτή την συνθήκη, τα ενοποιημένα πλέον θραύσματα μπορούν να υποδεχτούν ροές και να δημιουργήσουν συνδέσεις μεταξύ τους και με τον οικισμό.

αναζητώντας **ισορροπίες**

α.

αναζητώντας **συνδέσεις**

β.

αναζητώντας **χαρακτήρα**

γ.

β1.ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΟ

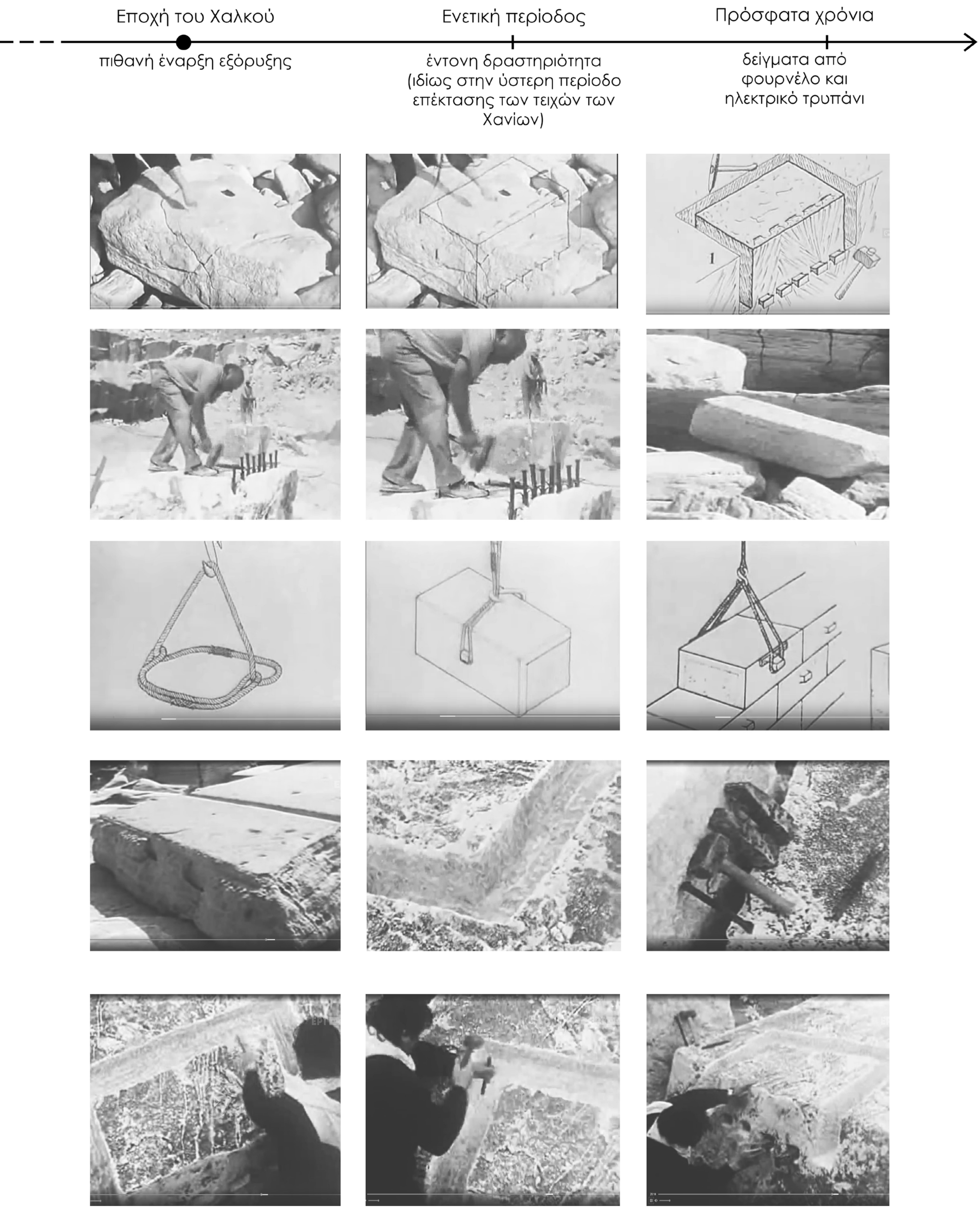

β2. ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ

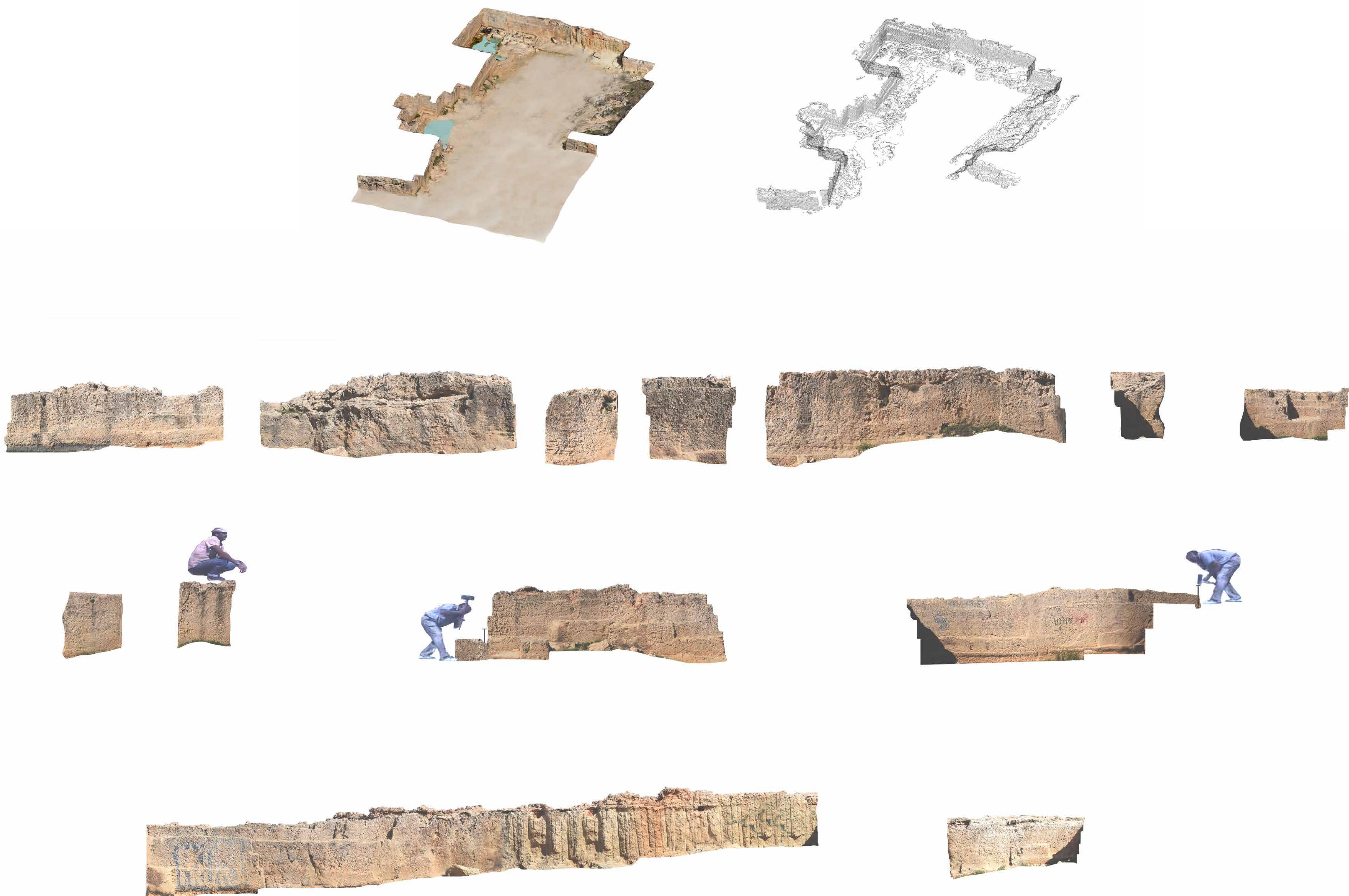
β3. ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΩΣ ΠΛΑΤΕΙΑ

β1.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ

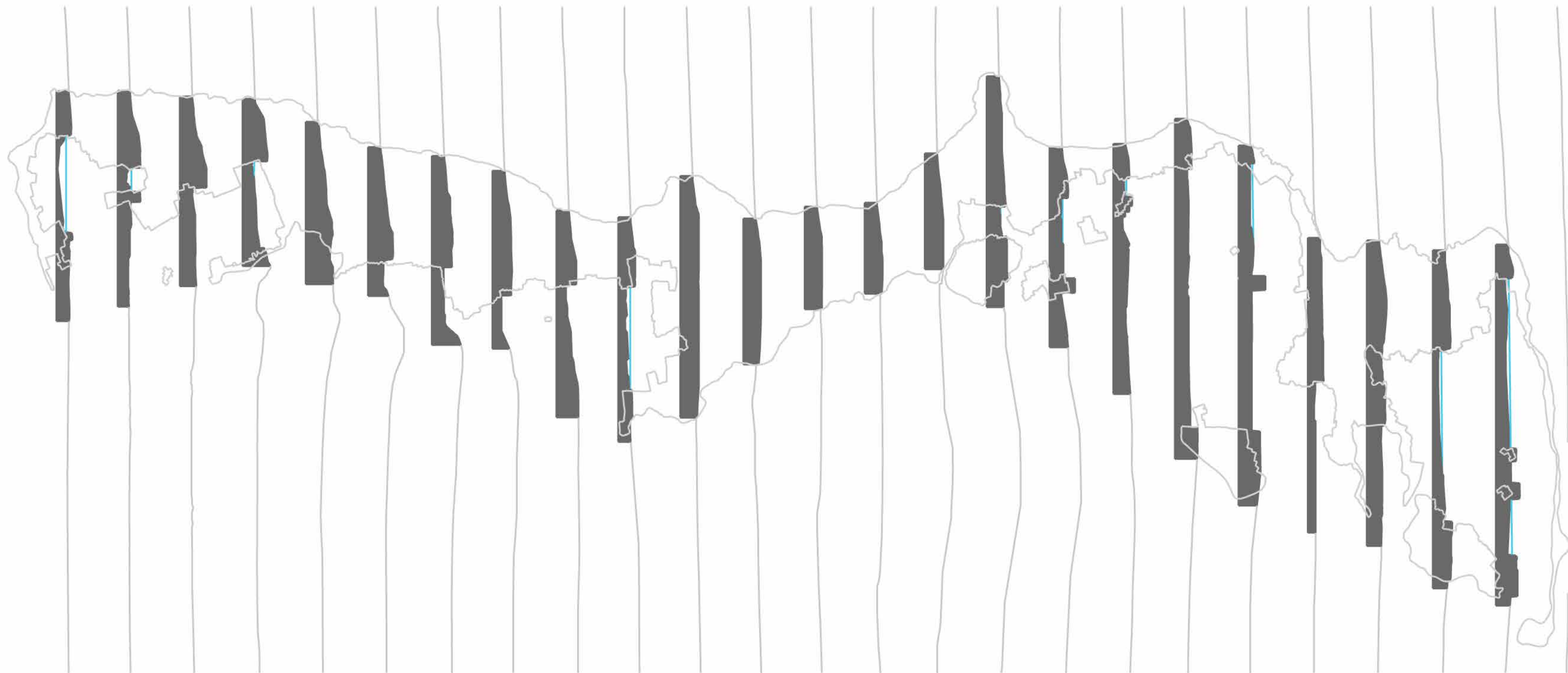
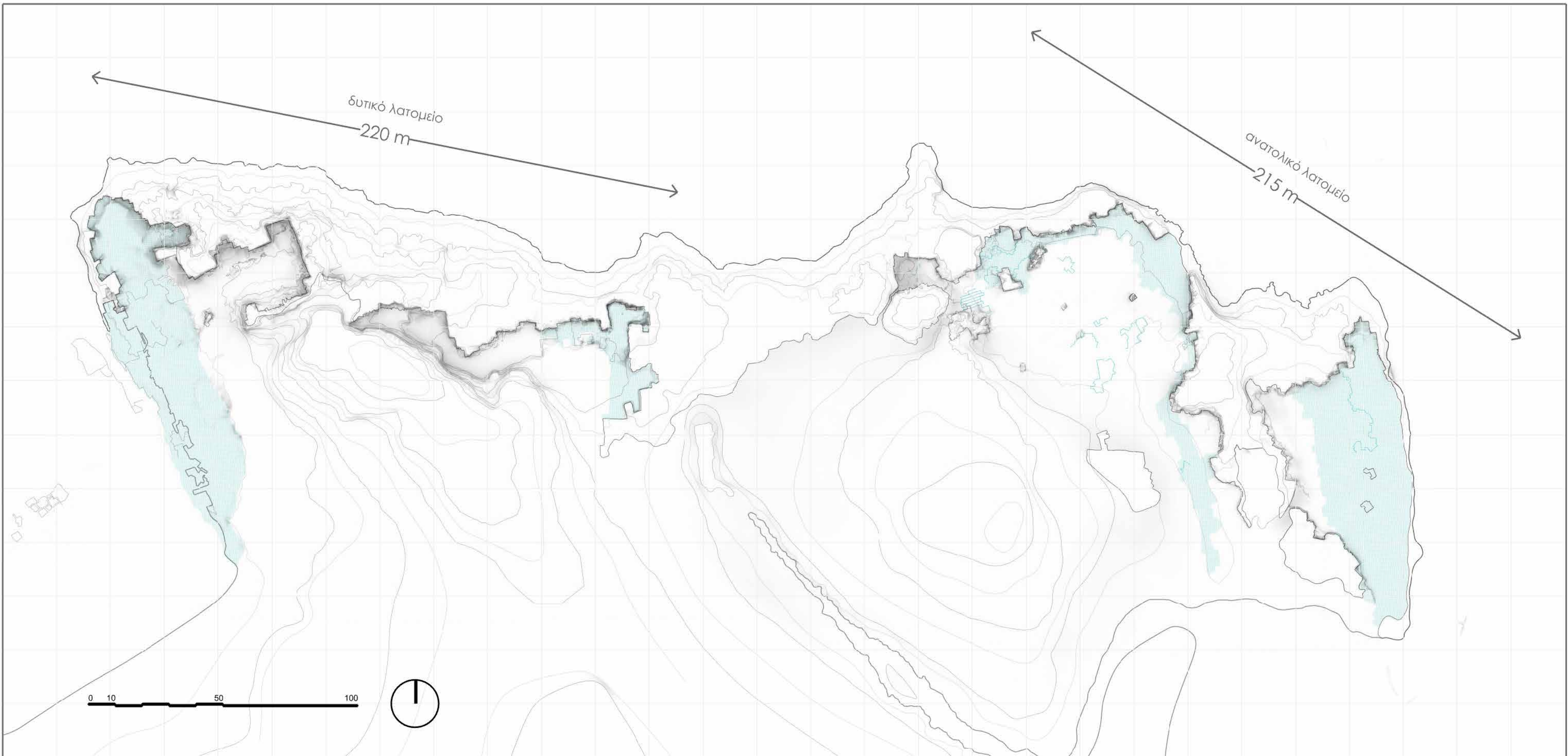
Αναζητώντας αρχικά σημεία διάσχισης του φυσικού με το ανθρωπογενές, μελετάται η περιοχή του λατομείου, ως ένας υβριδικός χώρος ανθρώπινης και φυσικής δημιουργίας. Πρόκειται για ένα λατομείο έκτασης 6 εκταρίων, με πέτρωμα αιολιανίτη. Η αρχική φάση λατόμησης του δεν είναι γνωστή με ακρίβεια, αλλά ανάγεται πιθανώς στην εποχή του Χαλκού. Ωστόσο η περιοχή γνώρισε έντονη δραστηριότητα στην ενετική περίοδο, ιδίως στην ύστερη φάση της με την επέκταση των τειχών. Οι σύγχρονες τεχνικές λατόμησης, όπως αυτή του ηλεκτρικού τρυπανιού ή του φουρνέλου που συναντάμε στο μνημείο φανερώνουν την συνεχή εκμετάλλευσή του μέχρι και τα πρόσφατα χρόνια.

β1.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ

Κυρίαρχη τεχνική λάξευσης είναι αυτή των παρειών: ο λατόμος ανοίγει αυλακές στις τρεις πλευρές του τεμαχίου που θέλει να εξορύξει και έπειτα ανοίγει φωλιές για να τοποθετηθούν οι σφήνες. Χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της εποχής, επικρούει καθ ' επανάληψη τις σφήνες έως ότου επιτευχθεί η αποκόλληση του όγκου. Ο λατόμος αφαιρεί σταδιακά από το ψηλότερο μέρος του βράχου προς το χαμηλότερο, γι' αυτό και παρατηρούμε οριζόντιες μετατοπίσεις στην λάξευση του βράχου. Αυτές οι μετατοπίσεις σημαίνουν και τις στρώσεις λατόμησης που μαρτυρούν το ύψος των λιθοπλακών που αφαιρούνται, το οποίο εδώ κυμαίνεται μεταξύ 40-50 εκ.

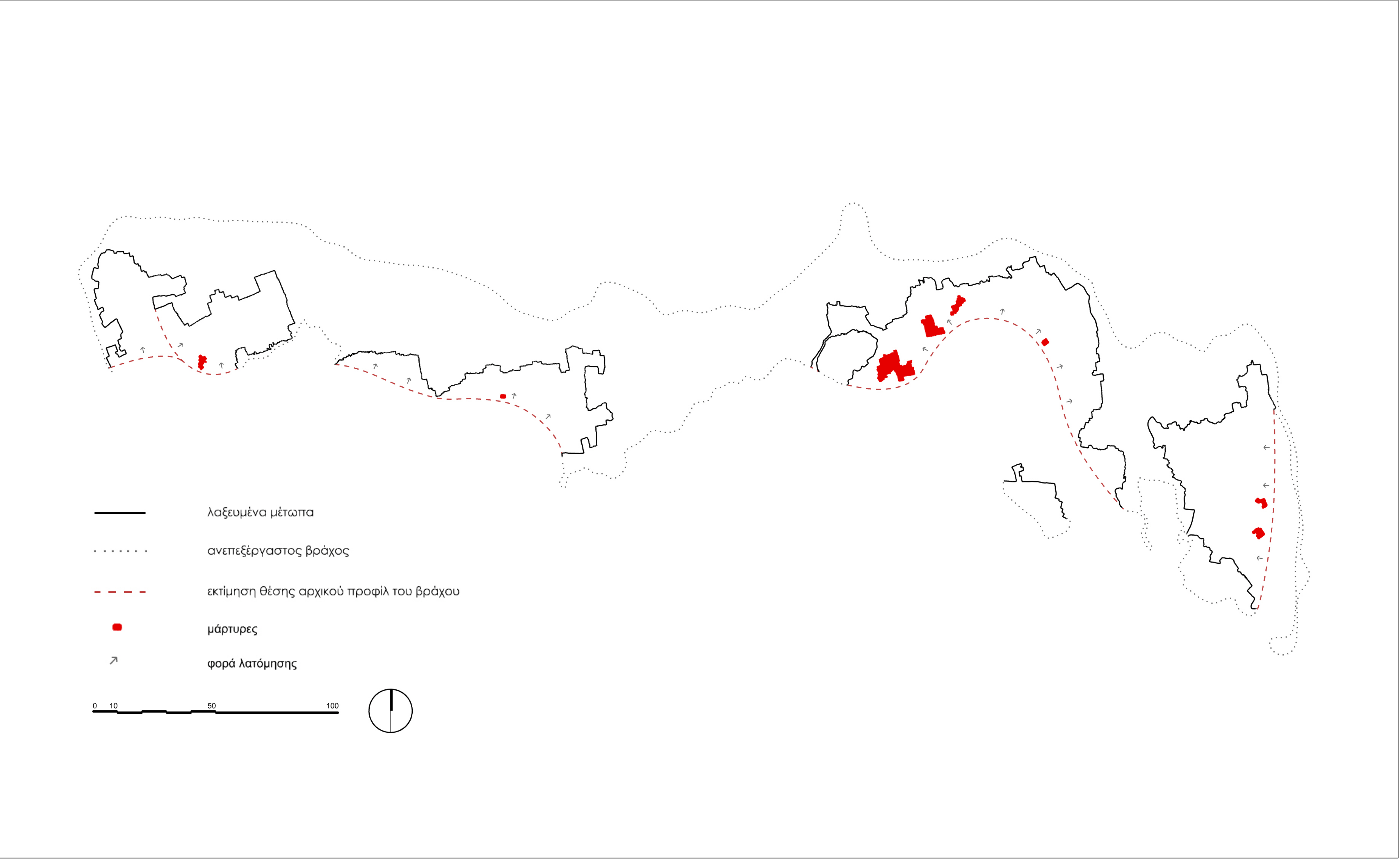
το λατομείο
ως μνημείο **β**₁.

β1.3 ΖΩΝΕΣ ΛΑΤΟΜΗΣΗΣ

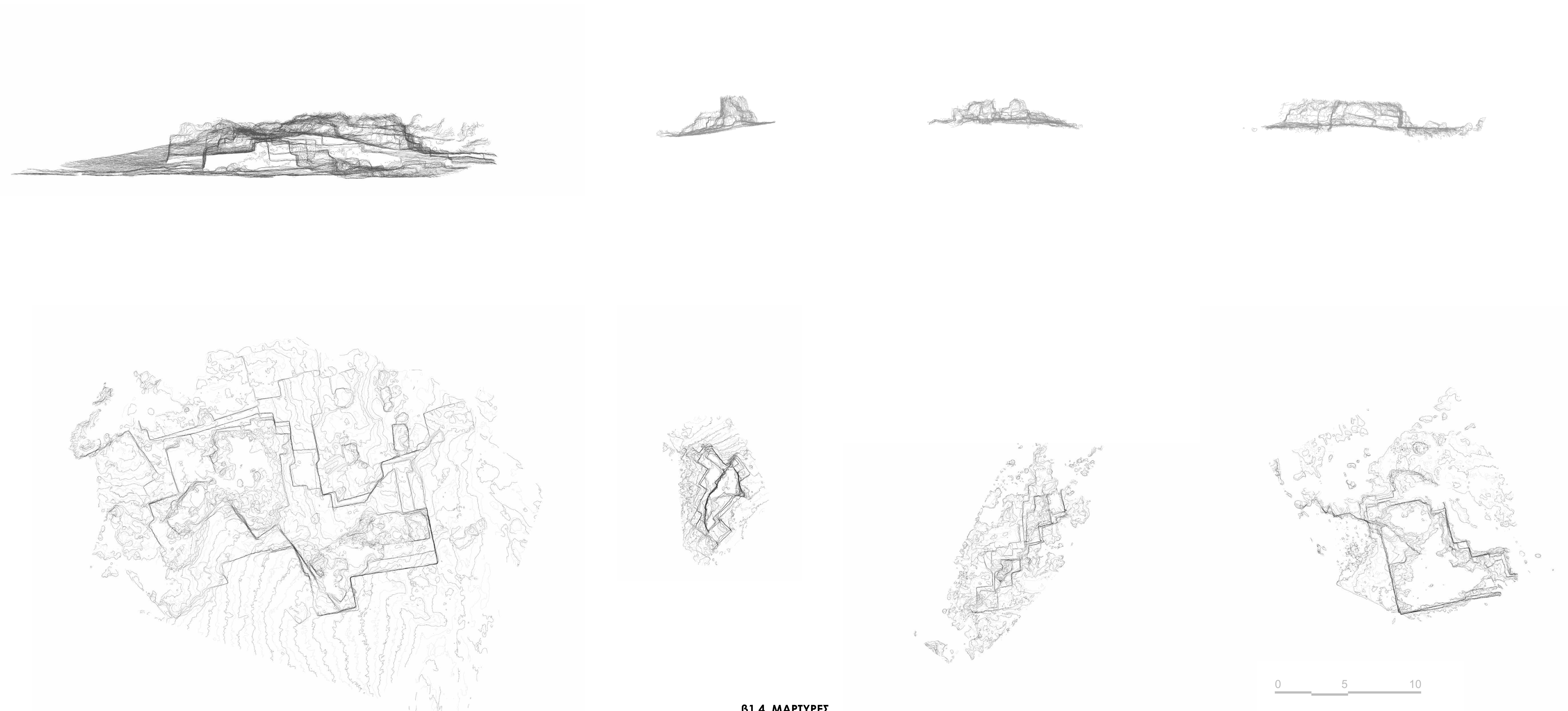
Αν και η περιοχή είναι φυσικό λιμάνι, η μεταφορά των λίθων γινόταν από ξηράς με αμαξιτό δρόμο, ο οποίος διακλαδούμενος οδηγούσε στο ανατολικό και το δυτικό λατομείο. Στο διάστημα μεταξύ των δύο αυτών λατομείων υπάρχει μεγάλη έκταση ανεκμετάλλευτου αιολιανίτη. Συνολικά στο ανατολικό λατομείο έχουν αφαιρεθεί έως τέσσερις στρώσεις, δηλαδή 1.6 μέτρα. Η λατόμηση έχει επεκταθεί μέχρι και στο μέτωπο με την θάλασσα, με αποτέλεσμα το νερό να εισχωρεί στο λατομείο. Στην περίπτωση του δυτικού λατομείου, ο αιολιανίτης σχηματίζει ένα μέτωπο προς τη θάλασσα σαν φράγμα. Η δυτική ακτή το λατομείο έχει υποστεί εκτενέστερη εκμετάλλευση και οι στρώσεις που έχουν αφαιρεθεί φθάνουν τις πέντε.

το λατομείο
ως μνημείο **β**₁.

β1.4. ΠΟΡΕΙΑ ΛΑΤΟΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Η λατόμηση ακολούθησε την εξής πορεία: από τα ενδότερα, από τη ξηρά, με κατεύθυνση τη θάλασσα. Αυτή την εξέλιξη μαρτυρούν τμήματα βράχου που έχουν παραμείνει αλάξευτα ώστε να αποτελούν σταθερά σημεία αναφοράς για την εξέλιξη της λάξευσης. Ο τετράγωνος οβελίσκος που συναντάμε στο ανατολικό λατομείο, αποτελούσε μονάδα υπολογισμού της κυβικής χωρητικότητας της περιοχής και συνεπώς του όγκου που λατομήθηκε.

β1.4. ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Η βιβλιογραφία αναφέρεται σε αυτά τα τμήματα βράχου ως μάρτυρες. Στο λατομείο συναντάμε μάρτυρες σε μορφή πεσσών κυβικού σχήματος. Σε κάποιους από αυτούς φαίνεται εκ των υστέρων να έχουν αποληφθεί όγκοι.

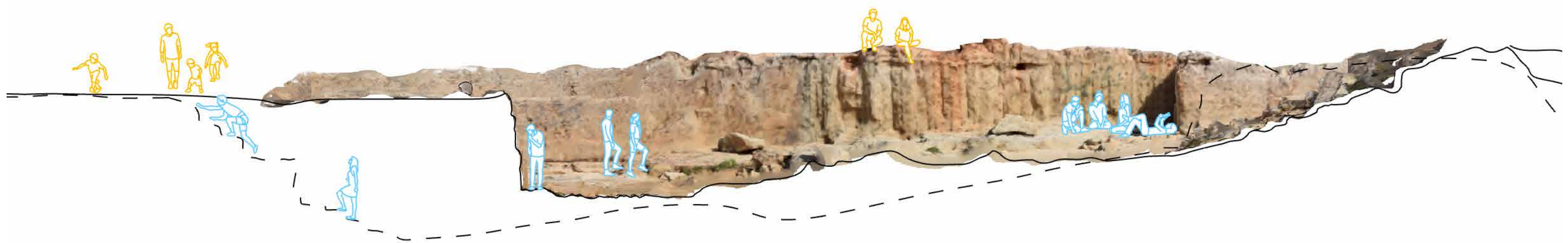

β1.5 ΕΓΚΟΠΕΣ ΣΤΟ ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΙΧΘΥΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ

Η λατόμηση ακολούθησε την εξής πορεία: από τα ενδότερα, από τη ξηρά, με κατεύθυνση τη θάλασσα. Αυτή την εξέλιξη μαρτυρούν τμήματα βράχου που έχουν παραμείνει αλάξευτα ώστε να αποτελούν σταθερά σημεία αναφοράς για την εξέλιξη της λάξευσης. Ο τετράγωνος οβελίσκος που συναντάμε στο ανατολικό λατομείο, αποτελούσε μονάδα υπολογισμού της κυβικής χωρητικότητας της περιοχής και συνεπώς του όγκου που λατομήθηκε.

Σήμερα το λατομείο θεωρείται μνημείο με την αρχαιολογική υπηρεσία να το μελετά και να έχει ήδη προχωρήσει στην προσωρινή οριοθέτηση του. Αποτελεί ένα παλίμψηστο διαφορετικών χρονικοτήτων, γεωλογικών και ανθρώπινων, με την ανθρώπινη να πηγαίνει γύρω στα τρεις χιλιάδες χρόνια πίσω. Εδώ μελετάται την μορφή του, όπως έχει κρυσταλλωθεί μέχρι σήμερα και οι δυναμικές που θα αποκτήσει μέσα στο οικοσύστημα πιέσεων του Σταυρού. Εξετάζεται ως μια μήτρα χωρικών δομών με ποιότητες που αποσταθεροποιούν τον άνθρωπο που βρίσκεται μέσα σε αυτές και τον ενθαρρύνουν να αναπτύξει νέες εκφράσεις της σωματικότητάς του.

αμμώδες μαλακό έδαφος - αργό βήμα

αιχμηρό βραχώδες έδαφος - αργό, προσεκτικό βήμα

ομαλό βραχώδες έδαφος - γρήγορο βήμα

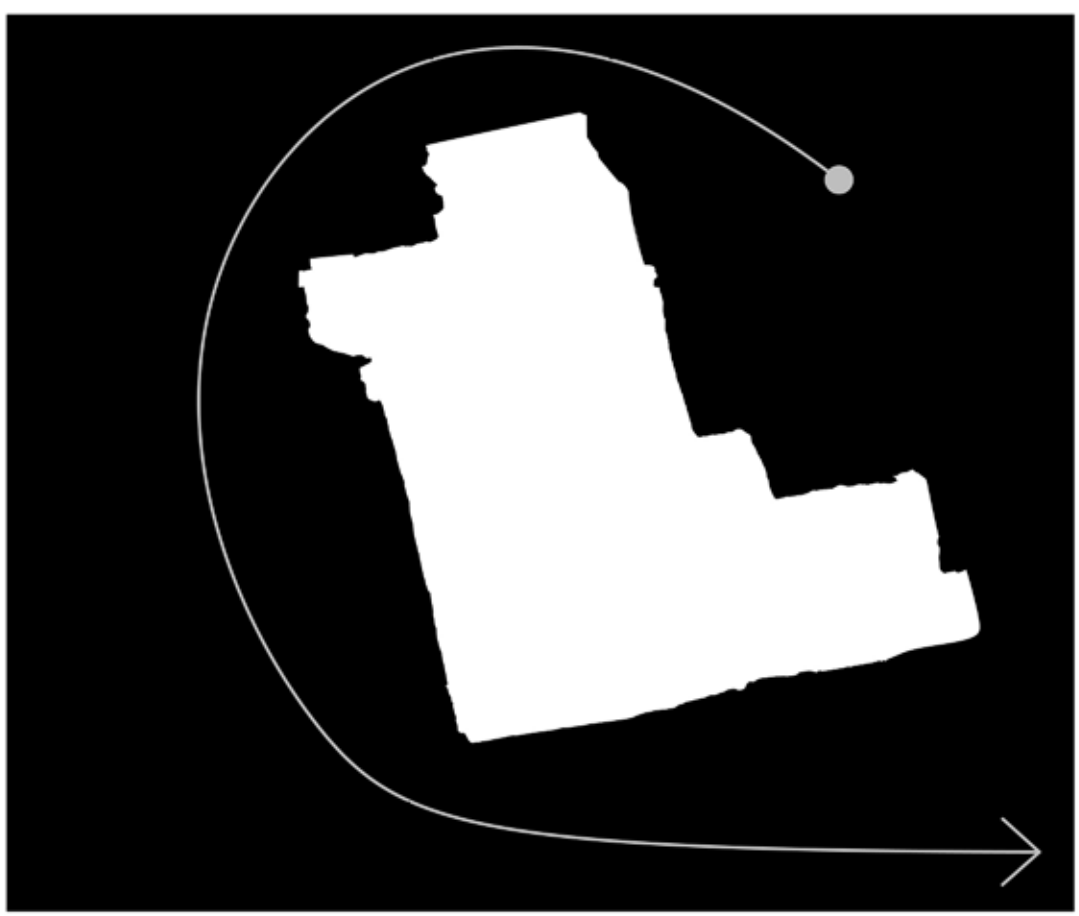
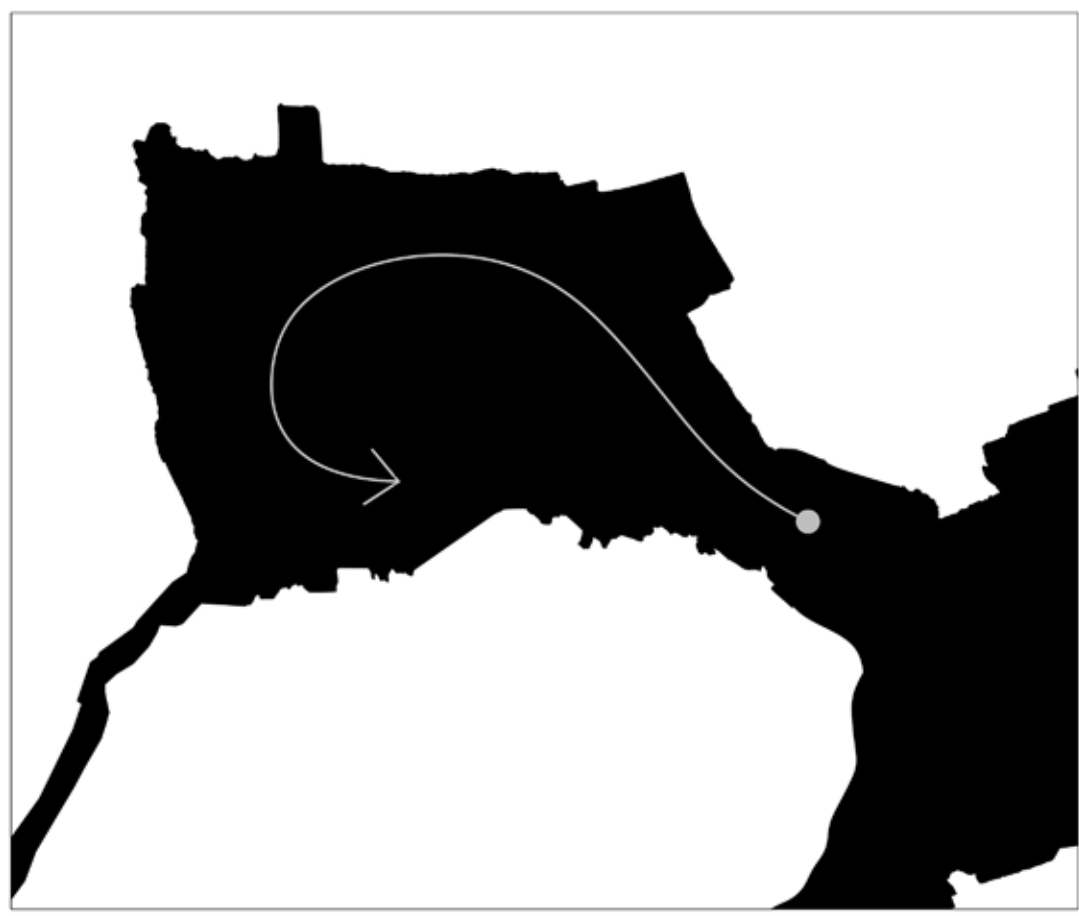
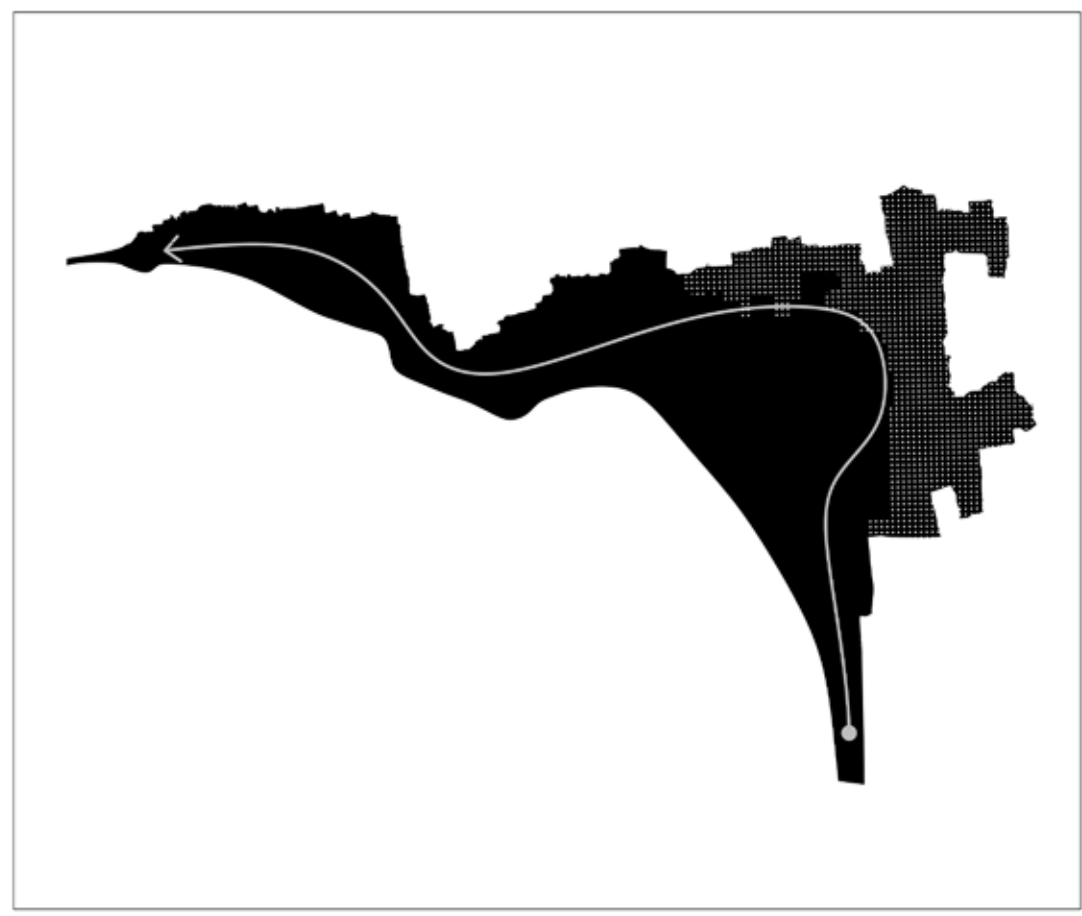
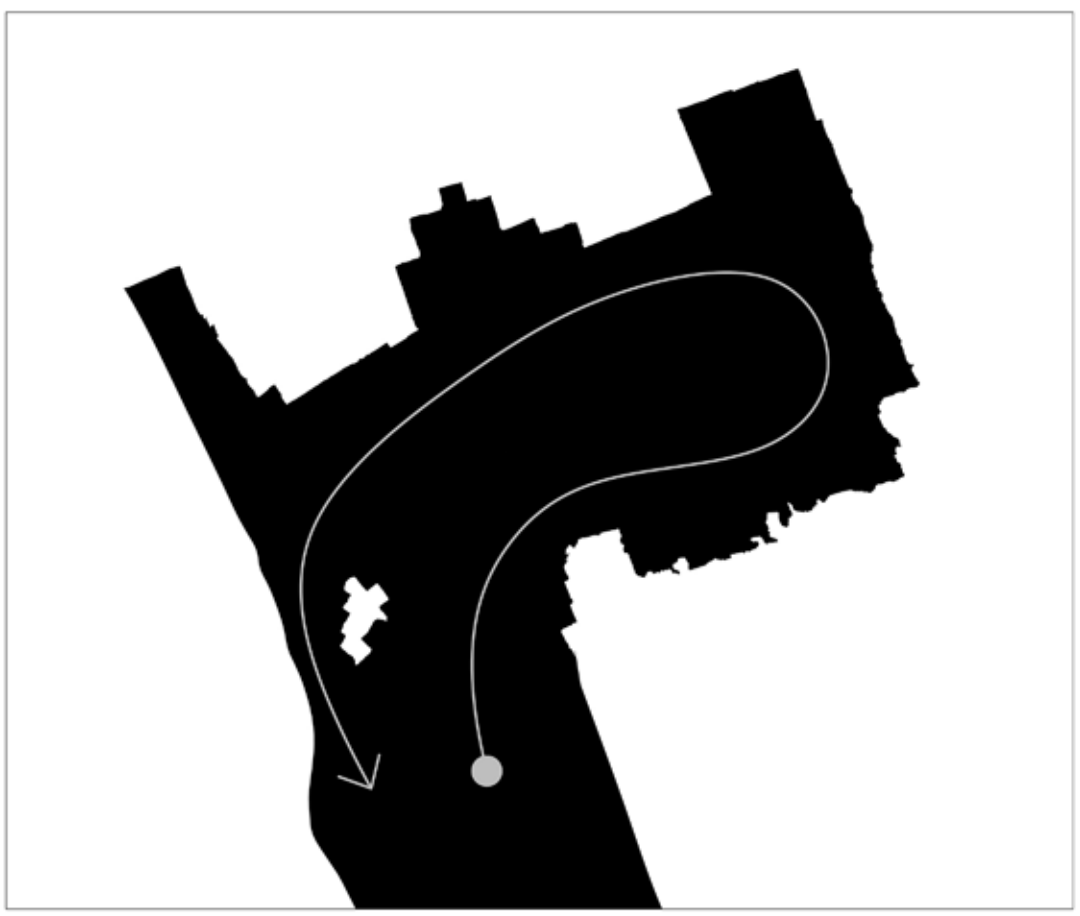
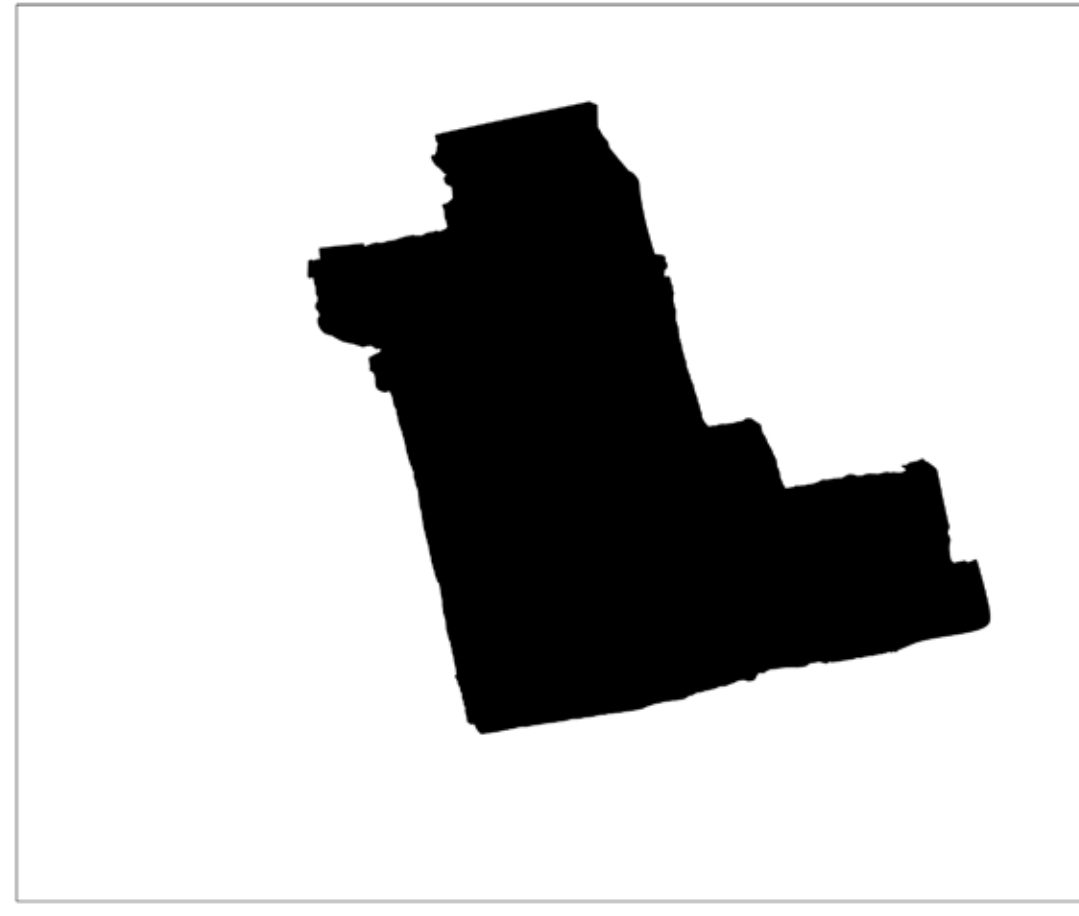
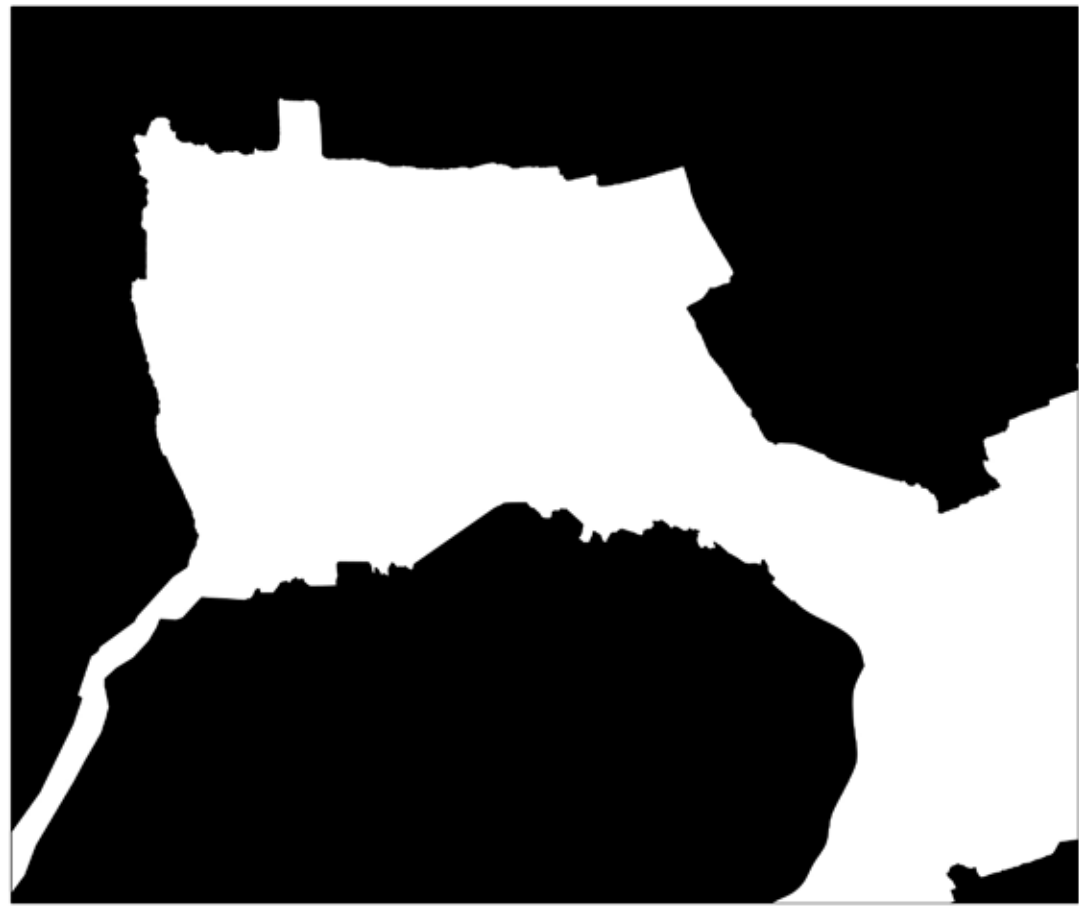
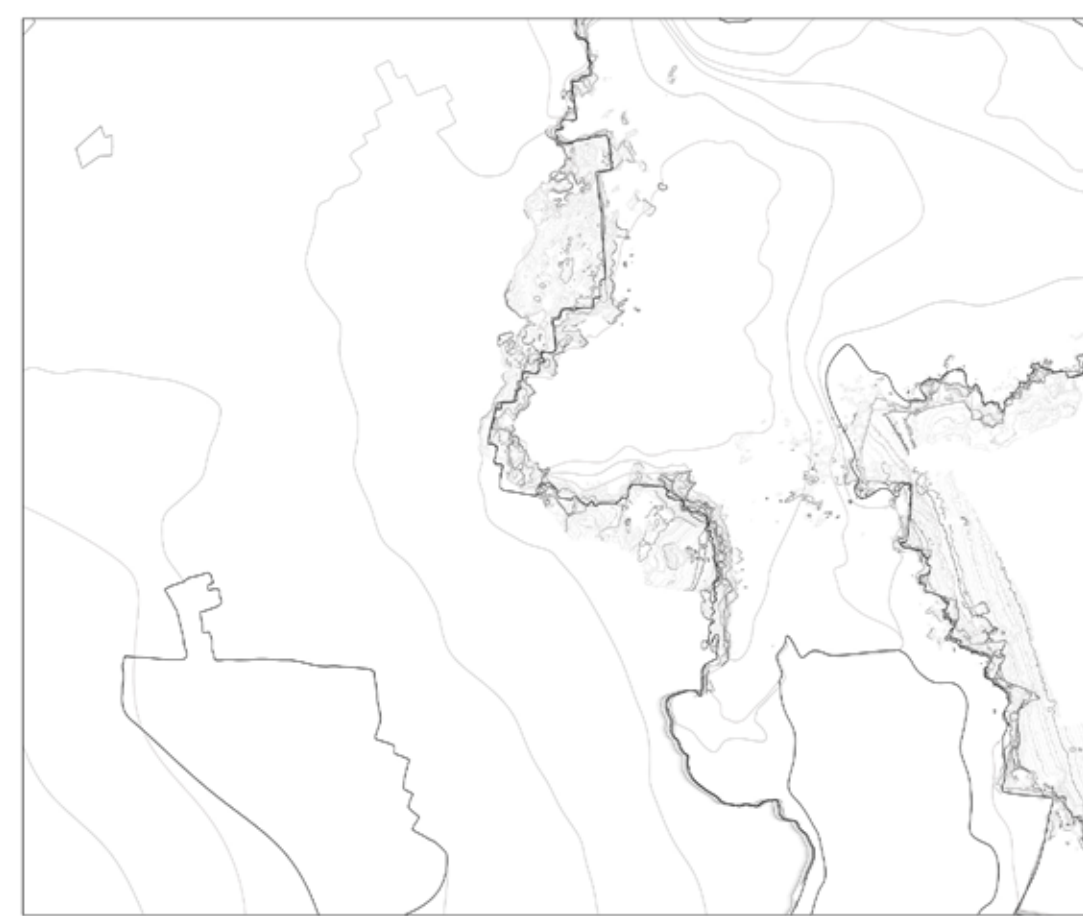
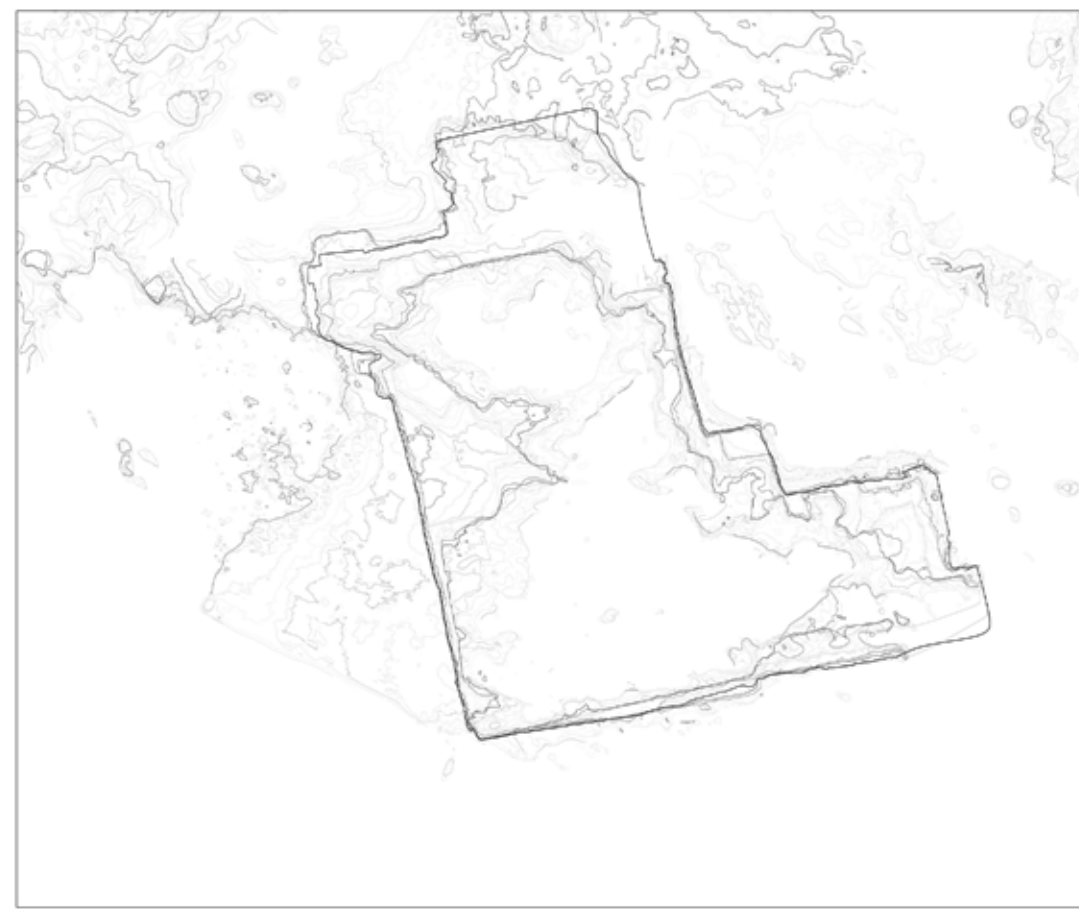
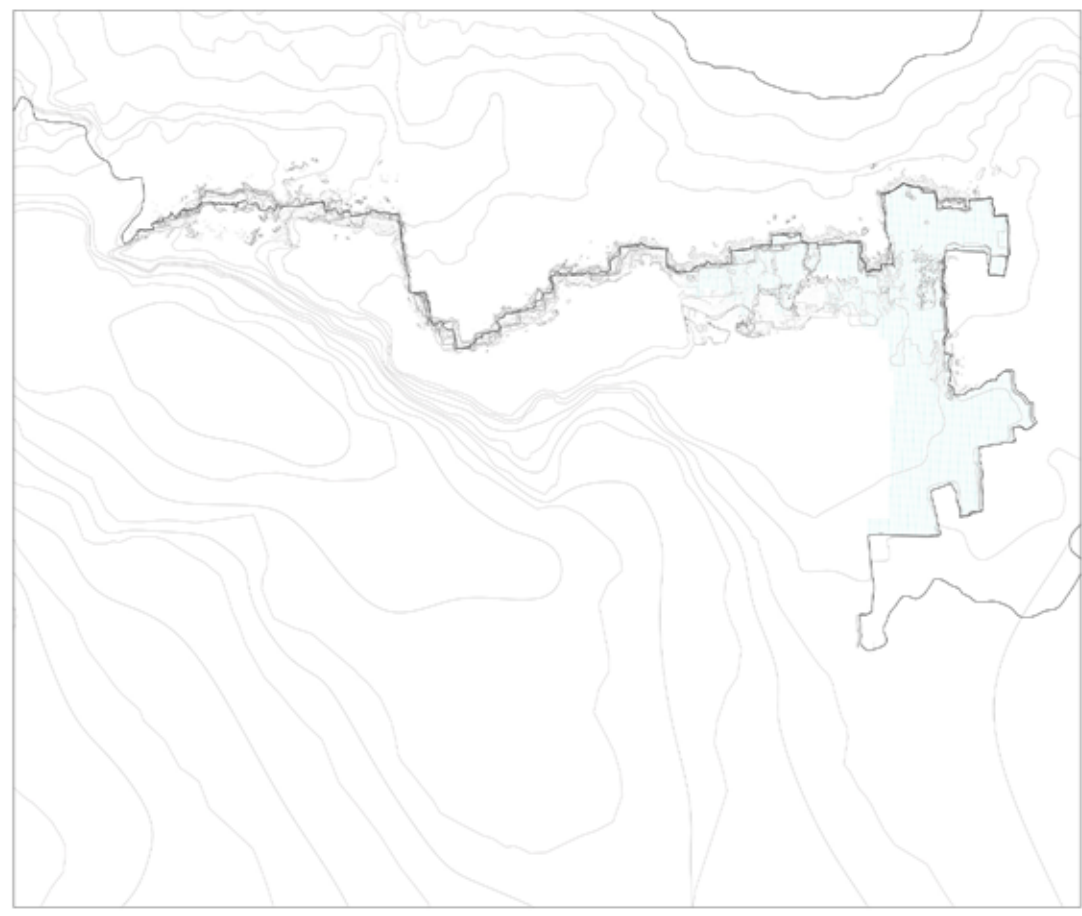
β2.1 ΣΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑ

Έχει την επιλογή να περιπλανηθεί και να ανακαλύψει τον χώρο γύρω από τις παρειές του λατομείου ή να ανέβει στον βράχο και να αποκτήσει πλήρη εποπτεία και κατανόηση του μέρους. Να βαδίζει σταθερά πάνω στο σκληρό και λείο από την λάξευση έδαφος του βράχου, να βυθίσει τα πέλματα με αργούς βηματισμούς στην άμμο που εισχωρεί μέσα στο λατομείο, ή με ακροβατικές κινήσεις και χαμηλωμένο βλέμμα να ισορροπήσει στο αιχμηρό ανεπεξέργαστο πέτρωμα στο πάνω επίπεδο του λατομείου. Να ξαπλώσει κάτω από την σκιά που αφήνει η παρειά του βράχου, ή να καθίσει στους χαμηλούς πλίνθους που ακόμη δεν έχουν αφαιρεθεί και θυμίζουν καθίσματα. Ή ακόμη να επιλέξει να βρεθεί εκεί με γυμνά πέλματα σε αναζήτηση κάποιας φυσικής πισίνας που να συμπληρώσει την εμπειρία του μπάνιου του.

β2.2 ΧΩΡΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Μελετώντας τους σχηματισμούς αυτούς που έχουν δημιουργηθεί από το σκάψιμο του λατομείου, σε συνδυασμό με τους γειτονικούς αμμόλοφους, η εργασία προσπαθεί να εντοπίσει χωρικές δομές που χορογραφούν αυτές τις καταστάσεις, αντιστρέφοντας συνεχώς τον θετικό και τον αρνητικό χώρο.

αγκαλιές

παρειές

στομάχια

νησίδες

διακλαδώσεις

φωλιές

β2.2 ΧΩΡΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

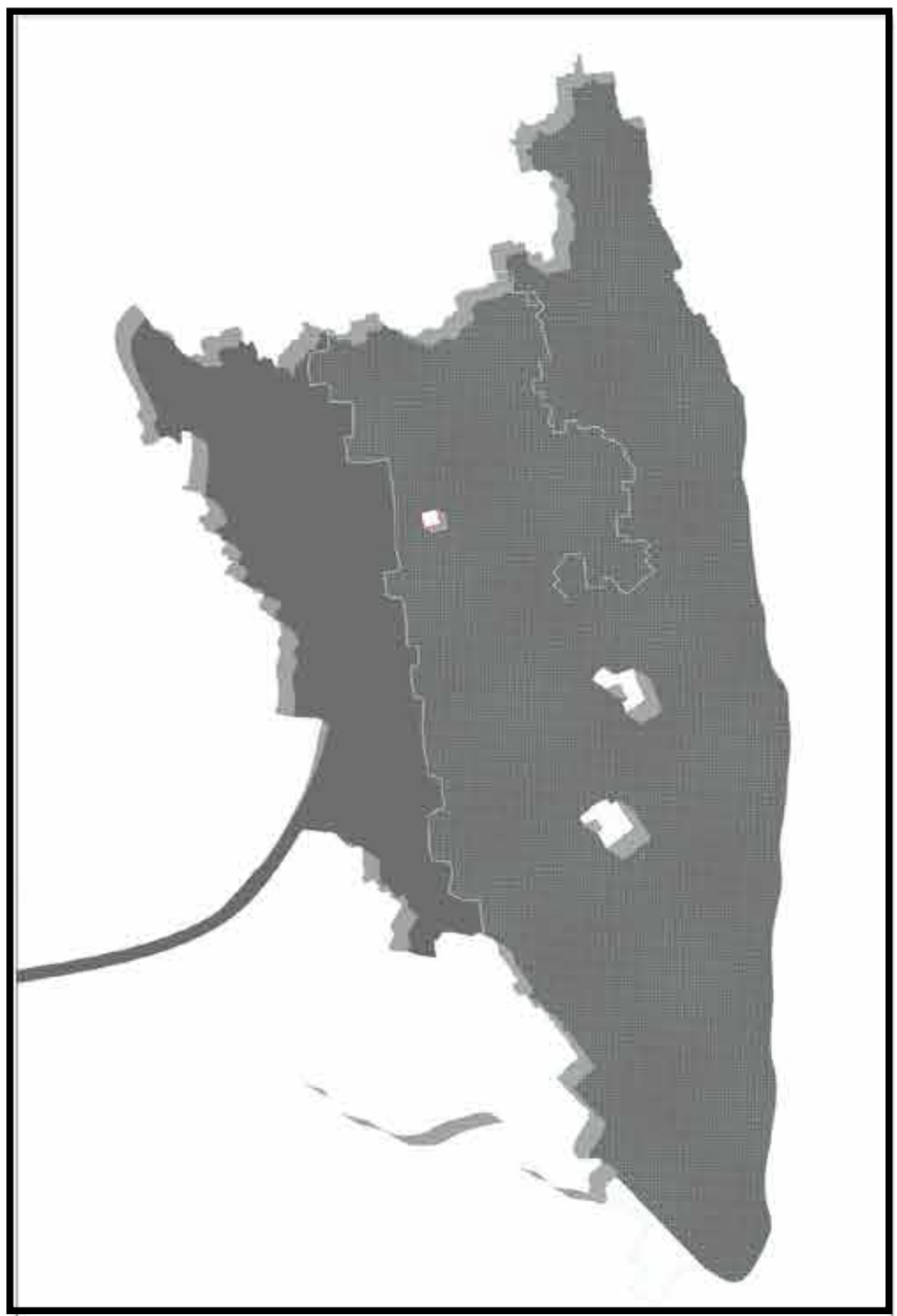
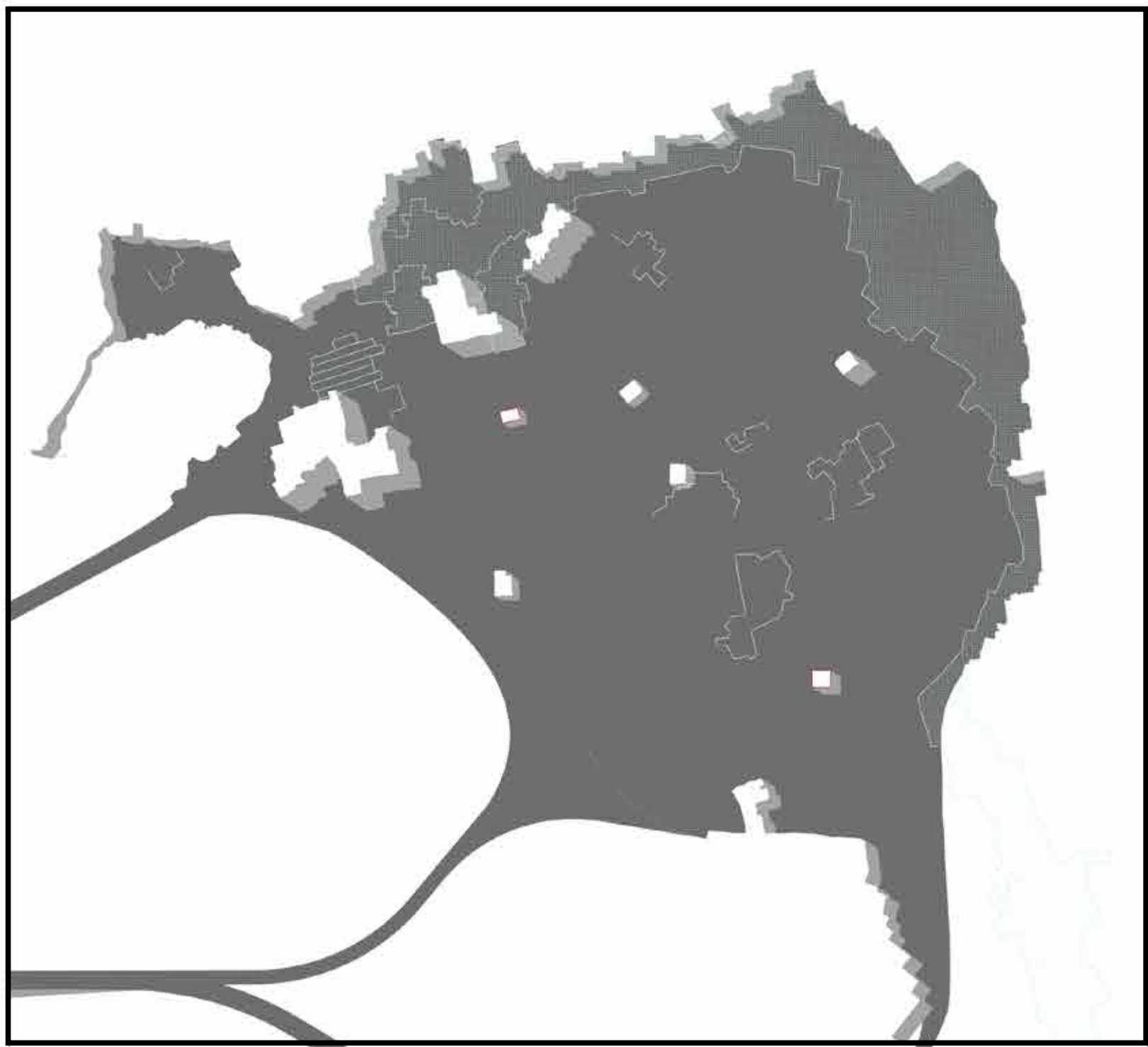
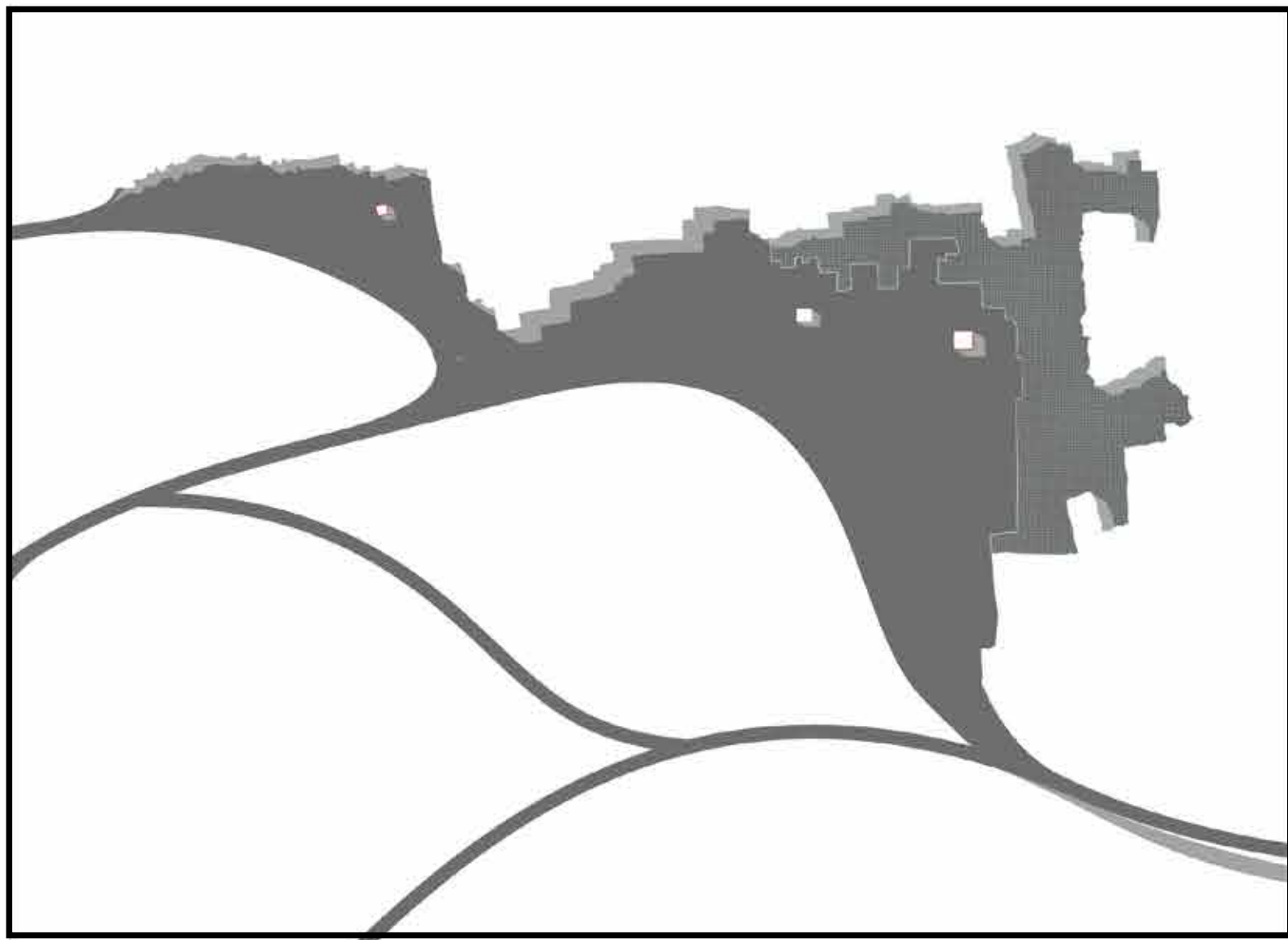
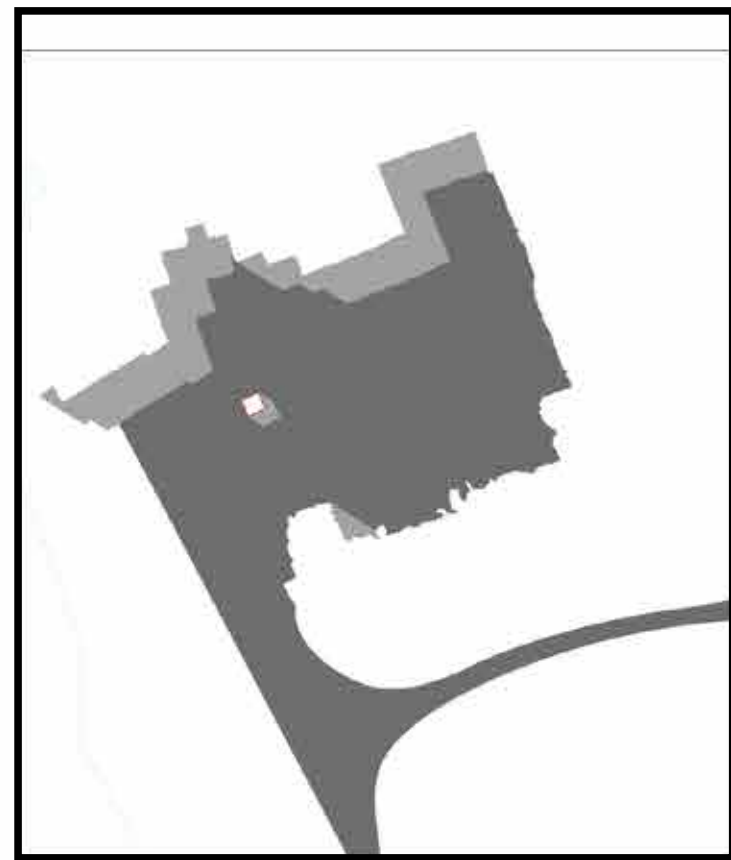
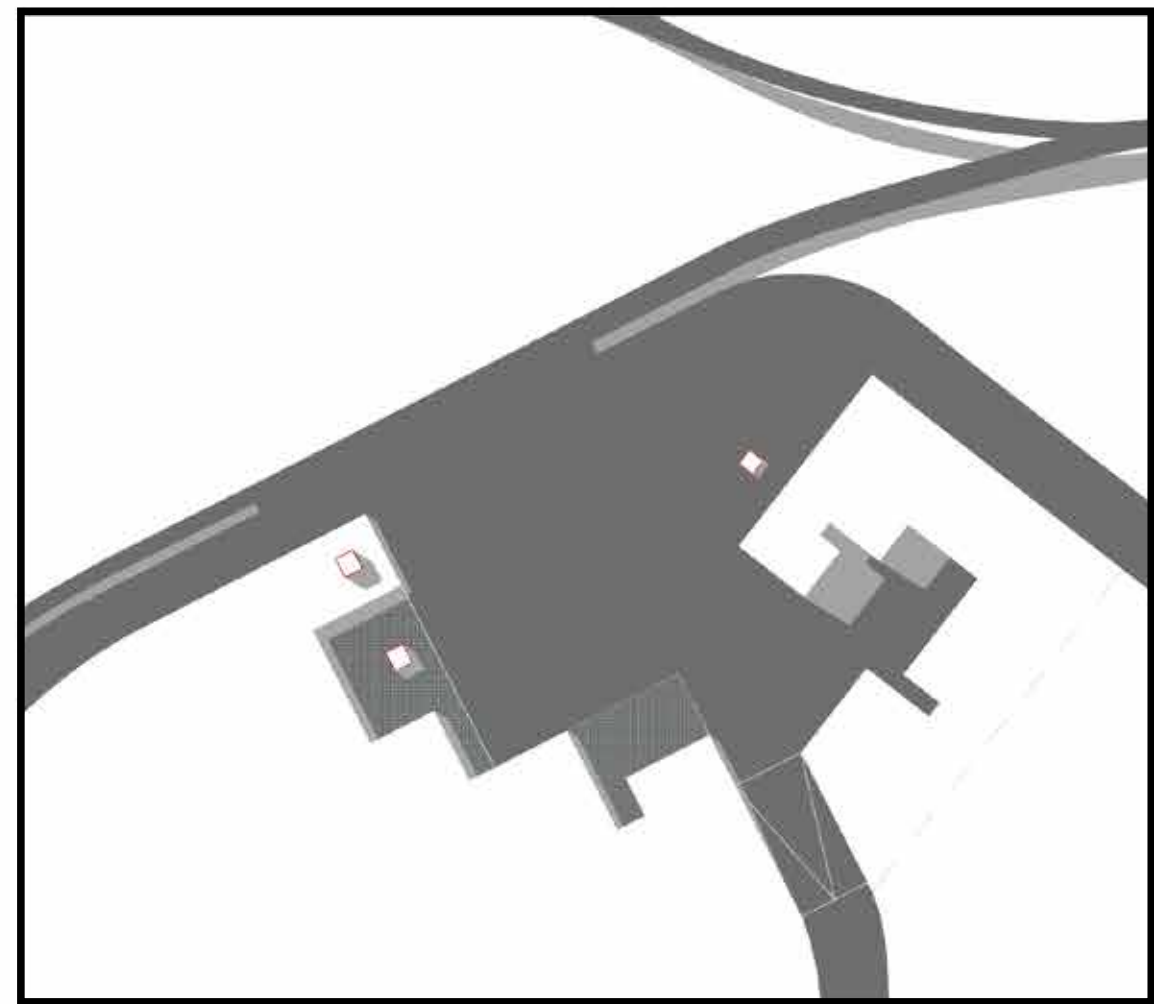
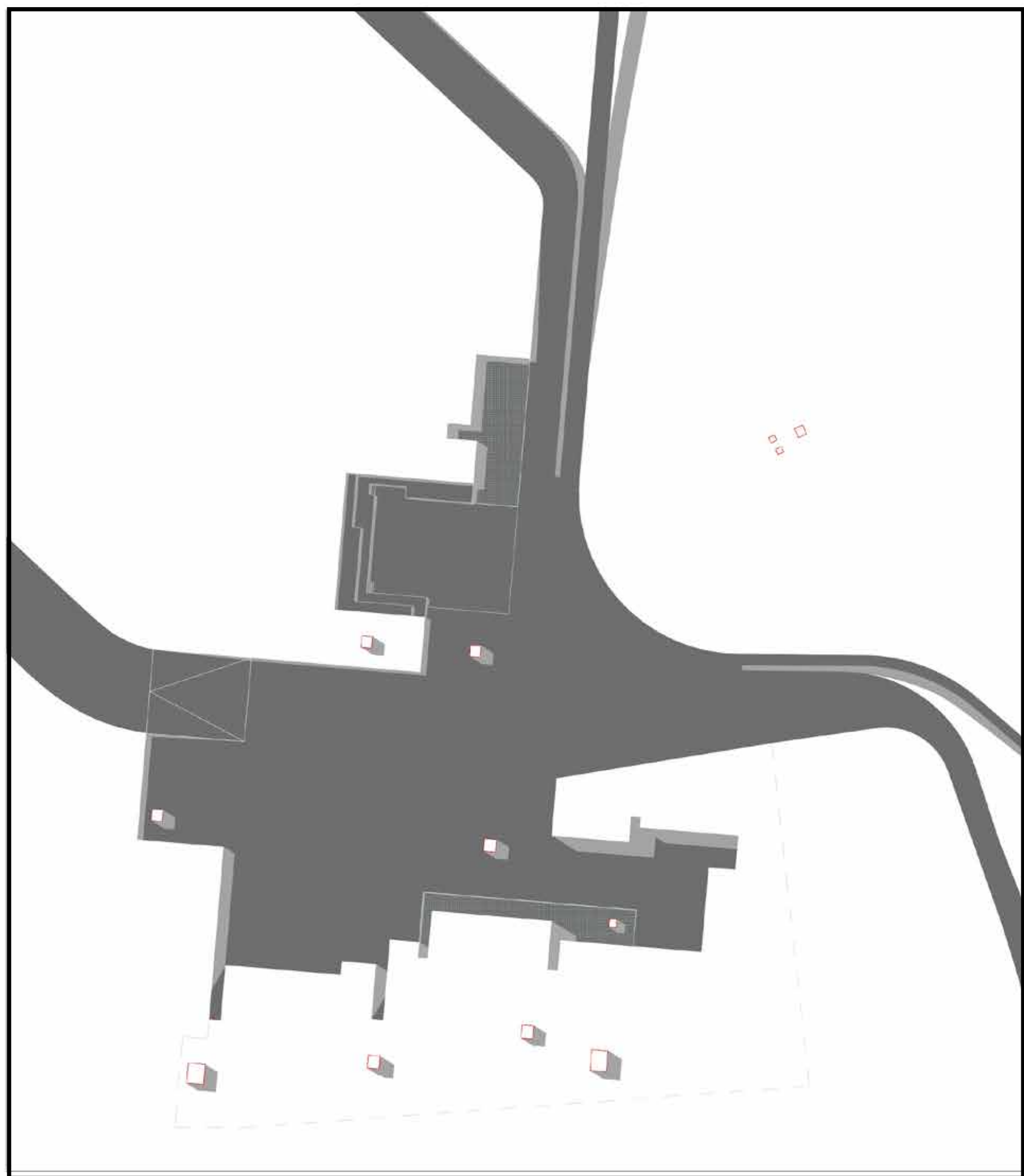
Έτσι συναντά τυπολογίες χώρων: τις αγκαλιές, τις παρειές με την κατά μήκος σε αυτές κίνηση, τα στομάχια, τις νησίδες που διαμορφώνουν οι μάρτυρες, τις διακλαδώσεις, τις φωλιές. Με εργαλείο αυτές τις ποιότητες επιχειρεί να μεταφέρει την βιώματική εμπειρία του λατομείου στον δημόσιο χώρο του οικισμού. Η πρόθεση της εργασίας είναι να δημιουργηθούν στον οικισμό πλατείες που να ακολουθούν τις ποιότητες των λατομείων και μετέπειτα να αρθρώνονται με εκείνα, δημιουργώντας ένα κοινό οργανισμό.

β3.1 MASTERPLAN

β3.2 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

οι πλατείες

β3.2 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

αναζητώντας **ισορροπίες**

α.

αναζητώντας **συνδέσεις**

β.

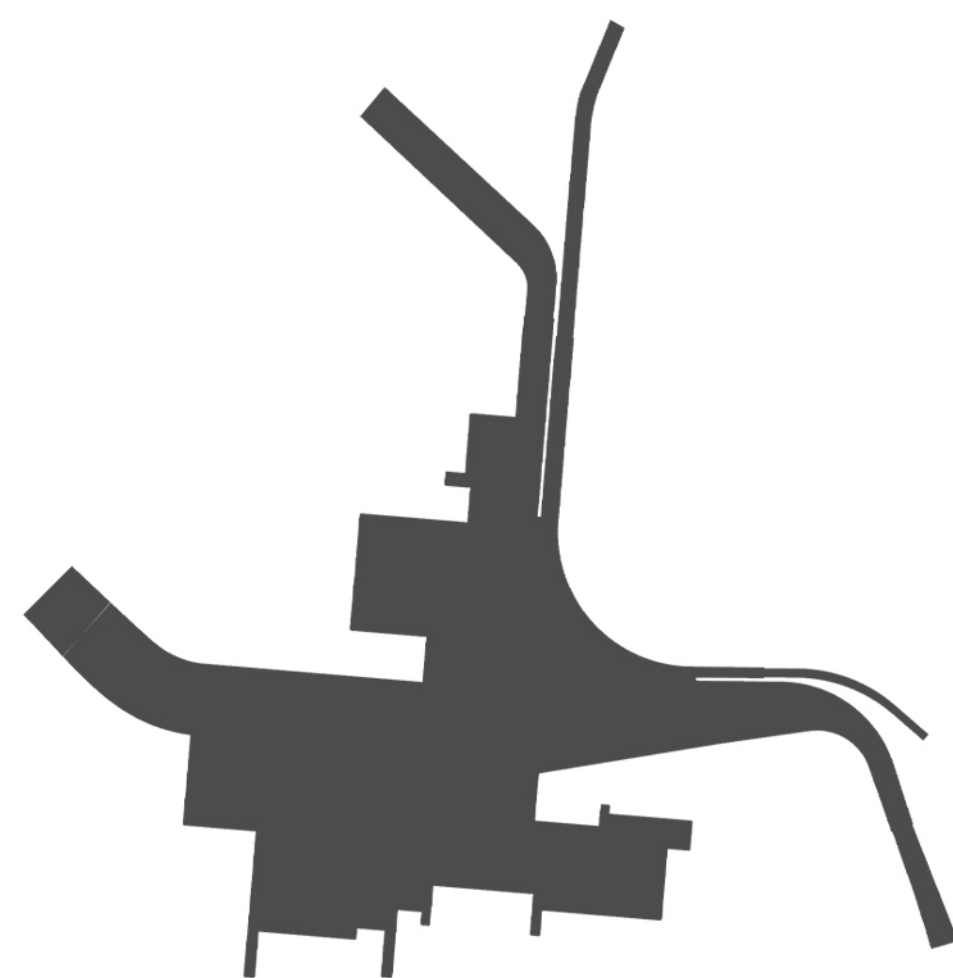
αναζητώντας **χαρακτήρα**

γ.

γ1. ΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

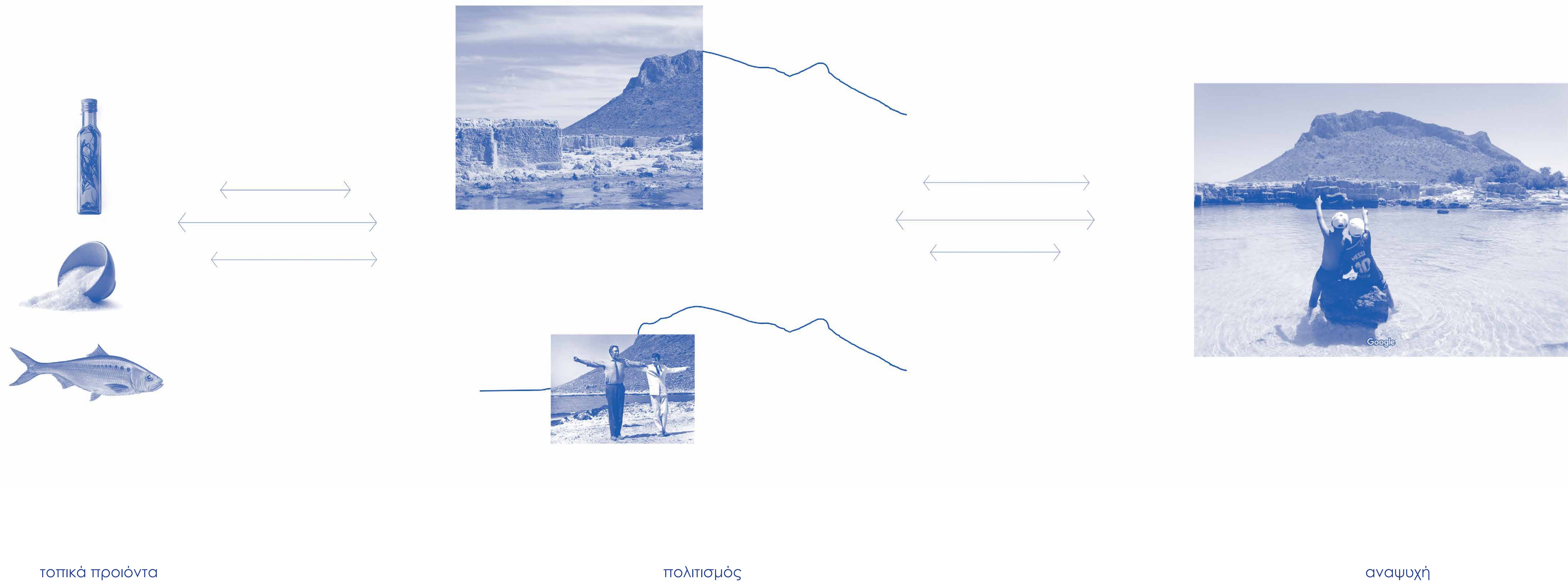

γ2. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

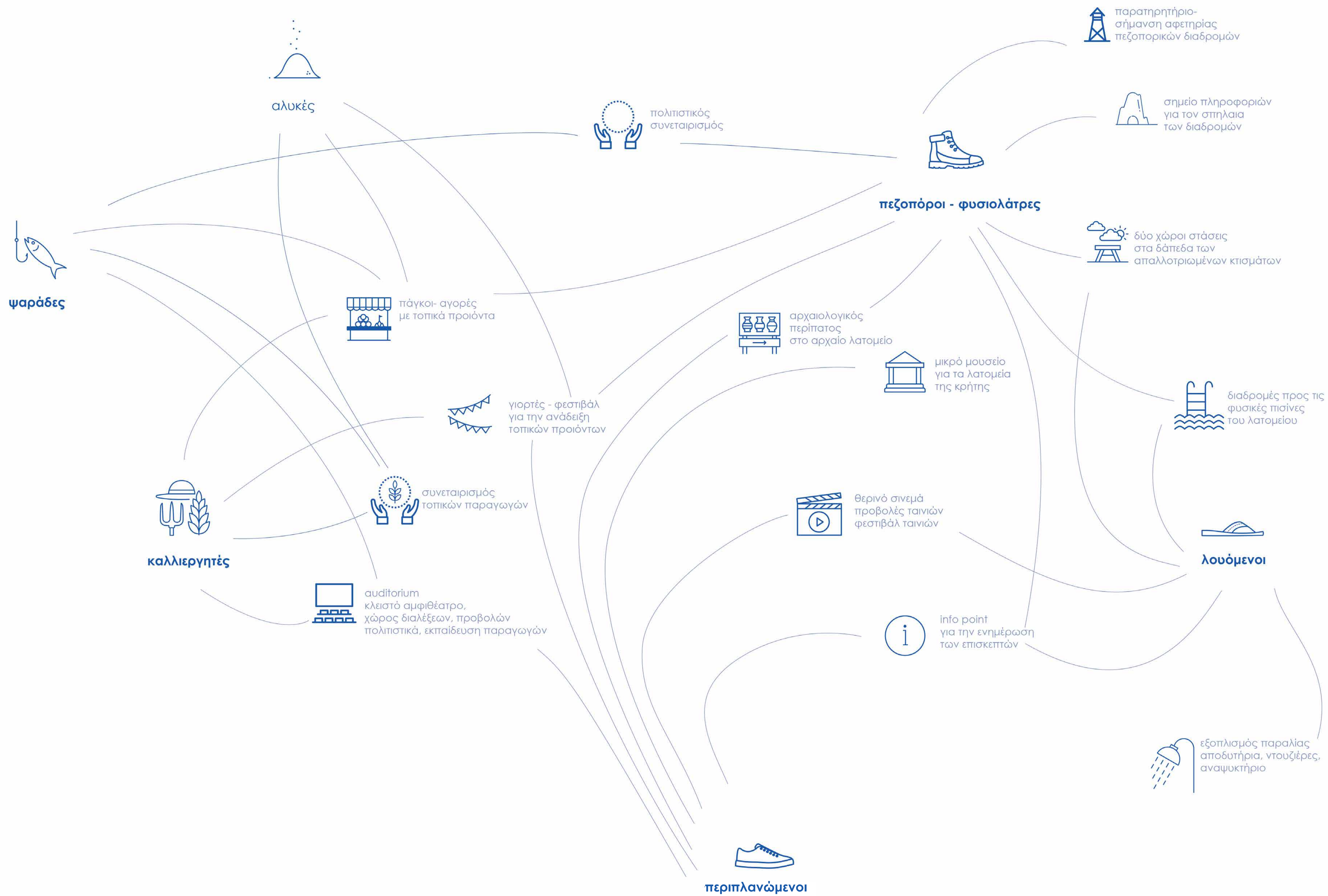
γ3. ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

γ1.1 ΣΕ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Αυτές τις χωρικές ποιότητες που αναζητούν το ενδιαμέσο του φυσικού και του ανθρώπινου, έρχεται να συμπληρώσει το σενάριο σχετικά με τον χαρακτήρα των δημόσιων χώρων. Έτσι επιστρέφουμε στο ζήτημα της μονολειτουργικότητας η οποία αφορά τον τουρισμό και την αναψυχή. Ο οικισμός αν και αναπτύσσεται συνεχώς πληθυσμιακά, συνεχίζει να έχει πολύ χαμηλά επίπεδα αυτονομίας και να λειτουργεί σε πολύ μεγάλο βαθμό ως δορυφόρος των Χανίων και των Κουνουπιδιανών. Ταυτοχρόνως, η ευρύτερη περιοχή του οικισμού δύναται να προσφέρει παραπάνω δυνατότητες στην τοπική οικονομία και ταυτότητα: γεωργικές εκτάσεις, αλιεία, πεζοπορικές ροές, αρχαιολογικοί χώροι, αλλά και η σύνδεση με τον κινηματογράφο που συμβαίνει στις συλλογικές μας μνήμες, μέσα από την χαρακτηριστική σκηνή στην ταινία του Ζορμπά. Ένας νέος χαρακτήρας για τον Σταυρό θα μπορούσε να βασίζεται στην κοινή και ταυτόχρονη παρουσία όλων των παραπάνω στον δημόσιο χώρο, δηλαδή του πολιτισμού, των τοπικών παραγωγών και της αναψυχής.

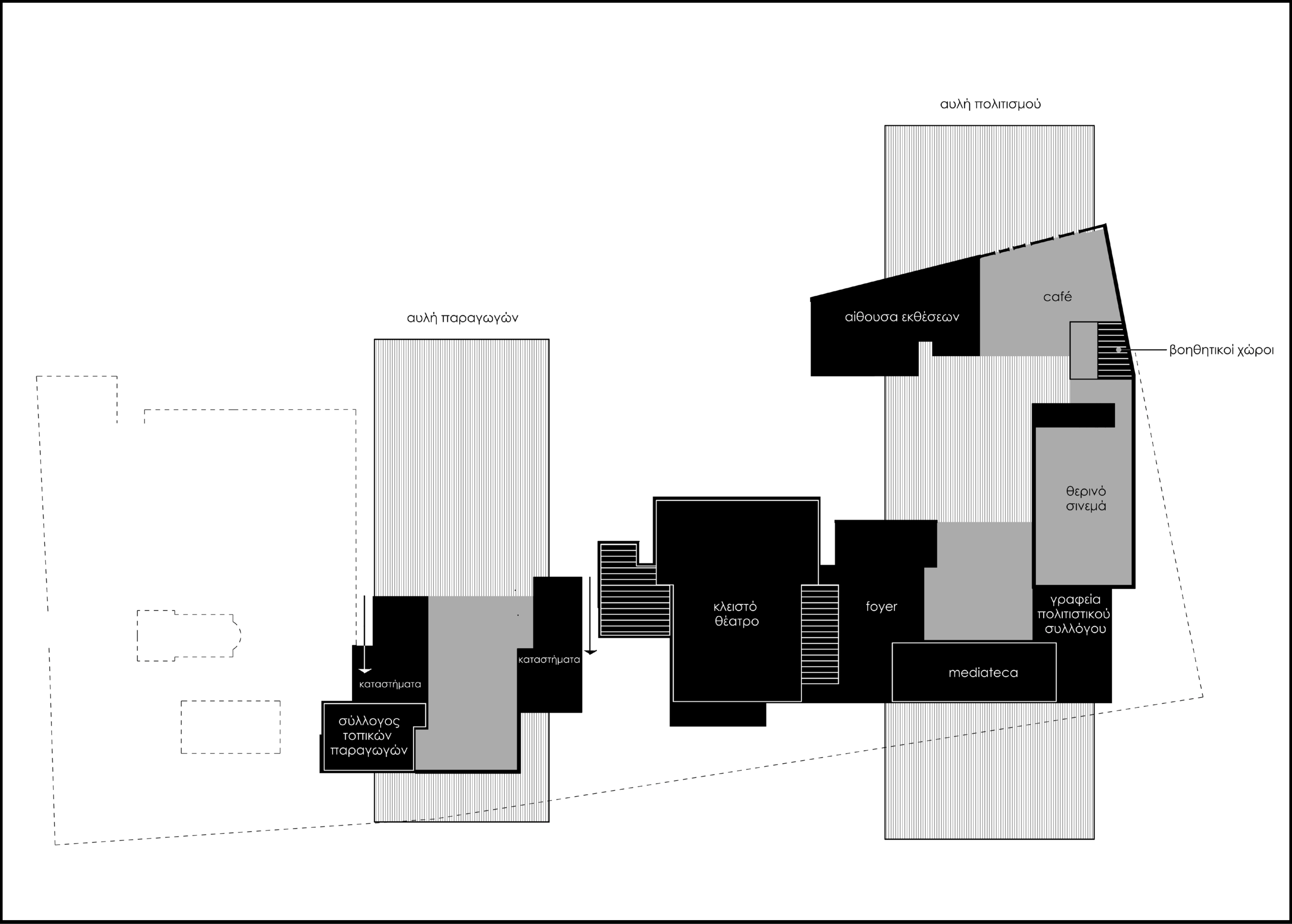

γ1.2 ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΧΡΗΣΤΩΝ

Με τους κατοίκους, τους παραθεριστές και τους επισκέπτες να εναλλάσσονται στους ρόλους του καλλιεργητή, του ψαρά, του πεζοπόρου, του λουόμενου, του περιπλανώμενου κτλ επιχειρείται να δημιουργηθεί ένας δημόσιος χώρος ο οποίος να προκρίνει περισσότερες πτυχές της τοπικής ταυτότητας και στον οποίο να δύναται να συμβούν διαφορετικές καταστάσεις, τόσο σε κοινοτικό, όσο και σε υπερτοπικό επίπεδο. Ένας νέος χαρακτήρας για τον Σταυρό θα μπορούσε να βασίζεται στην κοινή και ταυτόχρονη παρουσία όλων των παραπάνω στον δημόσιο χώρο, δηλαδή του πολιτισμού, των τοπικών παραγωγών και της αναψυχής.

Y2.1 ΣΧΕΔΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

Υ2.2 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

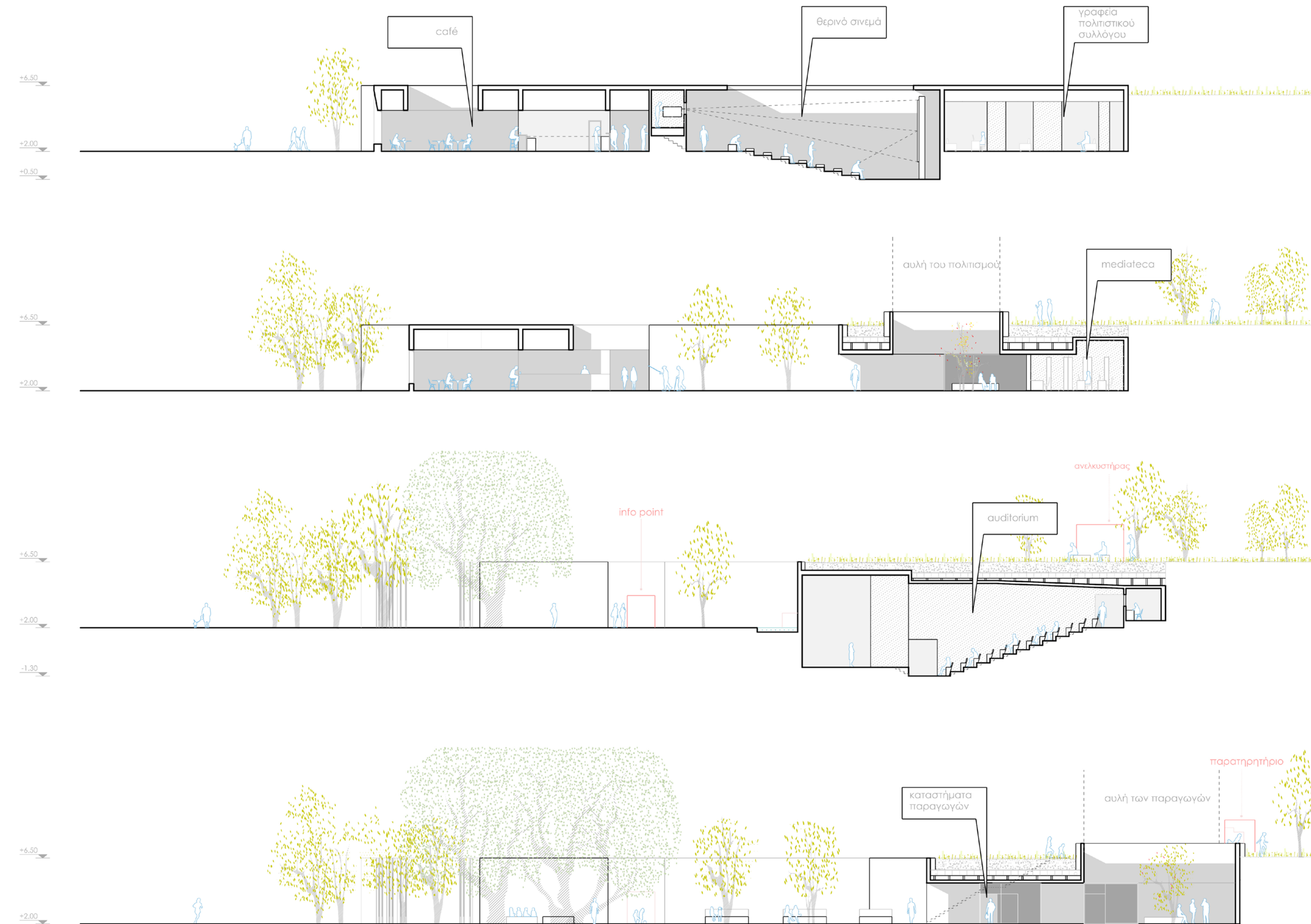
Το κτήριο της κοινότητας που σχηματίζεται στην νότια παρειά της πλατείας, πλαισιώνει δύο αυλές και βρίσκεται σε ανταπόκριση με εκείνες. Οι αυλές παίρνουν τον χαρακτήρα τους από το κτήριο και αφιερώνονται στους παραγωγούς και στον πολιτισμό. Δίνουν την θέση τους σε έναν ημιυπαίθριο χώρο ο οποίος διοχετεύει στους κυρίως χώρους.

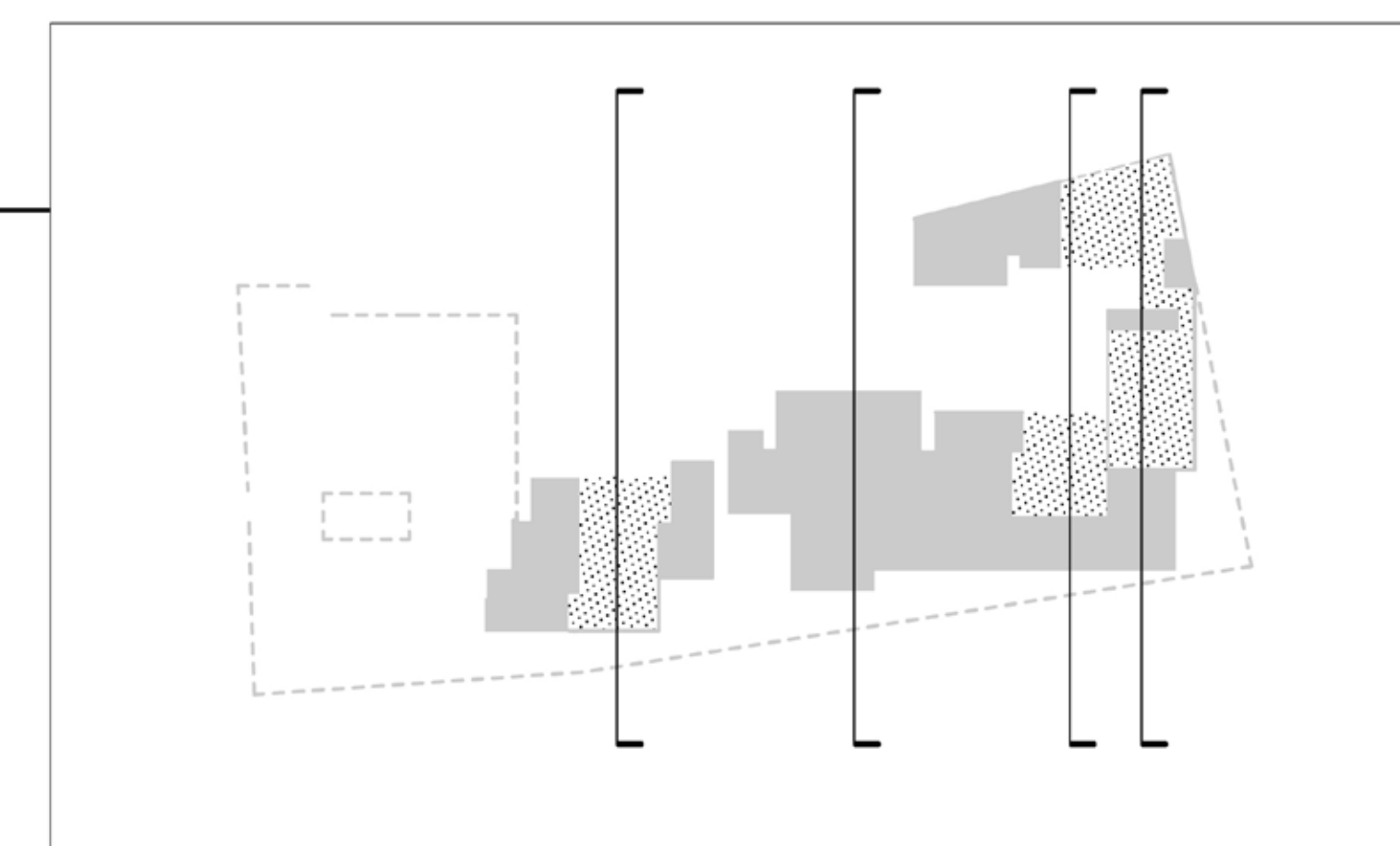
Y2.3 ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

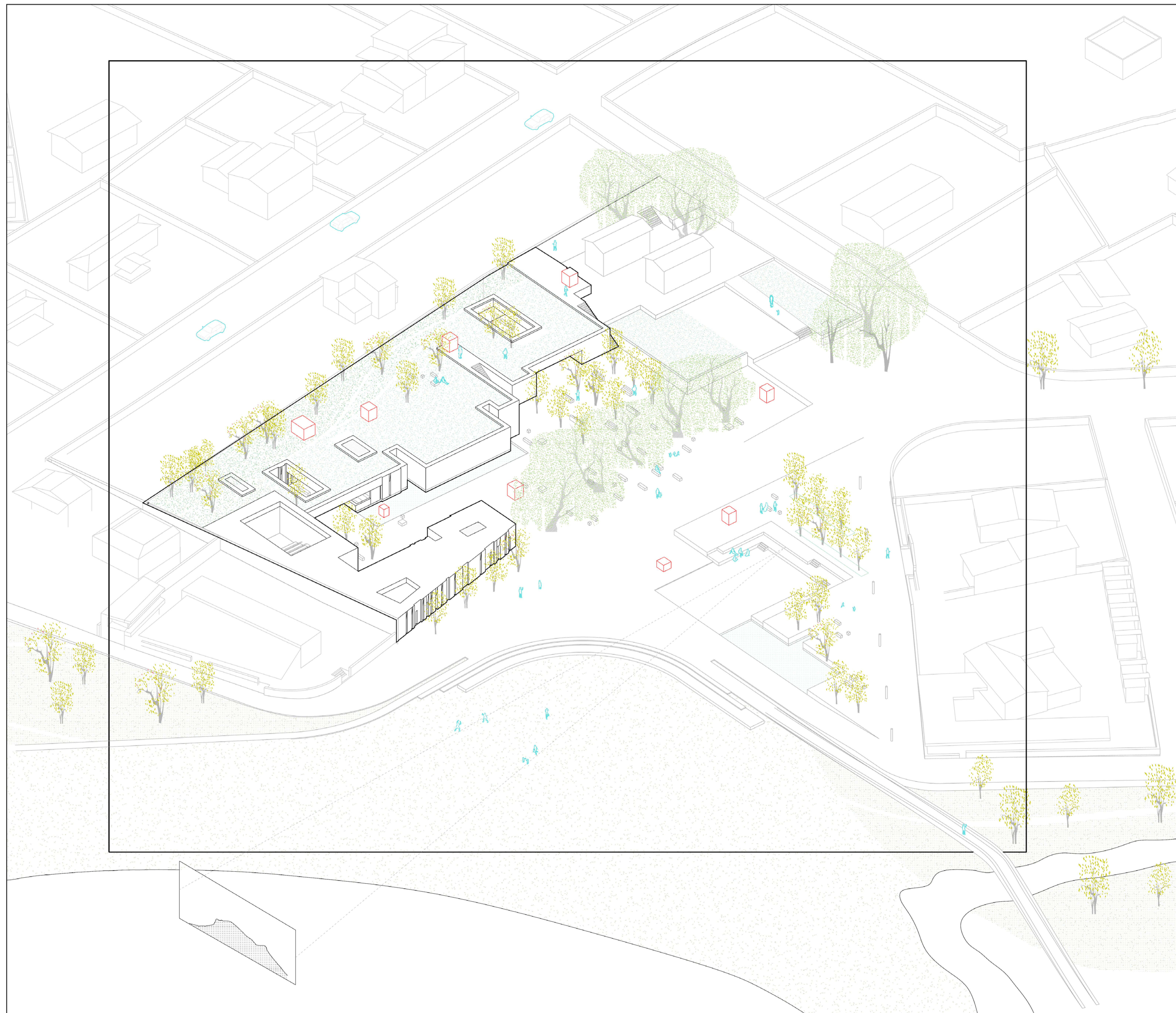
γ2.4 ΔΙΑΜΗΚΕΙΣ ΤΟΜΕΙΣ

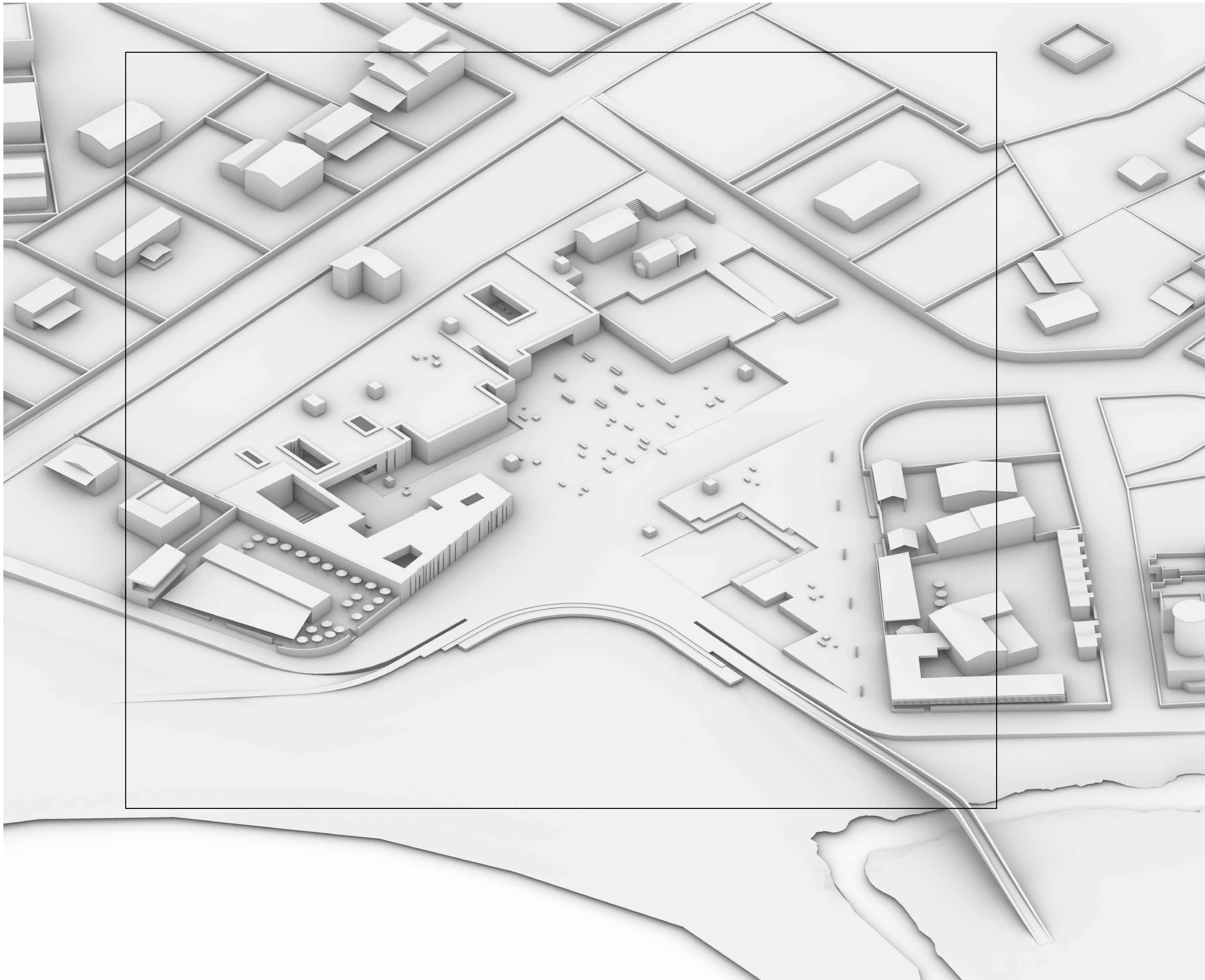

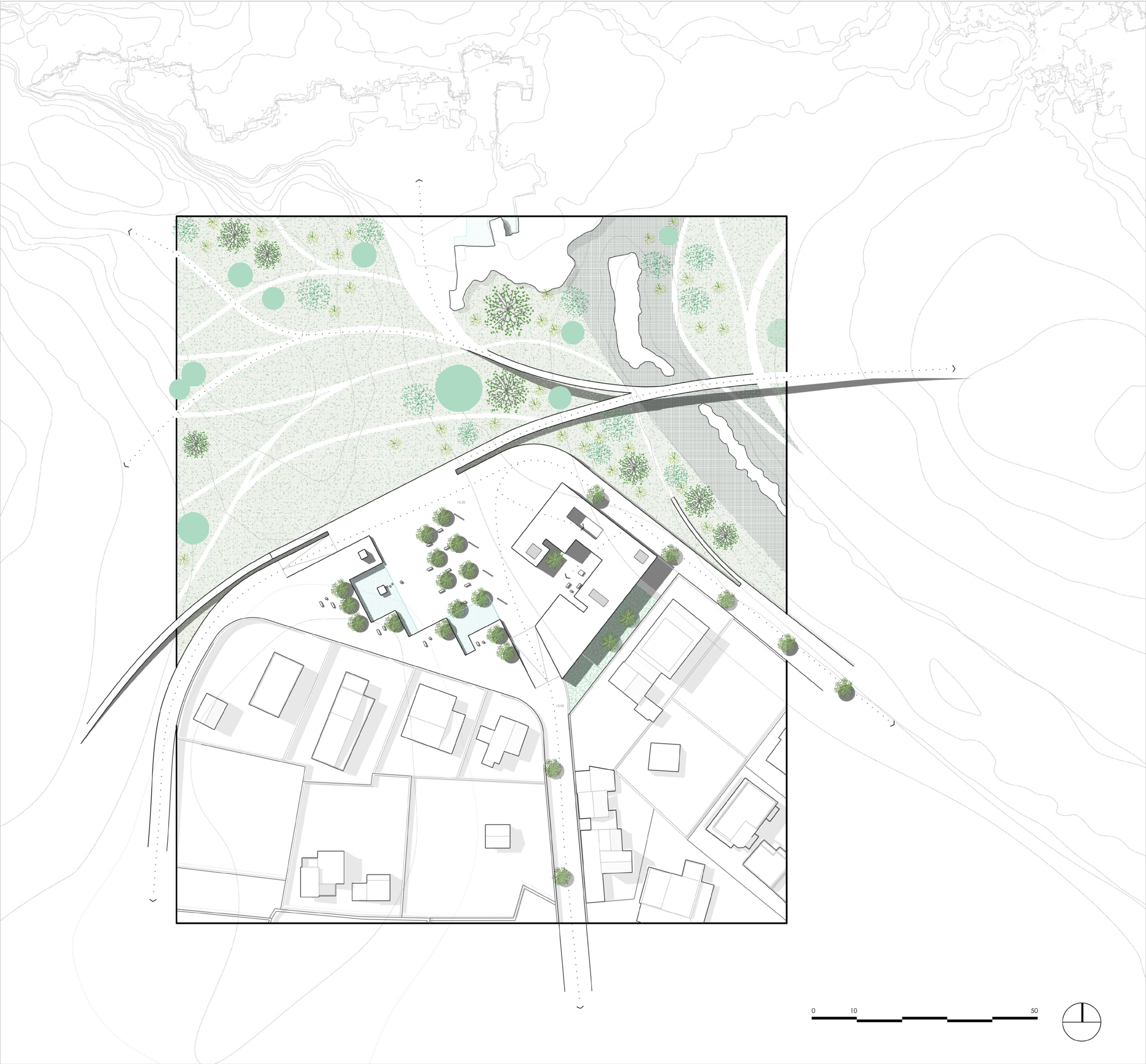
0 5 10 20 m

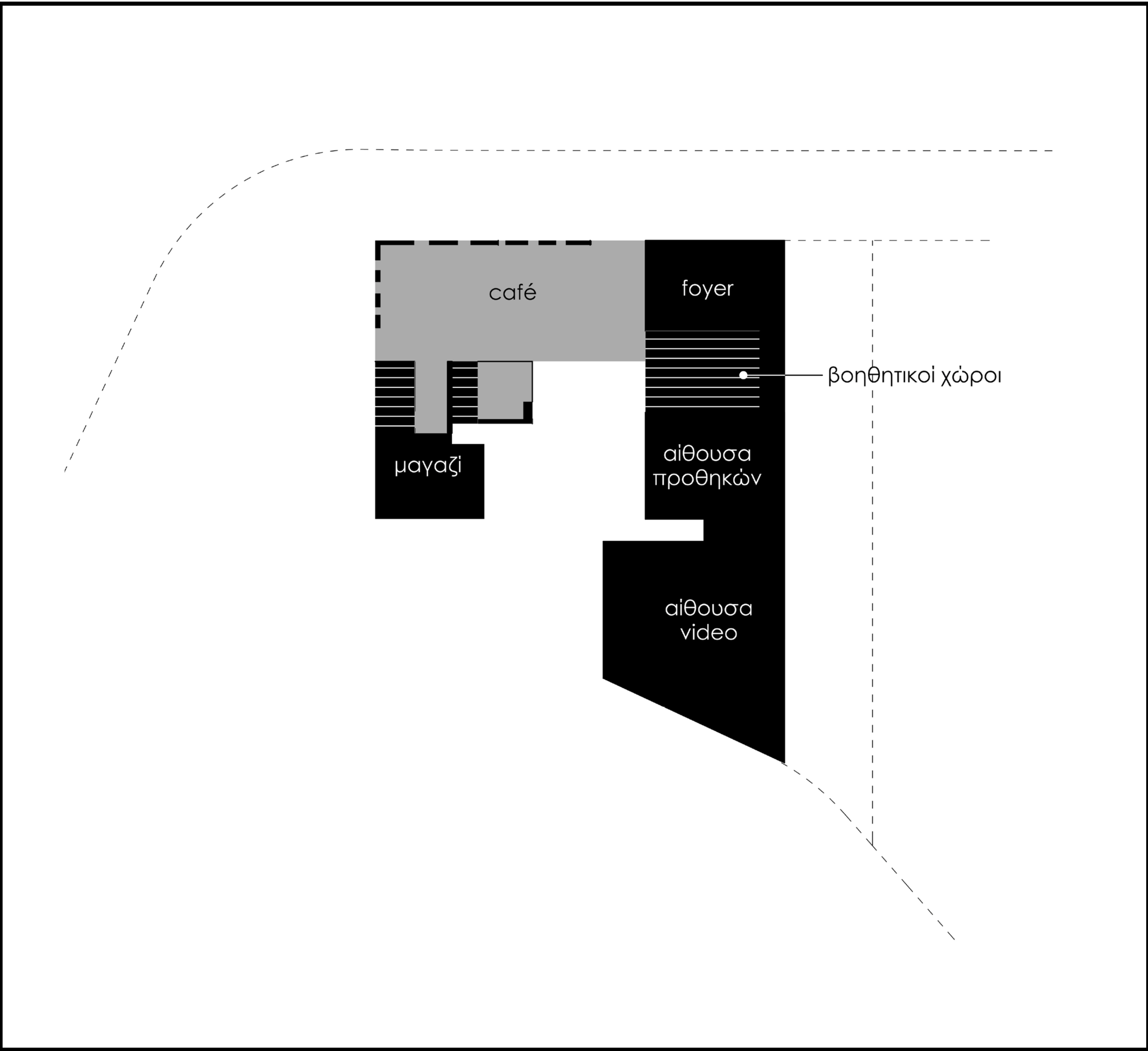
γ2.5 ΕΓΚΑΡΣΙΕΣ ΤΟΜΕΣ

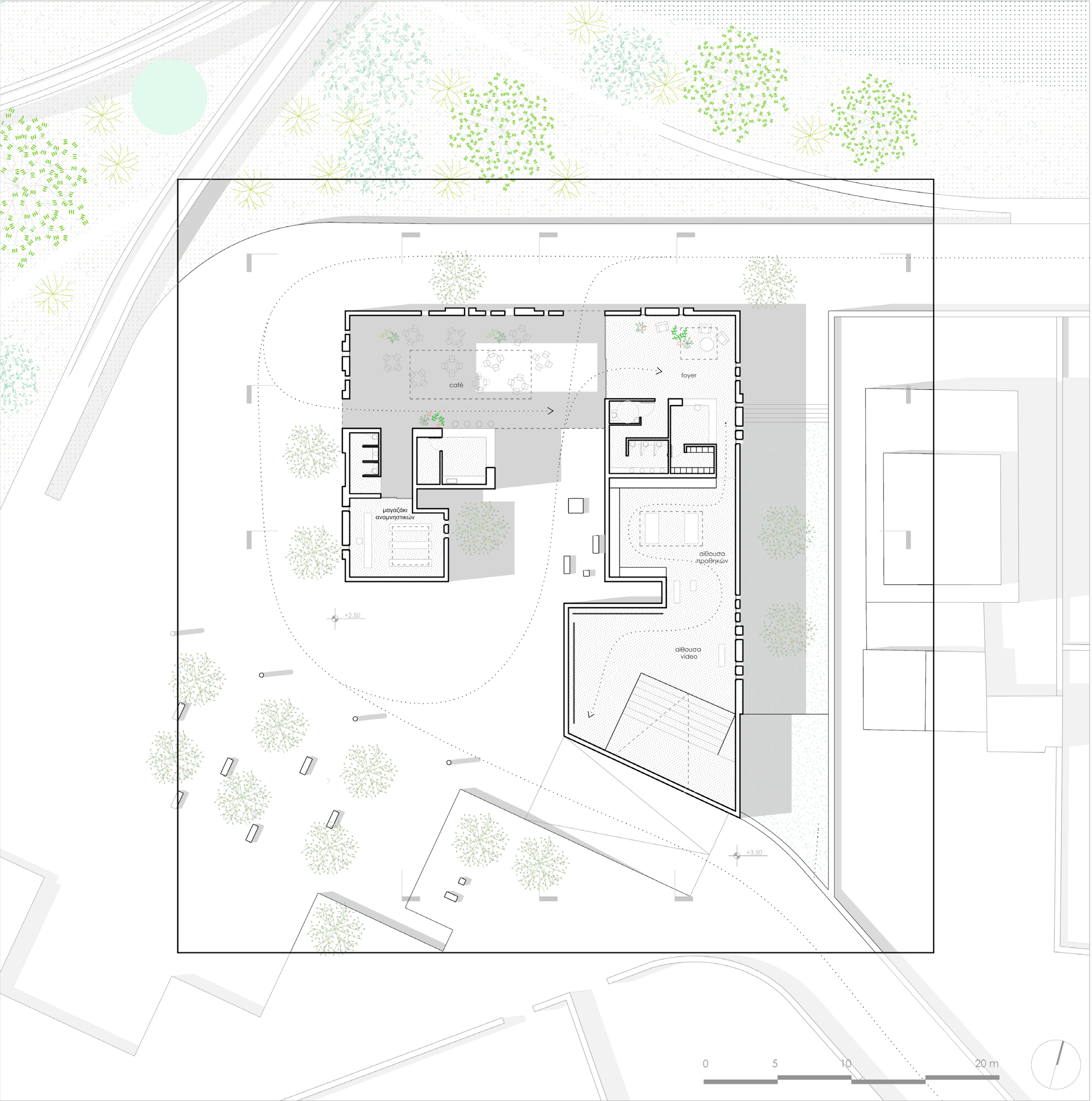

γ3.1 ΣΧΕΔΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

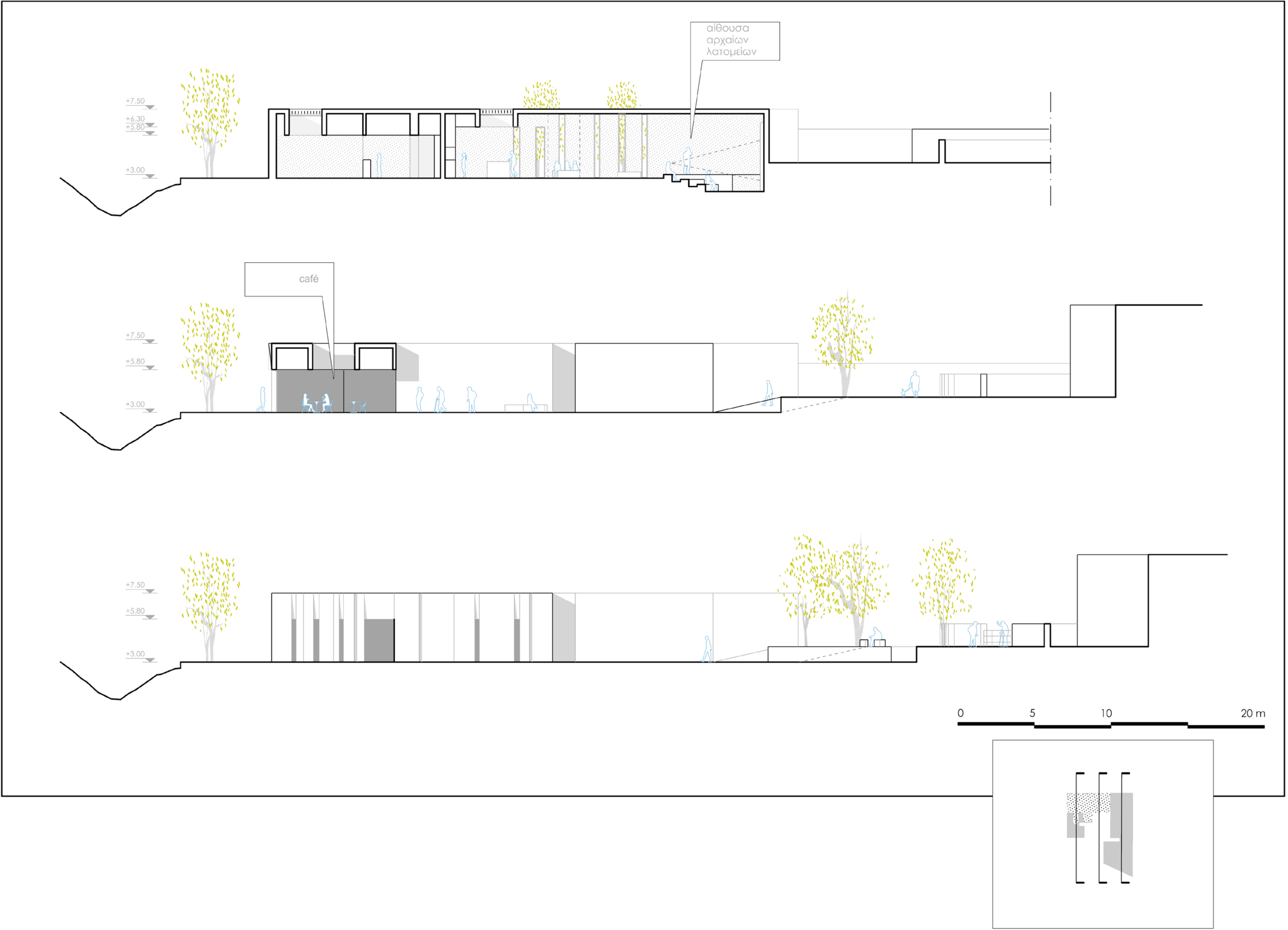

γ3.2 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

Εδώ υπάρχει ένα μικρό μουσείο δύο αιθουσών με πληροφορίες σχετικά με τα αρχαία λατομεία της Κρήτης.

γ3.3 ΜΙΚΡΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

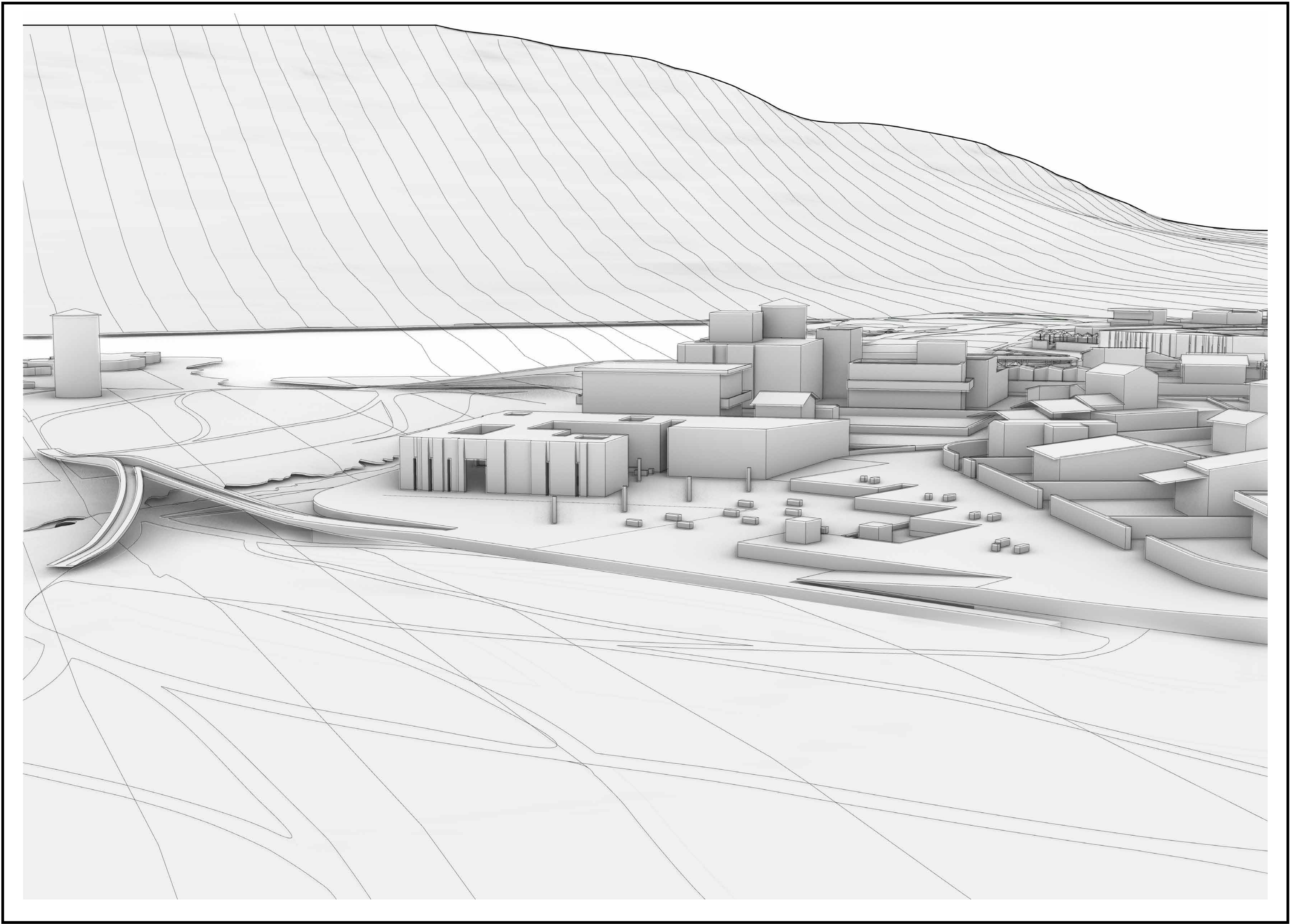
γ3.4 ΤΟΜΕΣ

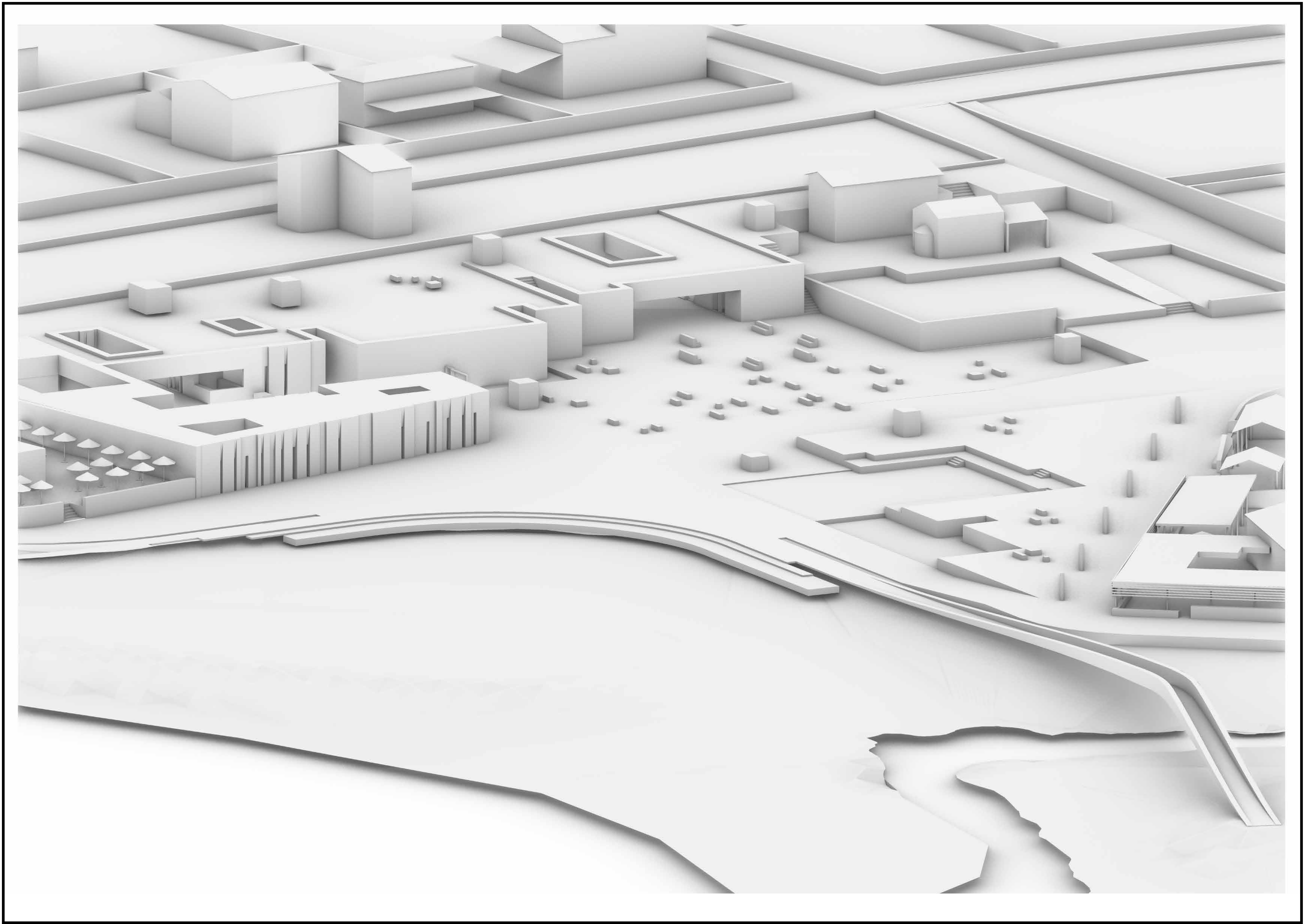

MOODY J- A., The environmental and cultural prehistory of the Khania region of West Crete. Neolithic through Late Minoan III, Vols. I- III. Thesis submitted to the Faculty of the Graduate School of the University of Minnesota, 1987. Vol. I: σ. 14- 15, 21- 24, Vol. III: SV7.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ, Η Επεισόδιο:004 Μέρος:1 ΛΑΤΟΜΕΙΑ, 1989, ΕΡΤ

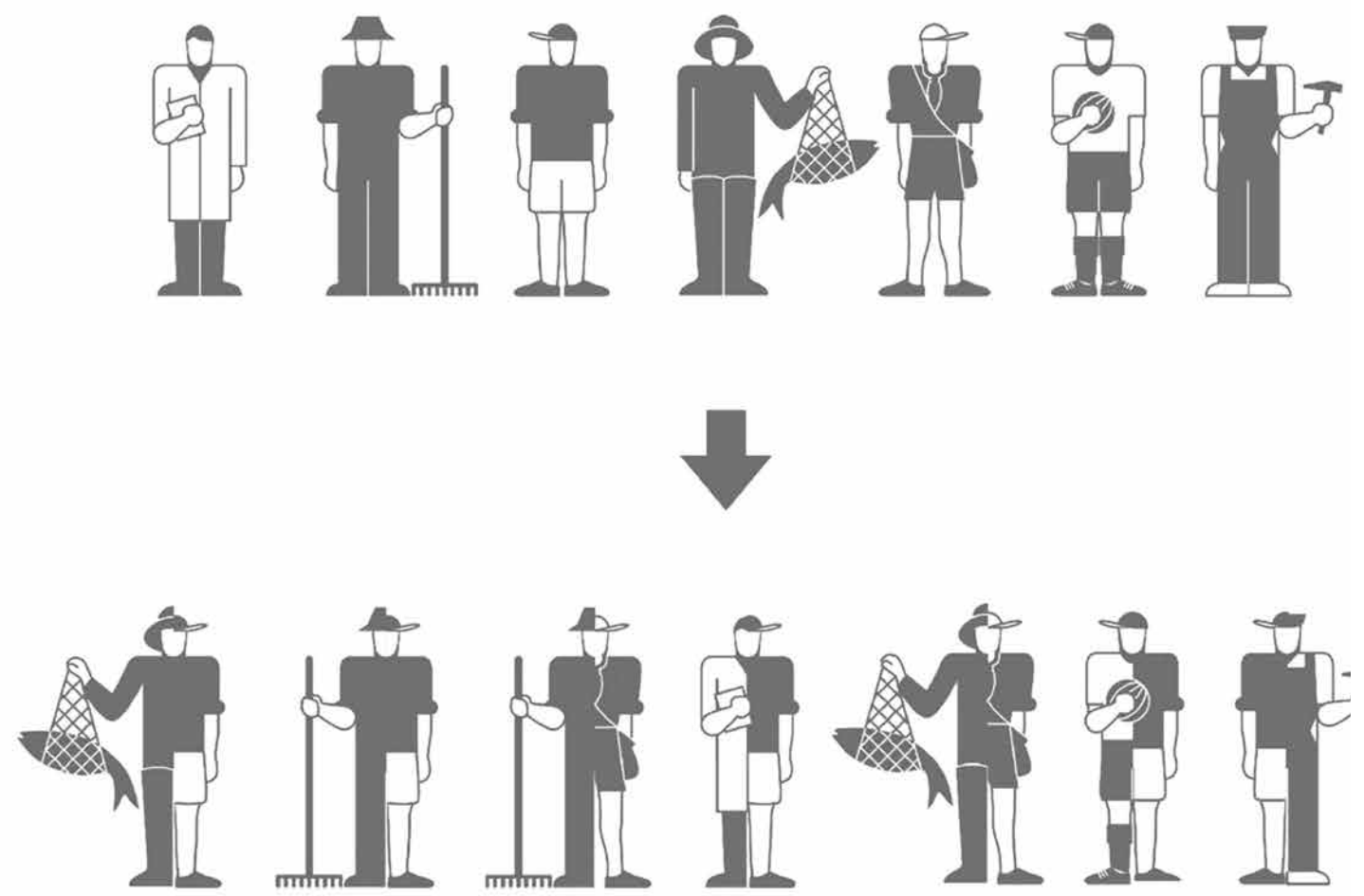
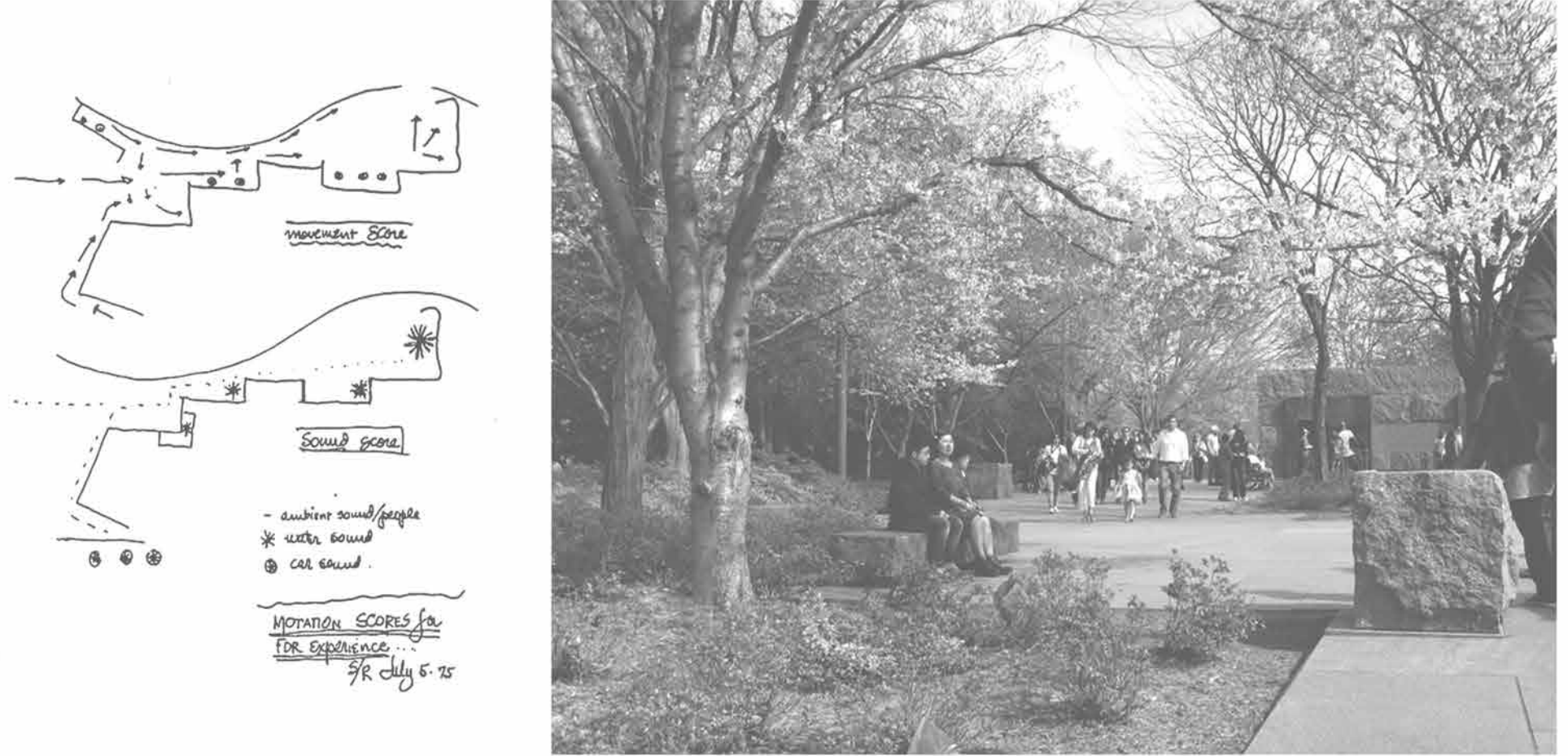
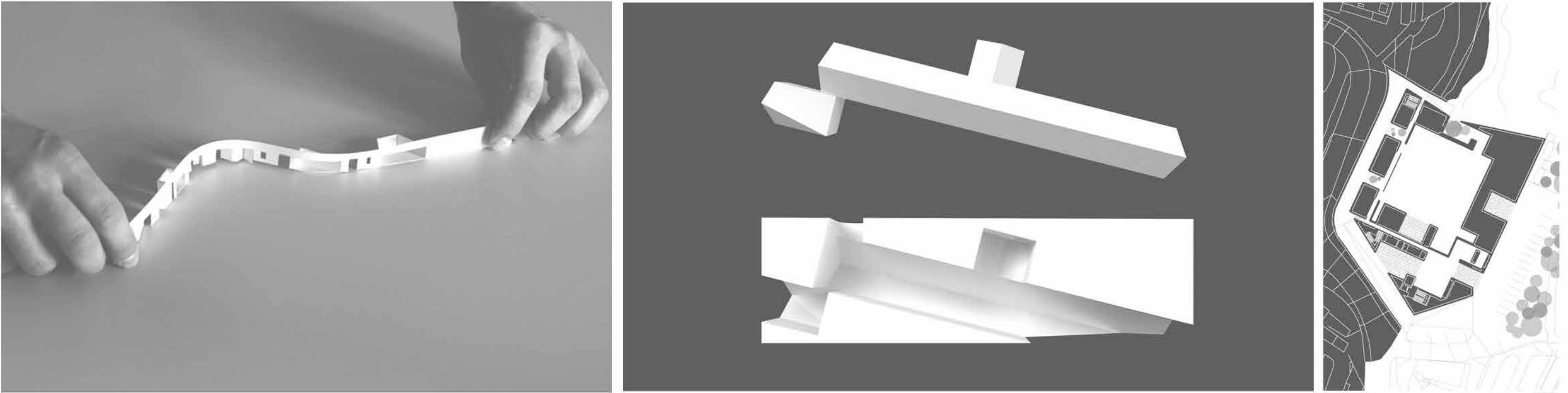
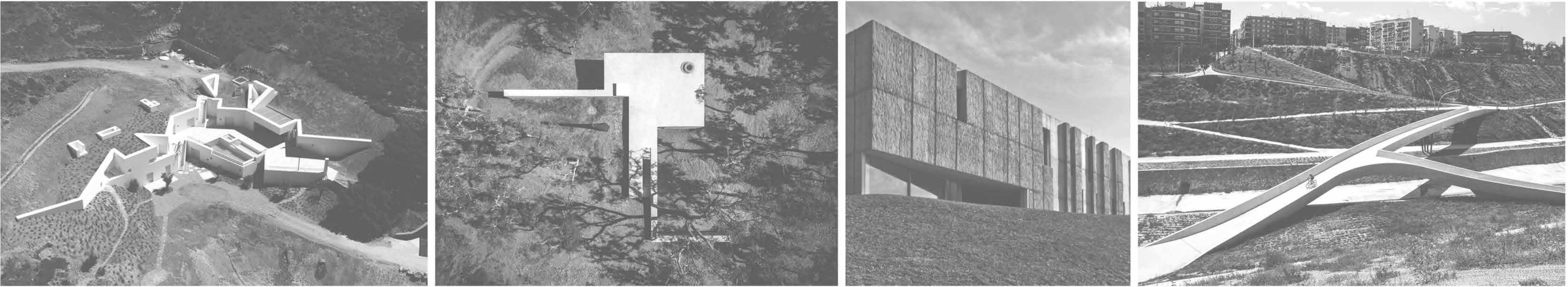
Τζιλιγκάκη, Ελένη, 2014, Τα αρχαία λατομεία της Κρήτης, διδακτωρική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Ιστορίας- αρχαιολογίας, Ρέθυμνο

Χατζηγιάννη ,Δανάη, 2010, Διερεύνηση του Ιδιοκτησιακού καθεστώτος της Μοναστηριακής περιουσίας της Κρήτης, εφαρμογή στην Ιερά μονή Αγίας Τριάδας, Σταυρός Χανίων, διπλωματική εργασία, σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων μηχανικώνΕΜΠ, Αθήνα

Halprin, Lawrence. 1969. The RSVP Cycles: Creative Processes in the Human Environment. New York: George Braziller

Κώστας Μανωλίδης, Βραχώδεις όψεις. Εφαρμογές και σημασίες της ακατέργαστης υλικότητας, 2014, Ανακοίνωση στο 2ο Εθνικό Συνέδριο Ιστορία των Δομικών Κατασκευών, Ξάνθη

Aires Mateus , Musée des Augustins à Toulouse, Toulouse, France, 2017
Aires Mateus, Centro de Llamados Santo Tirso, Santo Tirso, Portugal, 2009
Aires Mateus, Investigation Center,Furnas, Portugal, 2010
Amid Cero9 - Giner De Los Rios Foundation, Madrid, Spain, 2015
Area, Atrapos, Antiparos, Greece
Area, Amphibio, Azenha do Mar, Portugal, 2015
Camilo Rebelo + Tiago Pimentel, MAAVC, Vila Nova de Foz Côa, Portugal, 2009
Camilo Rebelo Arquitectos, Casa do Caseiro, Grândola, Portugal, 2018
Carne Pinos , Footbridge in Saint Dizier, Saint Dizier ,France, In progress
Carne Pinos, Torreblanca Aromatic Park , Torrevieja, Spain, 2010
Grupo Aranea - Twisted Valley, Elche, Spain, 2013
Manuel Ruisanchez, Parc del Poblenou, Barcelona, Spain, 1992
Open act architecture, PARTICIPATORY-ACTION, Urban Design Competition, Istanbul, Turkey
SO- IL architects, Jan Shrem and Maria Manetti Shrem Museum of Art, Davis, USA, 2016
Susana Martins + Camilo Rebelo - Ktima House , Antiparos, Greece, 2014

Η περιοχή του Σταυρού, ως πυκνωτής αντιθέσεων δημιουργεί ένα ευρύ πεδίο για ερωτοαπαντήσεις που μάλλον μένουν πάντα ανοιχτές. Είναι ένα οικοσύστημα με έντονες αλλαγές τα τελευταία χρόνια. Αυτή η εντατικότητα του είναι που τροφοδοτεί συνεχώς την σκέψη για το πώς θα είναι η επόμενη αλλαγή.

Έτσι δουλεύτηκε και αυτή η εργασία, όχι σαν μια πρόταση για μια παγιωμένη κατάσταση, αλλά σαν μια νέα αλλαγή που δύναται να τροφοδοτήσει επόμενες. Το σίγουρο είναι ότι το βουνό υπήρξε και θα είναι πάντα το σημείο εκκίνησης της σκέψης για την περιοχή.

Ευχαριστώ πολύ.